

Hechos

1 Mägu'ughajpä Teófilo, mänáajoch miich jayøbajt nnäjaayø'oyän, mänitöch ngøxy cujahy nebiatiä Jesús yaa wiädijty hädaa yaabä naaxwiin, mөөд nebiaty yajnähixøøyy, ²⁻⁴mänaa jaduhñ tiägø'oyän wädijpä høxtä coonä hänajty ñöcxtägatsa'añ tsajpootyp. Cahnä Jesús hänajty yho'ogyñä, tøøyyämä jiamiөөд hänajty wyiinguexy coo miädia'agy yajwá'xäxät wiinduhmyhagajpt. Coo Jesús yho'cy, mänit jiuypiojtägajch. Coo Jesús jaduhñ yhiixä ja'a jiamiөөдhajxy, jaduhñä tøyhajt hajxy miөөдhajty coo Jesús hänajty tøø jiaançh juyypiojtägach. Coo Jesús jaduhñ jiuypiojtägajch, mänitä jiamiөөд jiaac mөөдwädipty juxychägui'xxøø. Jaduhñä Jesús hänajty yajnähixø'oy coo Dios hajxy xyhanéhämä ja'a miöcmäjaahaam. Coo juxychägui'xxøø yhabejty, mänitä Jesús ja'a jiamiөөд miөөдhamugøøyy maa tun hänajty xiøhatiän Olivostún. Mänitä Jesús tiägøøyy hanehmä ja'a Dioshëpíritu miäjaahaam. Mänit miänaañ:

—Coo hajxy jim mnöcxtägätsät Jerusalén, cab hajxy jim mdsohnädägätsät. Jim hajxy jaduhñ

mjøbhíxøt cooçh mijtsä nDeedy ja'a yhEspíritu xyajnäguéxät nej mijts tøø nnäma'ayän. Tøøch mijtsä nDeedy xyhuuc yajwiinwaanøøbiä coo hajxy jaduhñ xyajnäguexa'añ. ⁵Ja'a Juan, nøøhaam hijty miäyajnäbety. Tøyhajt jaduhñ. Pero jaboom juxtøpc mijtsä Dios ja'a yhEspíritu xjiaançh yajnäguexa'añ. Ja'a yhEspírituhaam hajxy jaduhñ xyajnäbeta'añ —nömä Jesús ja'a jiamiөөд ñämaayy, ja'a hajxy hänajty tøø yhamugø'oyäbä.

⁶Mänitä Jesús miäyajtøøwä: —Wiindsøn, nej, jaduhñ miich tøø mwiiinmahñdyhatiä coo højtsä nmädsip mga'a yajmäjädáacnädä, højts judíos, mөөд coo højtsä nhamdsoo mägunaañ ngobiernähájnät.

⁷Mänitä Jesús yhadsooyy: —Ja'a nDéedyhøçhä tøyhajt mөөд mänaa jaduhñ yajtøjiada'añ nej mijts myajtøyyän. Je'e cuhdujt nidiuhm mөөд coo jaduhñ yajtøjiädät. Pero mijts, caj yhähixø'oy coo mijtsä tøyhajt mmөөдhdädät. ⁸Coo mijtsä Dioshëpíritu xñägädá'agät, mänitä mäjaa hajxy xmio'owa'añ. Mänitöch hajxy jim xmiädiá'agät Jerusalén cooçh tøø njuypiojtägach, hóyhøch

hänajty tøø nja ho'ogy. Møød jim hajxy xmiädiäacpät Judea-naaxooty, møød jim Samaria-naaxooty, møød jim wiinduhmyhagajpt høxtä mäduhñtiä cajpt quiugøxø'øyän.

⁹Mänitä Jesús

miädiäacpädøøyy. Jimä Jesús hänajty wyiinhee'ppedyyi ja'a jiamiøødhajxy, mänitä Jesús nä'ä nägoobä chajpejty. Mänit hoy tiägø'øy jocjooty. Mänitä Jesús yhiixtägooyä ja'a jiamiøødhajxy.

¹⁰Jim hajxy hänajty chajheebyñä, mänitä jäya'ayhajxy metsc nägøehxtøø'xy jim maa Jesús ja'a jiamiøødä wyiinduumhaxjiän.

Nähboobwit hajxy hänajty nämetsc.

¹¹Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy nämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, jim hajxy mdsoon Galilea maa Jesús choonän. Mijtsä mmägunaax yø'ø. Quipxy hajxy hijty mmøødwädity. Ca'a hajxy mwi'i yuugheeby. Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay. Tøø Jesús jaduhñ ñøcxnä tsajpootyp. Pero coo yhabaadät, mänit jaduhñ wyiimbijtägatsa'añ neby hajxy tøø mhijxnøcxjiän.

¹²Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jim chohñ maa tun hänajty xiøhatiän Olivos. Mänit hajxy ñøcxy Jerusalén. Tu'kilómetro hänajty jiäguemä. ¹³Jue'le Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty xiøhaty: Pedro, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Simón ja'a Celote, møødä Judas. Nämetsc hajxy hänajty xiøhaty Santiago. Judas ja'a piuhya'ay je'le ja'a tu'jäya'aybä. Alfeo ja'a Judas ja'a tiedyhajxy hänajty xiøhaty.

¹⁴Naxy hajxy hänajty yhamugø'øy

Diospa'yaaxpä nägøxiä, näguipxy møødä Jesús ja'a tiaj María, møødä Jesús ja'a piuhya'ayhajxy, møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a Jesús hänajty quipxy tøø piawädityíjábä.

¹⁵Cujaboom cumaaxc, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy yhamugøøyy. Nämägo'x-cu-ii'x hajxy hänajty. Mänitä Pedro tiänaayyø'cy. Mänit miänaañ:

¹⁶⁻²⁰—Mägu'ughajpädøjc, jéquiänä

David quiujahy salmosjooty ja'a Judascøxpä, nebiatiä Dioshespíritu ñajtsapxøøyyä: Pactsäcä tiøjc jiada'añ; caj pøn jim chäna'awaannä. Ja'a Judas ja'a tiøjc jaduhñ nänøømäxä. Jaduhñ jim miänaambä coogä Judas wiingjäya'ay hänajty ñähduundu'uda'añii. Jaančh tøjiajt jaduhñ ja'a Judascøxpä nebiatiä David jecy quiujahyyän. Näguipxy højtsä Judas hijty xmiøødwädijtäm. Näguipxy højts hijty xmiøødtuunmújcäm. Mänitä Judas wyiinmahñdyhajty coo Jesús ñähdúgät. Mänitä Judas ja'a jäya'ay wioomejch maa Jesús hänajtiän, ja'a Jesús hajxy hänajty madsaambä. Coo Judas jaduhñ haxøøg jiatcøøyy, mänit miäjuuyyä. Mänitä naax hoy jiuy. Mänit hoy quiuhgahnaxy cuhmänac. Coo mioxtsäbijty, mänitä tyiinčh yhøxhänøømbädsøømy. Coo jäya'ayhajxy jaduhñ miädoyhajty, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Jerusalén, coo ja'a Judas hänajty tøø yho'ogy, mänitä naax hajxy yajxøbejty Acéldama, ja'a Judas hänajty tøø jiuyyábä; jaduhñ miädiä'agytiägø'øy yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy, Nø'ñaax.

²¹⁻²²Jii hõjtsä
nmägu'ughajpähájtäm, näguipxy
hajxy tøø xmiøødwädíjtäm
mänaa Jesús hijty jiiján, mänaa
Juan ja'a Jesús yajnäbetiän,
høxtä coo Jesús chajpejty cøxp.
Hahixøøby jaduñ coo hajxy
tu'ljáya'ay nwiinguéjxämät, ja'a
Judas nähduundu'udaambä.
Näguipxiä mädia'agy hajxy
xmiøødyajwá'xämät coo Jesús tøø
jiujypioçy —nømä Pedro miänaañ.

²³Mänitä jáya'ay metsc nänøømä.

Tu'ug hänajty xiøhaty Matías.
Jatu'ugpä, tågøøgtu'u hänajty
xiøhaty: José, Barsabás, Justo.

²⁴Mänitä Pedrohajxy tiägøøyy
Diospa'yaaxpä:

—Teedy, miich mnajuøøby neby
hõjts nägøxiä nwiinmahñdyhatiän.
Hõjts hawáañac mädyii miich tøø
mwiimbiy hädaahajxy nämetspä,
²⁵mädyiibä Judas jaduñ
nähduundu'udäp. Coo Judas
jaduñ quiädiehy, paadiä tiuung
yajtägooyy. Paady jiiby yhädaacy
haxøøgtuum —jaduñnä Dios hajxy
pia'yaaxy.

²⁶Mänit hajxy yhäyø'cy
suertehaam mädyii hänajty
tuungtägø'øwaamb. Mänitä Matías
piaatä. Mänitä Matías hajxy
quiumaayy, ja'a hajxy hänajty
nämajtu'ugpä.

2 Coo Pentecostés-xøø yhabaaty,
mänitä mähøjpädøjc-hajxy
nägøxiä yhamugøøyy. ²Jiiby
hajxy hänajty tøgooty yhäña'ay.
Mänit hajxy miädooyy nebiä
poj yhamuuyän coo møc piojy.
Cøxp jaduñ chohndaacy. Møc
jiiby yhawaandsøøyy tøgooty.

³Mänit hajxy nägøxiä nägädaacä

hanidiuñmjaty ja'a Dioshespíritäm.
Jaduñ hänajty quiähxø'øgy nebiä
tootsän, nebiä jøønhaayän. ⁴Mänit
hajxy nägøxiä yhadägøøyyä
jiøottägøøyyä ja'a Dioshespíritäm.
Mänit hajxy tiägøøyy mädiaacpä
wiinghayuucjaty. Ja'a Dioshespíritu
hänajty jaduñ yajmädiaacp.

⁵Tøø judiøshajxy hänajty
nämay miech Jerusalén xøøhajpä.
Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty
chooñ. Paady hajxy miehch
Jerusalén xøøjooty, quiudiunaambiä
quiuhdujt hajxy hänajty jaduñ
neby hajxy hänajty quiuhdujthatiän.

⁶⁻⁷Coo judiøshajxy miädooyy coo
poj hänajty møc yhamuuy jiiby
tøgooty maa mähøjpädøjc-hajxy
hänajty tøø yhamugø'øgyän, mänitä
judiøshajxy jiiby tiøjtägøøyy. Coo
judiøshajxy jaduñ miädooyy coo
mähøjpädøjc-hajxy hänajty quiapxy
miädia'agy wiinghayuucjaty,
mänitä judiøshajxy wyiinjuøøyy
yhamdsoo hayuuc-haamby neby
hajxy hänajty miädia'aguiän
majaty hajxy hänajty chooñ
wiinduhmyhagajpt. Coo hajxy
jaduñ miädooyy, mänit
hajxy jiaanç tehñ yagjuøøyy
nägø'ø nädecypiä. Mänit hajxy
ñiñmaayyä:

—Yø'ø jáya'ayhajxy xiiby capxpä
mädiaacpä, haagä Galilea yø'ø
hajxy chooñ. ⁸Tii hajxiäda'a
coo tøø nmädóowäm nebiaty
hajxy cøjwiinghayuuc tøø
nmámín tøø nmäga'awøøyyäm.
⁹Hix, wiinduhmyhagajpt hajxy
ndsóhñäm, Partia, Media, Elam,
Mesopotamia, Judea, Capadocia,
Ponto, Asia, ¹⁰Frigia, Panfilia,
Egipto, møød jim Libia, Cirene

mäwiingón. Høxtä Roma hajxy näje'e ndsóhñäm, ¹¹møød Creta, mõød Arabia. Näje'e hajxy judíos nmámín nmäga'awóoyäm. Näje'e ja'a judíos quiuhdujt wyiinmahñdy hajxy tøø njøjpøgóoyäm neby hajxy quiuhdujthatiän. Coø yø'ø Galileabä-jäya'ayhajxy jaduhñ tøø quiapxy tøø miädia'agy wiinghayuucjaty nebiatiä Dios ja'a hoy-yagjuøñäbä tøø yajcähxø'øgy, jaduhñ hajxy tøø nwiinjuøoyäm ja'a nhamdsoo hayuuc-haamby cøjwiinduum —nømä judíoshajxy ñiñämaayyä.

¹²Coo judíoshajxy jaduhñ wyiinjuøoy ja'a yhamdsoo hayuuc-haamby, paady hajxy jiaanč tehñ yagjuøoy nägø'ø nädecypiä. Mänit hajxy ñimiäyajtøwä:
—Tii yø'ø jäya'ayhajxy coo quiapxy coo miädia'agy wiinghayuucjaty, yø'ø hajxy tsohm̄bä Galilea.

¹³Mänit hajxy näje'e yhadsooy xi'igy hanähaty:

—Múucäp hajxiäda'a.

¹⁴⁻¹⁵Mänitä Pedrohajxy tiänaayyø'cy mõødä jiamiøødhajxy ja'a nämajtu'ugpä, ja'a hajxy hänäjty jaduhñ Dioswiinguexyä. Mänitä Pedro mõc tiägøoy mädiaacpä:

—Mägu'ughajpädøjc, nägøxiä hajxy njudíoshájtäm mäduhñtiä hajxy yaa nyajpáatäm, mäduhñtiä hajxy jäguem̄ mdsöñ, mõød mijts yaa tsohm̄bä Jerusalén. Näje'e mijts mmäna'añ cooc tyijy højts nmu'ugyii. Pero cab jaduhñ tiøyyä. Cab jaduhñ pøn̄ yhu'ugy jopynä. ¹⁶Coo hajxy tøø mhixy tøø mmädoy coo højts tøø ngapxy

tøø nmädia'agy wiinghayuucjaty, jaanč tøjiajt jaduhñ nebiä Joel jecy quiujahyyän ja'a Dioscøxpä. Diosquexiä Joel hänäjty. Jaduhñä Joel jecy quiujahy:

¹⁷Jaduhñä Dios miänaañ: Coø hänäjty yhabaadaañnä coø naaxwiimbä hänäjty wyiimbidaañnä, mänithøchä nhEspiritu nguexa'añ maa jäya'ayhajxy nägøxiän, mäduhñtiä hajxy yaa yhytä hädaa yaabä naaxwiin.

Y mijtsä mmøøx mmajc-hajxy, mänithøchä nmädia'agy hajxy xyajwa'xañä.

Ja'a høxcujc-häna'c-hajxy, hoy-yagjuøñäjätyhöch hänäjty nyajwiinhixa'añ.

Jaanä jaduhñä majjäya'adiøjc-hajxypä, nyajcuma'awäämbiøch hajxy hänäjty hoy-yagjuøñäjäty.

¹⁸Coo hänäjty yhabaada'añ, mänithøchä nhEspiritu nyajnäguexaambä ja'a nmoonsähajxy, ja'a ya'aybä, ja'a to'oxypä.

Mänithøchä nmädia'agy hajxy xyajwa'xañäbä.

¹⁹Nyajcähxø'øgäämbiøchä hijxtahñd hoy-yagjuøñäjätypä jim̄ tsajtcøxp mõød hädaa yaabä naaxwiin.

Hochähgøøñäjätyhöch jaduhñ nyajcähxø'øga'añ nebiä nø'tiän, nebiä jøønän, nebiä jøønjočan.

²⁰Wiingoodsø'øwaambä xøø hänäjty.

Ja'a po'o, tsapts hänäjty yhana'añ nebiä nø'tiän.

Ja ween hänajty
 quia'a habaadyñä
 cooçhä naaxwiimbä
 nyajwiimbidaannä, cooçhä
 nHuung Jesucristo yaa
 quiädaactägatsa'añ hädaa
 yaabä naaxwiin.
 Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä
 yajtøyhajtyega'añii.
 Jadúhñhøçhä nmøcmäjaa
 hänajty nyajcähxø'øga'añ.
²¹ Pønjataiä Jesucristo hänajty
 capxpaadaamb, je'e hänajty
 hodium mähmø'øwaamb,
 nømä Dios miänaañ. Jim jaduhñ
 myiñ maa Joel jecy quiujahyyän.
²² Mijts israelitas, huuc
 hamädoowhit hajxy hoy. Mnajuøøby
 hajxy jaduhñ coo Dios ja'a Jesús
 ja'a Nazarettsohmä wyiinguejy
 coo jii tiünät maa mijtsän. Madiu'u
 ja'a Jesús hijxtahñd yajcähxø'cy
 hoy-yagjuøøñäjatypä maa mijtsä
 mwiinduumhajxiän. ²³ Tøø Dios
 hänajty yajnähdiyy coo mijtsä Jesús
 mmädsät. Mänitä cahwiindøyhäna'c
 hajxy hoy myajcø'ødägø'øy. Mänitä
 Jesús hoy miøjpahbedyii cruzcøxp.
 Mänit yho'cy. ²⁴ Pero mänitä Dios
 ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch.
 Jaduhñä Dios hänajty tøø miäna'añ
 coogä Jesús tsipcøxp jiujujpiøgät.
²⁵ Hiç, jaduhñä David jecy
 miädiaacy ja'a Jesúscøxpä:
 Nnajuøøbiøch jaduhñ cooçh
 homiänaajä xpiuhbety.
 Homiänáajøch jaduhñ
 xcwieendähaty, jadúhñhøch
 pøn xquia'a hadsähgø'øwøt.
²⁶ Páadyhøch jootcujc njaançh
 tehñ ñijjävø'øyii.
 Páadyhøçhä Dios jootcujc
 nba'ya'axy.

Cábøçhä nho'og ndsähgø'øy
 je'eguiøxpä cooçhä njuøhñdy
 nbäda'agy maa Diosän.
²⁷ Xyagjujypiøgáambøch miich
 jaduhñ.
 Cábøch miich jiiby jutjooty
 xyajmähmø'øwa'añ cooçh
 jiiby nbú'udsät,
 je'eguiøxpä cooçh miich
 xyHuunghaty.
²⁸ Xyagjugyhadaámboch miich
 cøjxta'axiøø nej miich
 homiänaajä mjogyhatiän.
 Cooçh miich jaduhñ
 xmiøødhida'añ tehngajnä,
 páadyhøch jootcujc
 nnijjävø'øwa'añii.
²⁹ Mänitä Pedro miänáangumbä:
 —Mägu'ughajpädøjc,
 nmøødhájtämä tøyhajt hajxy
 jaduhñ coo David jaduhñ jecy
 quia'a nimiädiaacä hamdsoo. Hiç,
 coo David jecy yho'cy, mänit hoy
 ñaaxtägø'øy. Jiiby jaduhñ yhityñä
 jutjooty høxtä jäda'anäbaadyñä.
³⁰ Coo David jaduhñ jecy miädiaacy,
 ñajuøøby hänajty jaduhñ coo
 yhapä yhoc hänajty tu'ug
 wyiinguexáanäxä ja'a Diósäm,
 møød coo hänajty yhane'emaambä
 nebiä David jecy yhanehmiän.
 Tøøyyämä Dios hänajty miäna'añ
 coo hänajty yajtøjiada'añ coo
 David ja'a yhapä yhoc hänajty
 tu'ug wiindsøn tiuna'añ. ³¹ Jaduhñä
 David tøyhajt jecy miøødhajty
 coo Dios ja'a wyiinguexypä
 yagjujypiøga'añ coo hänajty tøø
 yho'ogy, møød coo hänajty quia'a
 mähmø'øwa'añ jutjooty, møød coo
 ñi'xä quiopc hänajty jiiiby quia'a
 pu'uda'añ. ³² Ja'a Jesúscøxpä
 David jecy miädiaacy coo Jesús

hänajty jiuypiojtagatsa'añ.
 Tøø højts nhamdsoo hixy coo
 jiaančh juyypiojcy. ³³Mänitä
 Jesús jim miøjyaaxä maa Tieediä
 wyiinduumän. Mänit nämaayyā
 coo jim yhøxtá'agät maa Tieediä
 yhahooyhaampiän. Mänitä
 Jesús jaa Tieediä yhEspiritu
 miooyyā nebiä Tieedy hänajty
 tøø yajwiinwaanø'oyiijän. Mänitä
 Jesús ja'a Tieediä yhEspiritu
 yaghawa'xøoyyā. Je'e hajxy jaduhñ
 tøø mhixy tøø mmädoy. ³⁴Ja'a
 Jesúsäts jim møjyaaxä tsajpootyp,
 ca'a Diavitä. Hix, jaduhñä David
 jecy miänaambä:

Ja'a høøčhä nWiindsón, je'e
 jaduhñ nämaayyā ja'a
 Tiéediäm:

“Min yaa hāña'aw maačh
 nhahooyhaampiän.

³⁵Nmo'owāambiøch miich cuhdujt
 jaduhñ coo mmädsip mga'a
 yajmäjäädá'agät.” Jaduhñä
 Dios ja'a yHuung nämaayy.

³⁶Mänitä Pedro miänángumbä:
 —Jaduhñds je'e, ja'a Jesús, ja'a
 mijts mmøjpahbéjtäbä cruzøxp,
 je'e ja'a Dios jaduhñ wyiinguejx
 coo hajxy nWiindsøn'hájtämät, coo
 hajxy xyajnáhwáatsämät. Tøyhajt
 jaduhñ. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy
 nägøxiä mmäbögät ja'a Jesúscøxpä,
 mijts israelitas. Ca'a hajxy mga'a
 mäböcy —nømä Pedro miänaañ.

³⁷Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jüby
 hamädoowhijpä, coo hajxy jaduhñ
 miädooyy, mänit hajxy tiägøoyy
 tajpä maabiä hoyhoy. Mänitä
 Pedrohajxy nämaayyā møødä
 jiamiøødtøjc:

—Mägu'ughajpädøjc, neby jaduhñ
 yhahixø'oy højts ngudiünät.

³⁸Mänitä Pedro yhadsooyy:
 —Najtshixø'ow ja'a
 mhaxøøgcuhdujt hajxy.
 Jøjpøgøoyyā ja'a Dios ja'a
 quiuhdujt hajxy. Näbet hajxy ja'a
 Jesucristocøxpä. Jaduhñä Dios
 ja'a mbojpä mgädieeybä hajxy
 xyajnáhwáatsät. Jaduhñä yhEspiritu
 hajxy xmióobiät. ³⁹Pønjetiä
 Dios ja'a nWiindsøn'hájtämbä
 miøjyaaxyp, jé'egädsä piojpä
 quiädieeybä yajnáhwáatsäxäp,
 jé'egädsä Dios yhEspiritu
 mio'owaamby, møød mijts, møødä
 mhap møødä mhoc-hajxy, møød
 pønjaty jäguem tsänaaby. Jaduhñ
 hajxy xyajwiinwaanø'oyyäm —
 nømä Pedro miänaañ.

⁴⁰Madiu'ujä Pedro jiaac mädiaacy.
 Mänit jiaac tehñ miänaañ:

—Yø'ø cahwiindøjjiäya'ayhajxy,
 ca'a hajxy tehngajnä mbahixy neby
 hajxy quiuhdujthatiän, coo hajxy
 jaduhñ mnälä padägóyyät —nømä
 Pedro miägapy yhanehmy.

⁴¹Mänitä Pedro miädia'agy
 miäböjçäxä nädägøøgmil-jäya'ay.
 Mänit hajxy hoy nägøxiä näbety.

⁴²Hamuumdu'joot hajxy hänajty
 miäböcy nägøxiä neby hajxy
 hänajty yajnáhixø'oyiijän ja'a
 apóstoldøjçäm. Naxy hajxy hänajty
 yhamugø'oy tsajcaagyquiaamiujpä,
 møød hajxy hänajty Dyiospa'ya'axy.
 Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy
 hänajty yhity. Hamiñ haxøpy hajxy
 hänajty niñbiuhbedyi.

⁴³Madiu'ujä apóstoldøjçø
 hijxtahñd hajxy hänajty
 yajcähxø'ogy hoy-yagjuøøñäjaty.
 Jiaančh tehñ yagjuøøbiä
 mäböjpädøjc-hajxy hänajty
 neby hajxy hänajty yhiñän.

44 Tu'ugmädia'agy hajxy hänäjty yhyty mäduhñtiä hajxy hänäjty miäböcy. Yajtuunmujpy hajxy hänäjty tijaty hajxy hänäjty miøød. 45 Mänit hajxy nägøxiä tiägøöyy too'pä tijaty hajxy hänäjty miøød. Pønjetiä xädø'õñ hänäjty yajmaajajp, mänitä xädø'õñ hajxy hänäjty mio'oyii mäduhñjaty hajxy hänäjty yajmaajaty. 46 Jabom-jabom hajxy hänäjty yhamugø'öy maa mõjtsajtøjcän Diospa'yaaxpä. Jootcuyc hajxy hänäjty quiaamiucy yhuucmucy maa yhamdsoo tøjc-hajxiän. Hojioot hajxy hänäjty miøød. 47 Wyiingudsähgøøbiä Dios hajxy hänäjty. Møødä cu'ug hajxy hänäjty wyiingudsähgøøbiä. Jabom-jabomä mäbøjpädøjc-hajxy hänäjty yajmayø'oyii ja'a Diósäm. Jaduhñ hajxy hänäjty yajnhwa'açhii.

3 Tu'ugxøøbä Pedrohajxy hänäjty ñøcxy tsajtøgooty mõødä Juan. Mänacyxiøø hänäjty je'e. Jaduhñ hajxy hänäjty quihdujthaty jabom-jabom coo hajxy mänacyxiøø Dyiospa'ya'axy. 2 Jimä pa'amjäya'ay hänäjty tu'ug yhäña'ay maa tsajtøghaawän. Tecymia'adä mähdiojc hänäjty tøø myiñ tøø quia'ay. Jabom-jabom hänäjty jim yajmeçhii maa tsajtøjcän xädø'õñyujwaambä. Jim hänäjty jabom-jabom ñajtshäña'awø'oyii maa tsajtøghaawän, ja'a hänäjty xøhajpä ja'a yajxonbä. Pønjaty hänäjty jiiby tägøøby, mänitä xädø'õñ hajxy hänäjty miäyujwa'añii ja'a pa'amjäya'ay. 3 Coo Pedrohajxy hänäjty jiiby tiøjtägø'øwa'añ tsajtøgooty, mänit hajxy yhiixä ja'a

pa'amjäya'ay. Mänitä xädø'õñ hajxy miäyujwaanä. 4 Mänitä Pedro ja'a mähdiojc ñaaxcuheebøöyy maa hänäjty yhäña'ayän. Mänitä Pedro miänaañ:

—Højts wiinhee'ppéjtäc.

5 Mänitä Pedrohajxy jiaançh wiinhee'ppejtä. Jaduhñä mähdiojçä yhaa jioot hänäjty yagjaty coo xädø'õñ hänäjty mio'owa'añii.

6 Mänitä Pedro miänáangumbä:

—Cab højtsä xädø'õñ nnä'a mõødä tii højts miiçh nnä'a mó'owäp. Pero ndunaamby højtsä mayhajt maa miiçhøxpän. Jaduhñ højts miiçh nnäma'ay coo mbädø'ögät, coo myo'oyø'ögät. Ja'a Jesucristocøxpä højts miiçh jaduhñ nnäma'ay, ja'a hijty jim tsohmbä Nazaret.

7-8 Mänitä Pedro ja'a mähdiojçä yhahooguiø'ø miajtsä. Mänitiä ja'a mähdiojçä tiecy miøgøöyy mõødä tiecy-yo't. Coo Pedro wyidsø'cy, mänitä pa'amjäya'ay tiøpxø'cy. Mänit yo'oyø'cy. Mänitä Pedrohajxy jiiby miøødtøjtägøöyyä tsajtøgooty. Tøpxäp júhyyp ja'a craa tiøjtägøöyy, ja'a hänäjty tøø miøcpøquiäbä. Mänit tiägøöyy Dioscapxapatpä. 9 Jiibiä jäya'ayhajxy hänäjty nämay tsajtøgooty. Mänit hajxy yhiixy coo craa hänäjty yo'oy, mõød coo Dios hänäjty quiapxpaady. 10 Mänitä craa yhøxajpä coo hänäjty je'e jie'ejä, ja'a hänäjty jim tøø xiädø'õñyujwá'añbä maa tsajtøghaawän, ja'a hajxy hänäjty tyijpiä ja'a jaançh tehñ yajxonbä. Mänitä jäya'ayhajxy jiaançh tehñ yagjuøöyy nägø'ø nädecypiä coo craa hänäjty tøø miøcpøcy.

11 Jimä Pedrohajxy hänäjty tiäna'ay maa hajxy hänäjty tyijjiän

Pórtico de Salomón, mөөдä Juan, mөөдä craa ja'a hänäjty tөө miөcрөқuiäba. Cabä Pedrohajxy hänäjty piuhwa'adsa'añii. Mänitä jäya'ayhajxy jim ñөcxөөyy yagjuөөyyäp maa Pedrohajxy hänäjty tiäna'ayän. ¹²Coo Pedro jaduhñ yhiixy coo jäya'ayhajxy hänäjty yagjuө'өy, mänitä jäya'ay ñämaaby:

—Mägu'ughajpädөjc, israelitadөjc, tii hajxy jaduhñ coo mwil'i yagjuө'өy. Tii höjts jaduhñ coo xwyl'i yheeb. Coo hädaa craa tөө miäbөcy ja'a Jesúsөxpä, paady jaduhñ tөө yo'oyө'ögy, ca'a jie'eguiөxpä coo höjts mäjaa nmөөдä, ni quia'a jie'eguiөxpä coo höjtsä Dios hoy nwiingudsähgө'өy. ¹³⁻¹⁵Jue'e hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm, ja'a Abrahamhajpä, mөөдä Isaac-hajpä, mөөдä Jacobhajpä. Wyiingudsähgөөbiä Abraham ja'a Dios hajxy hänäjty jegyhajty. Pero coo Dios ja'a yHuung Jesús yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy mwiingudsähgөөyy. Mänit hajxy hoy mmach. Mänitä tuungmөөdpä hajxy hoy myajcө'ödägө'өy. Mänitä Pilato ja'a Jesús jia yaghөxmdsaanä. Pero mijts, caj mijts jaduhñ mmänaañ coo Jesús yhөxmdsөöjät, hoyyá Jesús tii pojpä tii cädieey hänäjty quia'a jagä mөөдä. Mänit mijtsä haxөoghäna'c mnä'ägä nähdujcy coo yhөxmdsөöjät, ja'a hänäjty tөө jiäya'ay-yaghó'oguiäbä. Mänit hajxy mmänaañ coo Jesús yagho'ogөöjät. Coo Jesús jaduhñ yho'cy, xyajñähwáatsäm hajxy jaduhñ; jaanä jaduhñ hajxy

xyagjugyhadäänäm cөjxta'axiөө neby je'e jjugyhatiän. Mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiөjtägajch. Jaduhñä Dios ja'a Jesús yajmөjtägөөyy. Coo Jesús hänäjty tөө jiujypiөcy, mänit höjts nhixy, paady höjts төyhajt jaduhñ nmөөдä. ¹⁶Hoorä, hädaa craa, mnajuөөby hajxy hijty coo hijty tiecymia'adä. Mhíjxnäp hajxy jaduhñ coo tөө choocnä. Paady tөө cho'ogy coo tөө miäbөcy ja'a Jesúsөxpä, coo Jesús mөcmäjaa miөөдä, mөөдä mөccuhdujt.

¹⁷Mägu'ughajpädөjc, huuc mäadow hajxy. Nnajuөөbiөch jaduhñ coo mijts hänäjty mga'a najuө'өy coo Jesús Dyioswiinguexiä, paady hajxy myajyagho'cä. Ni ja'a mwiindsөnhajxy hänäjty quia'a najuө'өy coo je'e Dyiosquexiä. ¹⁸Jéquiänä Dios ja'a profetadөjc ñajtsapxөөyy coo Mesías hänäjty tsipcөxp yho'oga'añ, ja'a Dios hänäjty tөө wyiinguéxiäbä. Jaduhñä profetadөjc-hajxy jiaančh cujahy. Y coo Jesús jaduhñ jiaančh ho'cy, jaduhñä Dios yajtөjiajty neby hänäjty jecy tөө miäna'añän. ¹⁹Paadiä mhaxөөгcuhtdujt hajxy mnajtshixө'өwät. Jөjtägөөyyä ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy. Jaduhñä Dios ja'a mbojpä mgädieeybä hajxy xyajñähwáatsät. Y jaduhñä hoybä weenbä hajxy xmió'owät. ²⁰Coo yhabáadät, mänitä Dios ja'a Jesús yaa quiejxtägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a tөө wyiinguéxiäbä coo mijts xyajñähwá'adsät. ²¹Cahnä yhabaady coo Jesús jim chohñdägátsät tsajpootyp, coo yaa miänajtägátsät hädaa yaabä naaxwiin. Jim jaduhñ yhida'añnä

høxtä coonä yhabáadät coo Dios yaghoyøødiägätsät tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä Dios ja'a profetadøjc jecy ñämaayy coo hajxy quiujäyät, ja'a Dios hänajty tøø wyiinguexiäbä.

²²Hix, jéquiänä Moisés jaduhñ ñämaayy ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm: “Tøøchä Dios xwyiinguexy coochä profeta ndúnät. Coo yhabáadät, mänitä Dios tul'jäya'ay wyiinguexa'añ, ja'a højts nmägunáaxäm. Jaduhñ je'le tiunaambä profeta nébiøch nduñän. Nebiaty mijts xyhane'ema'añ, mgudiúunäbä miädia'agy hajxy. ²³Pønjaty hänajty ca'a mäbøgaamb, yajcuhdägoyyáanäp hajxy hänajty ja'a cú'ugäm”, nømä Moisés jecy miänaañ.

²⁴Jaduhñä profetadøjc-hajxy jecy miädiaacy nägøxiä nebiaty jäda'ahaty jiadyii tiuñii, møødä Samuel, møød hajxy jaac túuñäbä profeta. ²⁵Ja'a hajxy jecy túuñäbä profeta, mänitä Dios hajxy ñajtscapxøøyyä coo mijtsä Dios xñämaayy coogä Dios ja'a Mesías hänajty wyiinguexa'añ mijtsøxpä. Jaanä jaduhñduhmä, jéquiänä Dios yajcuhdujcy møød højtsä nhaphájtäm møød højtsä ndeedyhájtäm coo Mesías hänajty wyiinguexa'añ mijtsøxpä. Hix, jaduhñä Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy: “Ja'a miičhä mhapä mhoccøxpä tu'ug, jaduhñhøčhä jäya'ay nägøxiä ngunuu'xa'añ wiinduhmyhagajpt”, nømä Dios jecy miänaañ. ²⁶Y coo Dios ja'a yHuung yagjujypiøjtägajch mänaa hänajty tøø yho'oguiän, mijts jayøjp xyajnäguejx. Paady mijts

jaduhñ xyajnäguejxy coo mijts jaduhñ xquiunúu'xät, coo weenä mhaxøøgcuhdujt hajxy jaduhñ nägøxiä mnajtshixø'owät, —nømä Pedro miänaañ.

4 ¹⁻²Jimä Pedro ja'a cu'ug hänajty miøødmädia'agyñä tsajtøgooty, mänitä teedyhajxy miädoyhajty møødä saduceodøjc coogä Pedro ja'a cu'ug hajxy hänajty yajnähixø'oy coogä Jesús hänajty tøø jiujypiøjtägach mänaa hänajty tøø yho'oguiän. Coogä Jesús jaduhñ jiujypiøjcy, jaduhñägä Pedro tøyhajt hajxy hänajty miøødä coogä ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty jiujypiøgaambä. Coo teedyhajxy jaduhñ miädoyhajty coogä Pedrohajxy hänajty jaduhñ yajnähixø'oy, mänitä teedyhajxy jiaanč tehñ jiootma'ty møødä saduceodøjc-hajxy, møødä tsajtøjcueendähajpä wyiindsøn'hajxy. Mänitä Pedrohajxy ñämejtsä møødä Juan. ³Mänitä Pedrohajxy hoy chumyii. Tøø hänajty chuujø'oy. Mänit hajxy jilby yhiyty pujxtøgooty tu'tsuhñ. ⁴Mänitä jäya'ayhajxy nämay miäbøjcy ja'a Jesúsøxpä, ja'a hajxy hänajty tøø miädóyyäbä nebiä Pedrohajxy yajnähixøøyyän tsajtøgooty. Nämägooxmil ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ jiajty, haagä ya'adiøjc.

⁵Cujaboom, mänitä judíos wyiindsøn'hajxy jim yhamugøøyy Jerusalén, møødä majjäya'adiøjc-hajxy, møødä cuhdujtyajnähixøøbiädøjc-hajxy, ⁶møødä Anás, ja'a hänajty tuumbä teedywiindsøn, møødä Caifás, møødä Juan, møødä Alejandro, møødä teedywiindsøn jiujy

miägu'ughajxy. ⁷Mänitä Pedrohajxy yajnöcxä möödä Juan jim̄ maa judíos wyiindsönhajxy hänajty tøø yhamugø'øyän. Mänitä Pedrohajxy piädaacä cujc. Mänit hajxy miäyajtøøwä:

—Coo mijts hädaa craa tecymia'adpä tøø myajts'o'ogy, pønä quiuhdujthaam, pønä miäjaahaam hajxy jaduhñ myajtsöocy.

⁸Haa ja'a Pedro, miöödä Dioshespíritu hänajty je'e. Mänitä Pedro miänaañ:

—Mijts cu'ugwiindsöndöjc, mijts majjäya'adiöjc, ⁹mijts höjts jaduhñ xmiäyajtøøb neby höjts hädaa mähdiöjc tøø nyajts'o'ogy, hädaa hijty tecymia'adpä. ¹⁰Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc hamädoowhit hajxy weeñtiä neby höjts cham̄ nmädia'aga'añän maa mijtsä mwiinduumhajxiän. Jaduhñä tøyhajt hajxy nägøxiä mmöødhädät möödä israelitadöjc-hajxy nägøxiä neby hädaa mähdiöjc miöcpöjcy, hädaa hijty tecymia'adpä, hädaa yaa tänaabiä mijtsä mwiinduum.

Ja'a Jesucristo jaduhñ yajmøcpöjc, ca'a yhøjtsä. Nazaret ja'a Jesucristo hijty chooñ. Mänit mijts myajmøjpahbejtä cruzcøxp. Mänitä Dios yagjuypiöjtägajch.

¹¹Jaduhñ jim̄ myiñ̄ cujaay maa Diosmädia'aguian: “Jaa tsaa mädyiibä töjcojpadöjc-hajxy quia'a cumaayy, je'eds jaduhñ jayöjp pädaactsohñä jim̄ töjteec.” Haa jaa Jesucristo, jaduhñ je'e miäbaady nebiä tsajän, ja'a jayöjp jim̄ pädaactsóhñäbä teectuam. Pero mijts, cab hajxy mgumaayy, paady hajxy myajyagho'cä. ¹²Jaaya'ay hajxy jaduhñ xyajñähwaats

xyajcuhwäatsäm. Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo Jesús hajxy jaduhñ xyajñähwaats xyajcuhwäatsämät — nömä Pedro miänaañ.

¹³Coo Pedrohajxy hänajty quiapxy hamøj jootmøj, paadiä möjtöjc-hajxy hänajty yagjuø'øy. Hix, ñajuøöbiä möjtöjc-hajxy hänajty coo Pedrohajxy hänajty quia'a høxpøquiä. Mänitä möjtöjc-hajxy ñajuøöyy coo Pedro ja'a Jesús hänajty tøø piawädity, paady hajxy hänajty quiapxy hamøj jootmøj. ¹⁴Cabä Pedrohajxy hänajty hoy quiapxhaduga'añii, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty piuhdäna'awø'oyii ja'a craa ja'a hänajty tøø chó'oguiäbä.

¹⁵Mänitä Pedrohajxy jiiby yhøxquejxpädsøömä. Mänitä teedyhajxy tiägøöyy yajcapxiøöbiä:

¹⁶—Neby hajxiäda'a nnä'a jatcøöyyämät maa yø'ø häna'cøxpän. Mäduhñtiä cu'ughajxy yaa chäna'ay Jerusalén, quiøxy hixy quiøxy mädooy hajxy jaduhñ coo yø'ø häna'c yø'ø tecymia'adpä hajxy tøø yajts'o'ogy. Neby hajxy jaduhñ nnä'a mänáañämät coo jaduhñ quia'a töyyä neby yø'ø häna'c yø'ø tecymia'adpä hajxy tøø yajts'o'oguiän. Pero cab jaduhñ yhahixø'øy coo yø'ø capxy coo yø'ø mädia'agy jaduhñ tehngahnä yhawa'xø'owät. ¹⁷Hahixøöby jaduhñ coo hajxy nhadsähgøöyyämät, jaduhñä dijuuntä Jesús hajxy tehngahnä quia'a ja wi'i quiapxpäädät —nömä teedyhajxy ñiñämaayyä.

¹⁸Mänitä Pedrohajxy yajmøjyaaxä möödä Juan. Mänit hajxy yhanehmä coo Jesús hajxy quia'a

capxpáatnät, coo cu'ug hajxy quia'a yajnáhixóñät ja'a Jesúscoxpä.

¹⁹Mänitá Pedrohajxy yhadsooyy:

—Huuc wiinmahñdyhat hajxy waambä Diosäda'a miäna'añ, pø hahixøøby jaduñ coo højts mijtsä mmädia'agy ngudiúunämät, cahnä højtsä Dios ja'a miädia'agy hänajty ngudiúunä. ²⁰Caj pues, cab jaduñ yhahixø'oy coo højts mijtsä mmädia'agy ngudiúunämät, cahnä højtsä Dios ja'a miädia'agy hänajty ngudiúunä. Hoorä, jaduñ højtsä Dios tøø xyhane'emy coo højtsä miädia'agy tehngahnä ngapxwá'xät coo højtsä Jesús tøø nhixjuypiøcy, coo højts tøø nmädoy nebiatiä Jesús tøø yajnáhixø'oyän. Paady højts jaduñ nga'a hamona'añ —nømä Pedrohajxy miänaañ.

²¹⁻²²Mänitá Pedrohajxy jadähooc yhadsähgøøyyä. Mänit hajxy yhøxmajtsä. Paady hajxy jaduñ yhøxmajtsä coo teedywiindsøn'hajxy hänajty quia'a najuø'oy nebiä Pedrohajxy ñä'a tsaächtiuñøjät. Hix, chähgøøbiä teedywiindsønä cu'ug hajxy hänajty je'eguiøxpä coo cu'ugä Dios hajxy hänajty tehngahnä wyl'i quiapxpaady coo mähdiojc tøø cho'ogy, ja'a hänajty tøø myiñ tøø quia'ayäbä tecymia'ad. Jiaanč tehñ jagjuøøbiä cu'ughajxy hänajty jaduñ, je'eguiøxpä coo mähdiojc juxychägui'x naxy jomøjt hänajty miøødä, ja'a tøø chó'oguiäbä.

²³Coo Pedrohajxy yhøxmájtsänä møødä Juan, mänit hajxy jim ñøcxy maa jiamiøødhajxiän. Mänit hajxy quioxy mädiaacy waambatiä teedywiindsøn'hajxy hänajty tøø miäna'añ, møødä majtøjc-hajxy.

²⁴Coo jiamiøødhajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy nägøxiä tiägøøyy Diospa'yaaxpä:

—Diosteedy, miich højts nWiindsøn'hajpy. Miichä tsajt jaduñ mhädiuun møød hädaa yaabä naaxwiin, møødä mejy, møød tijaty jim hijp tsajtcøxp, møød hädaa yaabä naaxwiin, møød jiiby mejjiooty. ²⁵⁻²⁶Jaduñ miichä David jecy mnajtsapxøøyyä ja'a mhEspirituhaam:

Nä'a nägoobä jäya'ayhajxy yhawa'anda'agy, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä.

Xiøøbä hajxy ñä'a wiinmahñdyhaty, cab hajxy tii yhojóøyyäxä.

Mänitá gobiernähajxy yhamugøøyy, ja'a hajxy yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin.

Mänitá Dios hajxy jia näbädø'cy.

Jaanä Mesías jaduñ ja näbädø'cäbä, ja'a Dios hänajty wyinguexaambiä,

nømä David jecy miänaañ, ja'a miich jecy mmoonsähjätäbä, ja'a højts jecy nhaphajt ndeedyhätäbä.

²⁷Coo Jesús jaduñ mijajtsä, mänitá Herodeshajxy yaa yhamugøøyy juntahajpä yaa Jerusalén, møødä Poncio Pilato, møødä israelitahajxy, møødä jäya'ayhajxy ca'a israelitabä. Jaduñ jiaanč tøjiajty nebiä David jecy jiaanč mänaañän. Mänitá Herodes ja'a Jesús hajxy ñähwaambejty, hoyyä Jesús hänajty tii cädieey quia'a jagä møødä. Miichä mHuung je'e. Miich je'e mwiinguejx coo Mesías tiünät.

²⁸Tøøyyäm miich hänajty jaduñ

mmäna'añ coo Jesús hänäjty jaduñ tsipcøxp jiada'añ yhabeta'añ, paady miich jaduñ waamb mga'a mänaañ coo Jesús jaduñ jiaanč hajty jiaanč habejty. ²⁹Hoorä, Diosteedy, mnajuøøby miich jaduñ coo højtsä teedywiindsøndøjc tøø xjia hadsähgø'oy. Højtsä miich jaduñ xmioonsähajp. Højtsä mäjaa jaac móooyäc, jaduñ højtsä miichä mmädia'agy jaduñ hoy njaac yaghawa'xøøyyät hamøj jootmøj. ³⁰Højtsä jaac puhbéjtäc, jaduñ højtsä pa'amjäya'ay nyajmøcpøgät ja'a miichä mHuungä miäjaagøxpä, ja'a Jesúshajpä, weenä cu'ughajxy jaduñ jiaanč tehñ yagjuø'oy nej mijtsä møcmäjaa hajxy mjaanč tehñ miøødä —nømä Pedro ja'a Dios hajxy pia'yaaxy.

³¹Coo Pedrohajxy jaduñ Dyiospa'yaaxpädøøyy, mänit jim chäyuuyy maa hajxy hänäjty tøø yhamugø'oyøn. Mänitä Dioshespíritu hajxy nägøxiä yhadägøøyyä jioottägøøyyä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä hamøj jootmøj.

³²Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä mabøjpädøjc-hajxy hänäjty nägøxiä. Mäduñjaty hajxy hänäjty miøødä cøxiä wiinä, tu'ugmucy hajxy hänäjty yajtuunmucy. Cab hänäjty pøn miäna'añ coo hänäjty nidiuhñ jie'ehaty. ³³Haa ja'a apóstoldøjc-hajxy, Diosmäjaamøød hajxy hänäjty quiapxy miädia'agy coogä Jesús hänäjty tøø jiuypioøcy, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtämbä. Jaanč tehñ piuhbéjtäp hajxy hänäjty nägøxiä ja'a Diósäm. ³⁴Cab hänäjty pøn tii yajmaajiaty. Hix, pønjatiä naax hänäjty møød, møødä

tøjc, tioo'py hajxy hänäjty. Pønjaty hänäjty tøø ñaaxtoogy tøø tøjtoogy, ³⁵mänitä xädø'øn hajxy hänäjty yecy maa apóstoldøjc-hajxiän. Mänitä mabøjpädøjcä xädø'øn hajxy hänäjty yajniñawa'xø'oyii pønjaty hänäjty yajmaajiajp. ³⁶Jimä mabøjpä hänäjty tu'ug xiøhaty José. Chiprenaaxooty hänäjty choon. Ja'a Leví ja'a José hänäjty jegyhajty tøø yhaphaty tøø tieedyhaty. Bernabé ja'a José yajxøbejtä ja'a apóstoldøjcäm. (Jue'e Bernabé miädia'agytiägø'oy hahebreohaam, “mäjootcapxmøcpøjp.”) ³⁷Jimä José naaxcam hänäjty miøødä. Mänit tioo'cy. Mänitä xädø'øn hoy yecy maa apóstoldøjc-hajxiän.

5 Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug xiøhaty Ananías. Safira ja'a tio'oxiøjc hänäjty xiøhaty. Mänitä ñaax hajxy je'e piadoo'pä. ²Tøø hajxy hänäjty quiøjyquiapxytiunñ møødä tio'oxiøjc coogä xädø'øn hajxy hänäjty cujjiä yega'añ maa apóstoldøjc-hajxiän. Cújjiäc hajxy hänäjty miämähmø'owa'añ. Coo Ananías ja'a Pedro ja'a xädø'øn yajnämejch, mänitä Ananías miänaañ cooc tyijy ja'a xädø'øn hänäjty tøø quiøxy yecy mäduhñtiä hänäjty tøø tioogy. ³⁻⁴Mänitä Pedro miänaañ:

—Ananías, coo miichä mnaax tøø mdoogy, cujjiä xädø'øn tøø mmämähmø'oy mäduhñtiä tøø xquiujuuyyä. Cooch miichä xädø'øn cujjiä tøø xmio'oy, jaduñ miich tøø mmäna'añ cooch tyijy cøxiä tøø xmio'oy. Coo naax hänäjty mga'a toogyñä, mje'ehajpyñä hänäjtyñä. Coo tøø mdoo'nä, miich mje'e hijty je'e ja'a naaxtsow. Coo jaduñ tøø

mhøhnda'agy, mgädiehy jaduñ. Ja'a Dios miich mja wiinhønaañ, ca'a yhojtsä. Ja'a møjcu'ugong miich jaduñ xyajcapxtägooyy, paadiä Dioshespíritu jaduñ mja wiinhønaañ —nømä Ananías ñämaayyä.

⁵Coo Ananías jaduñ miädooyy, mäniä ho'ogy quiädaayy. Pønjaty jaduñ mädoyhajt coo Ananías jaduñ yho'cy, mäniä hajxy chähgøøbiøjcy. ⁶Mäniä høxcujc-häna'c-hajxy näje'e miejch. Mäniä ho'ogyjiäya'ay hajxy ñähbijty. Mäniä hajxy hoy yajnaaxtägø'oy.

⁷Cudägøøghorä, mäniä Ananías tio'oxiøjc piamejtspä, ja'a hänajty xøhjäpä Safira. Cahnä Safira hänajty miädoyhatyñä coo ñihyhap hänajty tøø yho'ogy. Mäniä Safira tiøjtägøøyy maa Pedro hänajtiän. ⁸Mäniä Pedro ja'a Safira miäyajtøøyy:

—Nej, jaduñä mnaax hajxy mjaanč yejquiä, neby hajxy tøø mnägapxiän.

—Jaduñ —nømä Safira yhadsooyy.

⁹Mäniä Pedro miänängumbä:

—Tii hajxy coo mja coyquiapxytiuuñ coo hajxy hänajty mhøhnda'aga'añ. Nej, cab hajxy mnajuø'oyä coo Dioshespíritu hotyijä yajcopcø'oy. Cab hajxy jaduñ hoy mwiihøønät. Coo mnihyhap yhøhndaacy, paady tøø yho'ogy. Xii häna'c-hajxy je'e tiøjtägø'oy, ja'a hajxy hoy tøø miäyajnaaxtägø'oyäbä. Nøcxaamb miich yø'ø häna'c xyajnaaxtägø'owaambä —nømä Safira ñämaayyä.

¹⁰Tuunä Safira jaduñ ñä'ä mädooyy, mäniä Pedro tiocyquiädawøøyyä ho'ogy. Coo høxcujc-häna'c-hajxy tiøjtägøøyy, mäniä Safira hajxy yhiyjy coo hänajty tøø yho'ogy. Mäniä hajxy yhøxcøøbiädsøømy. Mäniä hajxy hoy yajnaaxtägø'oy maa ñihyhapä ñähmøjcän. ¹¹Pønjaty jaduñ mädoyhajt nebiä Ananías hajxy hänajty tøø jiäty tøø yhabetiän, mäniä hajxy nägøxiä chähgøøbiøjcy, møødä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä.

¹²Mäniä apóstoldøjc-hajxy jim tiägøøyy mäba'amajnajxpä cajptooty. Jaanč tehñ yhoy-yagjuøøñä hajxy hänajty tiuñ. Jaduñ hajxy hänajty yajcähxø'ogy coo Dios mäjaa jiaanč tehñ miøødä. Jimä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty yhamugø'oyhaty tsajtøogooty maa hänajty xiøhatiän ja'a Pórtico de Salomón. ¹³⁻¹⁴Tehngahnä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty miayø'oy näya'ay-nädo'oxy, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä. Haa ja'a jäya'ayhajxy hänajty ca'a mäbøjpä, cab hajxy hänajty jim ñä'ägädä nøcxy maa mäbøjpädøjc-hajxy hänajty naxy yhamugø'oyän, hoyyä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jiaanč tehñ quiumayii ja'a cú'ugäm. Paady hajxy hänajty jim quia'a nøcxa'añ, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä, coo hajxy hänajty chähgø'oy. ¹⁵Coo apóstoldøjcä pa'amjäya'ay hajxy hänajty may yajmøcpøcy, paadiä pa'amjäya'ayhajxy hänajty jim quiøñøcxyii tu'haam maa Pedro hänajty ñaxø'owa'añän. Jadúhñägä pa'amjäya'ayhajxy jaduñ näje'e miøcpøgät coogä

Pedro y hahapc hajxy ñä'ä päatät maa hajxy hänäjty quio'na'ayän cøjxcøxp, møød to'ogyquixp.

¹⁶Mayyä pa'amjäya'ayhajxy hänäjty jim yajmečhii Jerusalén, møød ja'a hajxy haxøøgpä ca'a hoybä møødpä, ja'a hajxy hänäjty tsohm̄bä Jerusaléncajtpa'a mäwiingón. Nägøxiä hajxy hänäjty yajmøcpøgyii.

¹⁷Coo teedywiindsøn hajxy jaduñ miädoyhajty coo pa'amjäya'ayhajxy hänäjty may tøø wyl'i miøcpøcy, mänit hajxy nägø'ø nädecypä jiootma'ty, møødä saduceodøjc-hajxy. Hix, cabä apóstoldøjc-hajxy hänäjty yajmädsogyii coo hajxy hänäjty tehngahnä wyl'i yajnähixø'øy ja'a Jesús cøxpä. ¹⁸Mänitä apóstoldøjc-hajxy hoy chumyii. ¹⁹Mänitcoodsä Diosmoonsä ja'a pujxtøghaaw hoy yaghawa'ačh. Mänitä apóstoldøjc-hajxy yhøxwoobädsøømä ja'a Diosmoonsäm. ²⁰Mänit hajxy ñämaayyä:

—Coo jioobø'øwät, mänit hajxy jim mnøcxät maa tsajtøjcän. Jimä cu'ug hajxy myajnähixø'øwät neby hajxy ñähwä'adsät, neby hajxy jaduñ jiu gyhädät cøjxta'axiøø nebiä Dios jiu gyhatiän —nømä Diosmoonsä miänaañ.

²¹Coo jioobøyy, mänitä apóstoldøjc-hajxy jim jiaančh nøcxy tsajtøgooty neby hajxy hänäjty tøø ñäma'ayiiän ja'a Diosmoonsäm. Mänitä cu'ug hajxy tiägøøyy yajnähixøøbiä.

Mänitä teedywiindsøn hajxy miänaañ coo hajxy nägøxiä yhamugø'øwät juntahajpä,

møødä majtøjc-hajxy israelítäbä.

Mänit hajxy miänaañ coo tsumyhäna'c-hajxy jim yajmedsøøjtät maa junta hajxy hänäjty yagjadyiiän. ²²Coo policíashajxy jim miejch maa pujxtøjcän, cab pøn hänäjty jiiibiän. Mänitä policíashajxy wyiimbijty. ²³Mänit hajxy miänaañ:

—Coo højts jim nmejch maa pujxtøjcän, je'enä hänäjty hoy yhaawguiičä. Jimä soldadohajxy hänäjty yhadäna'ayñä maa pujxtøghaawän. Pero coo højts jii by nja tøjtägøøyy, cab pøn hänäjty jiiibiän —nømä policíashajxy miänaañ.

²⁴Coo teedywiindsøn hajxy jaduñ miädooyy, møødä tsajtøjcueendähajpä wyiindsøn hajxy, møødä mõjteedywiindsøn, mänit hajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy. Cab hajxy hänäjty ñajuø'øy tii hänäjty jältäp túuñäp. ²⁵Mänitä jäya'ay tu'ug miejch maa teedywiindsøn hajxy hänäjty jiu ntahatiän. Mänitä craa miänaañ:

—Ximä cu'ug wyl'i yajnähixøøyyägumbä tsajtøgooty —nømä teedywiindsøn hajxy ñämaayyä.

²⁶Mänitä apóstoldøjc-hajxy hoy wioyii. Ja'a tsajtøjcueendähajpä hajxy hoy miäwoy møødä policíashajxy. Hahoy haweenä apóstoldøjc-hajxy jaduñ jim yajmejtsä maa junta hänäjty jiadyiiän. Hix, tsähgøøbiø policíashajxy hänäjty coo hajxy ñä'ä paga'ads ñä'ä pawobøøjtät ja'a cú'ugäm. ²⁷Coo apóstoldøjc-hajxy jim wioomejtsä maa junta

hänajty jiadyyijän, mänit hajxy jim yajnöcxä maa mõjteedywiindsõnä wyiinduumän. Mänitä apóstoldõjc-hajxy nõmaayyã:

²⁸—Tøø højts mijts nja näma'ay coo hajxy mga'a nä'ägädä yajnähiõõñät ja'a dijuuntä Jesúscøxpä. Pero cab højts mijtsä nmädia'agy tøø xquiudiuunä. Tøø cu'ug hajxy jaduñ mgøxy yajnähiõ'øyy, mäduññitiä hajxy yaa chäna'ay Jerusalén. Y højts mijts jaduñ xjia wi'i yajnähdsoomaamb cooc tyijy højtsä dijunto Jesús nyajyagho'cä.

²⁹Mänitä Pedrohajxy yhadsooyy mõødä jiamiøødhajxy:

—Cab yhähiõ'øyy coo højtsä jaya'ay miädia'agy ngudiüunät, cahnä højtsä Dios miädia'agy hänajty ngudiüunä. ³⁰Coo mijtsä Jesús myajyujmänoönä cruzcøxp, mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch, ja'a højtsä nhapä ndeedyhäjtäm jecy wyiingudsähgøøyyäbä. ³¹Mänitä Dios ja'a Jesús cuhdujt miooyy coo Jesús jim miähané'emät tsajpootyp maa Dios yhahooyhaampiän. Coo judíos ja'a yhäxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, jaduñä piojpä quiädieeybä hajxy jaduñ yajnähwäats yajcuhwäatsäxät Jesúsäm. ³²Højtsä tøyhajt nyejpy coo Jesús jiuujypiøjtägajch coo hänajty tøø yho'ogy. Jaanä jaduñä Dioshespíritu tøyhajt yejpä coo Jesús jiuujypiøjcy. Pønjetiä Dios ja'a miädia'agy jaduñ cudiüünäp, je'e ja'a Dios ja'a yhäEspíritu miooby — jaduñä Pedrohajxy miänaañ.

³³Coo teedywiindsõñhajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy jiaañch

teñ jiootma'ty. Mänit hajxy jaduñ jia mänaañ coo Pedrohajxy yagho'ogøøjät. ³⁴Jimä fariseo hänajty tu'ug teedywiindsõñhaguyc. Jue'e hänajty xiøhaty Gamaliel. Ley-yajnähiõøbiä hänajty tiuunghajpy. Jaançh teñ wyiingudsähgøøyyäp hänajty je'e ja'a cú'ugäm. Mänit tiänaayyø'cy. Mänit yhanehmy coo apóstoldõjc-hajxy nõcxy yajpädsømyii tu'habaquiä. ³⁵Mänitä Gamaliel ja'a jiamiøødtøjc nõmaayy:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc wiinmahñdyhat hajxy hodiägaamby neby yø'ø häna'c hajxy mduna'añ.

³⁶Huuc jahmiets hajxy nebiä Teudas jecy jiajtiän. Mänit jootmøj ñibiädaacä. Mänit ñiñänøømä cooc tyijy miøjjäya'ay jiaañchjaya'ayä. Mänit piadu'ubøjçä nämädaaxmägo'x jaya'ay. Mänitä Teudashajxy tiägøøyy tsiptuumbä. Mänitä Teudas yagho'cä. Ja'a soldadohajxy jaduñ mäyagho'c. Mänitä Teudas jiamiøødhajxy xii yaa ñøcxøøyy. Mänitä tsip jaduñ yhamaadiujnä. ³⁷Mänitä tsip wiingpä jadähooc chohñdáaccumbä mänaa censo hajxy hänajty yajpädø'øguiän. Ja'a craa Judas ja'a tsip jaduñ yajtsohñdaac, ja'a hänajty jim tsohmä Galilea. Mänitä cu'ug may piadu'ubøjçäbä. Mänitä Judas yagho'cäbä ja'a soldadohajxy. Jaduñä Judas jiamiøødhajxy xii yaa ñøcxøøbiä.

³⁸Paady, høxmats yø'ø häna'c hajxy. Cab jaduñ yhähiõ'øyy coo hajxy nej mdünät. Hiç, pø yhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduñ yajtuumby, cab jaduñ yhojø'øwät;

tu'umá'adäp jaduhñ. ³⁹Pero pø yø'ø häna'cä Dios wyiinmahñdy hajxy yajtúunäp, cab hajxy jaduhñ hoy ngapxhadúgät. Hix, jaduhñ quiähxø'øgät nejpiä Dios hajxy hänäjty mmädsiphajpiän —jaduhñä teedywiindsønñhajxy ñämaayyá.

Jiaančh mábøjc hajxy jaduhñ nebiä Gamaliel miänaañ.

⁴⁰Mänitä apóstoldøjc-hajxy jadähooc quiyuaaxøøyyä tøgooty. Mänit hajxy wiobho'cä. Mänit hajxy yhanehmä coo Jesús hajxy quia'a capxpáatnät. Mänit hajxy ñajtsmadsøøyyä. ⁴¹Xoondáacäp hajxy tiøjpädsøømy maa junta hänäjty jiadyiijän. Paady hajxy hänäjty xioonda'agy, hix, hahixøøby hänäjty jaduhñ coo hajxy hočhähdiiunnä chaačhpøgät ja'a Jesúscøxpä. ⁴²Mänit hajxy tiägøøguiumbä yajñähixøøbiä ja'a Jesúscøxpä, tsajtøgooty møød tøgootypaady. Tehngahnä hajxy hänäjty yajñähixø'ø y jøjwidsø'ø.

6 Tehngahnä mábøjpädøjc-hajxy hänäjty jiaančh tehñ miayø'øy. Jaduhñ hajxy hänäjty quiuhdujthaty coo yaamgto'oxy cay hu'ugy hajxy jabom-jabom mio'owøøjät. Cujwa'xiä mábøjpädøjc-hajxy hänäjty quiapxy hagriego. Cujwa'xiä hajxy hänäjty quiapxy hahebreo. Ja'a hajxy hänäjty capxpä hagriego, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä coo yaamgto'oxy cay hu'ugy hajxy hänäjty pedyii quia'a móoyänä, ja'a hajxy hänäjty capxpä hagriego. Høxtä yajtsip yajma'adøøby hajxy hänäjty ja'a yaamgto'oxycøxpä. ²Mänitä apóstoldøjc ja'a nämajmetspähajxy

miänaañ coo mábøjpädøjc hajxy nägøxiä yhamugø'owät. Mänitä apóstoldøjc-hajxy miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, cab jaduhñ yhahixø'øy coo højtsä cay hu'ugy njaac yajwá'xät tehngahnä.

Hix, cab højtsä Diosmädia'agy jaduhñ hoy ngapxwa'xaannä.

³Paadiä, hahixøøby jaduhñ coo hajxy mniwyiimbiwøøjät näjxutujc coo cay hu'ugy hajxy yajwá'xät. Jue'e hajxy mwiimbíwäp mädyii hoyhäna'c, mädyii Dioshespíritumøød, mädyii jajp najuøøby. ⁴Y højts ja'a nämajmetspä, tehngahnä højtsä Dios nba'ya'axa'añ. Tehngahnä højtsä miädia'agy nyajñähixø'øwaanä —nømä apóstoldøjc-hajxy miänaañ.

⁵Mänitä mábøjpädøjc-hajxy nägøxiä cojyquiapxy miähmøøyy pønjaty hajxy hänäjty wyiimbiwaamby. Jue'e hajxy jaduhñ wiimbiiwä, ja'a Esteban, møødä Felipe, møødä Prócoro, møødä Nicanor, møødä Timón, møødä Parmenas, møødä Nicolás. Haa ja'a Esteban, hoyyä Diosmädia'agy hänäjty jiaančh tehñ miäböcy. Miøødä Dioshespíritu hänäjty je'e. Haa ja'a Nicolás, Antioquíä hänäjty chooñ. Coo hänäjty tøø miøjjø'øy, mänit jaduhñ tiägøøyy maa judíos quiuhdujthajxiän. ⁶Mänitä näjxutujpähajxy jim wioonøcxä apóstolwiinduumhajxy. Coo näjxutujpähajxy jim miejch, mänit hajxy quiø'ønähgajpä ja'a apóstoldøjc. Mänitä apóstoldøjcä Dios hajxy pia'yaaxy coo näjxutujpä cuhdajt hajxy mio'owøøjät

coo hajxy jaduhñ tiúnät nebiä apóstoldøjc-hajxy hänäjty tiuñän.

⁷Tehngahnä Diosmädia'agy hänäjty yhawa'xø'oy. Mayøøbyñä ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänäjty tehngahnä jim Jerusalén. Mayyä teedywiindsøn

⁸Haa ja'a Esteban, miøødä Diosmäjaa hänäjty je'e. Dioswiinguexy hänäjty jaduhñ. Mänit tiägøøyy pa'amyajnajxpä maa cu'ugän. Hoy-yagjuøñä hänäjty jaduhñ wyi'i tiuñ. ⁹Mänitä judíos ja'a Esteban hajxy näje'e tiägøøyy yajcapxiøøbiä nebiatiä Esteban hänäjty yajnähi^{xø'}oy. Tøø hajxy hänäjty yhity nebiä cudoogø'oybän. Pero tøø hajxy hänäjty yhøxmäjsänä. Jimä yhamdsoo tsajtøjc hajxy hänäjty miøødä. Jäguembaady hajxy hänäjty chooñ wiinghagajptjaty, møød jim Cirene, møød jim Cilicia-naaxooty, møød jim Asia-naaxooty. ¹⁰Pero cab hajxy hänäjty miäjäda'aga'añ je'eguiøxpä coo Esteban hänäjty jiaanč tehñ jiaty mädia'ag. Hix, miøødä Esteban ja'a Dioswiinmahñdy hänäjty nebiaty hänäjty mio'oyii ja'a Dioshespíritäm. ¹¹Mänitä judíoshajxy quiojyquiapxytiuñ coo wiinghäna'c hajxy miäjúyät coo weenä Esteban nähwaambedyii cooc tyijy ja'a Moisés hänäjty haxøøg tøø nänømyii møødä Dios. ¹²Coo Esteban jaduhñ nähwaambejtä, mänitä cu'ughajxy hoyhoy jiootma'ty, møødä majtøjc-hajxy, møødä ley-yajnähi^{xøø}biädøjc-hajxy. Mänitä Esteban yajmujcä. Mänit miajtsä. Mänit yajnøcxä maa

teedywiindsønwiinduumhajxiän, maa junta hajxy hänäjty yagjadyiijän. ¹³Mänitä wiinghäna'c-hajxy yajmejtsä maa junta hänäjty jiadyiijän. Mänitä Esteban tiägøøyyä nähwaambéjtäbä:

—Tehngahnä yø'ø craa hädaa tsajtøjc haxøøg nänømy maa Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämän. Jaduhñä ley haxøøg nänøømbä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. ¹⁴Jaduhñ højts nmädooyy coo jäya'ayhajxy miänaambä cooc tyijy ja'a Jesús Nazaretpä hädaa tsajtøjc yajma'ada'añ, cooc tyijy ja'a cuhdujt yajtägatsa'añ, ja'a Moisés hajxy jecy xyajmänähgueegøøyyämbä —nømä Esteban nähwaambejtä.

¹⁵Mänitä tuungmøødpä Esteban hajxy wyiinhee'ppejty, mäduhñtiä hajxy hänäjty jim yhäña'ay maa junta hänäjty jiadyiijän. Haamb tsämaambä Esteban wyiin jiojpp hänäjty quiähxø'ogy nebiä Diosmoonsä wyiin jiojphajxy quiähxø'oguiän, ja'a hajxy jim hijpä tsajpootyp.

7 Mänitä teedywiindsønä Esteban miäyajtøøyy:

—Nej, jaanč tøyhajt jaduhñä nej miich yø'ø häna'c xñänømiän.

²Mänitä Esteban yhadsooyy:

—Majtøjc, puhya'adiøjc, høøchä nmädia'agy hajxy huuc hamädoowhjtäc. Ja'a Abraham hajxy jecy nhaphajt ndeedyhjtäm. Jim hänäjty chäna'ayñä Mesopotamia-naaxooty maa Caldeabä-jäya'ayhajxy hänäjty chäna'ayän. Cahnä Abraham hänäjty jim jiojbajna^xyñä maa naax hänäjty xiøhatiän Harán.

Mänitá Dios tsajpootypá jim ñäguehxtø'xy maa Abraham wyiinduumän. ³Mänitá Dios ja'a Abraham ñämaayy: “Mdsóonáp yaa maa mnaax maa mgajptän. Mnähgué'egäbä mjujy mmägu'ug. Jim mnøcxät maačh miičh nwoonøcxa'añän. Mänitøch miičh jim nyajñähixø'owät maa mdsänaadiaacpøgät”, nomä Abraham jecy nämaayyä. ⁴Mänitá Abraham jim jiaančh tsohñnä Mesopotamia. Mänit jim ñøcxy tsänaadiaacpøjpä Harán-naaxooty. Pero cab jim jecy yhjity Harán-naaxooty. Coo Abraham tieedy yho'cy, mänit jim chøhngumbä. Mänitá Dios ja'a Abraham yaa wiomejch hädaa yaabä naax hädaa yaabä cajpt maa hajxy jäda'ahaty nhíjtäm. ⁵Pero cabä Dios ja'a Abraham cuhdujt ñä'ägä mooyy ni weeñtiä coo yaa chänaadiaacpøgät. Jaduhñä Abraham cuhdujt ñä'ä mooyyä coo yaa ñä'ä hahídät. Mänitá Dios ja'a Abraham yajwiinwaanøøyy coogä cuhdujt hänäjty mio'owa'añ coo yhap yhoc-hajxy yaa chänáañät coo Abraham hänäjty tøø yho'ogy, hoyyä Abraham yhuung hänäjty quia'a jagä jiijä mänaa jaduhñ yajwiinwaanøøyyän. ⁶Jaduhñä Dios jiaac mänaañ coogä Abraham yhap yhoc-hajxy hänäjty wiingnaaxooty nøcxy yhadsäna'awa'añ, møød coog hajxy hänäjty yhida'añ nebiä cudoogø'øybän mädaaxmägo'xjumøjt, møød coog hajxy tsaačhtiuñ yhida'añ. ⁷Mänitá Dios miänáangumbä: “Coo miičhä mhapä mhoc-hajxy hänäjty tøø yagjaamduñ tøø

yajtsaačhtiuñ, mänithøchä jäya'ay nyajcumädowa'añ, ja'a miičhä mhapä mhoc hänäjty tøø xjiaamduun tøø xhaačhtiuñäbä. Mänitá mhapä mhoc-hajxy jim choona'añ. Mänit hajxy yaa myina'añ. Yaačh hajxy jaduhñ xwyyiingudsähgø'owa'añ.” ⁸Coo Dios ja'a Abraham jaduhñ yajmøødmädiaacy, yajcuhdujc hajxy jaduhñ neby hajxy jaduhñ miädiaaquiän. Mänitá Dios ja'a Abraham yhanemy coo Abrahamhajxy yajcircuncidarhädät, møødä yhuunghajxy, møødä yhapä yhoc-hajxy. Jaduhñä hijxtahnd miähmøøyy coo Dios ja'a Abraham jaduhñ miøødyajcuhdujcy. Paadiä, coo Abraham yhuung Isaac jiaančh miiñ jiaančh cahy, cuductujxøø ja'a Abraham ja'a yhuung jiaančh circuncidarhajty. Y coo Isaac hänäjty tøø miøjjø'øy, jaduhñä yhuung Jacob tiuumbä. Y ja'a Jacob, jaanä jaduhñä ñøøx miajc yajpanøcxpä, ja'a nämajmetspä, ja'a højts jecy nhaphajt ndeedyhájttämbä.

⁹Jue'e Jacob yhuung hänäjty tu'ug xiøhaty José. Coo José hänäjty jiaančh tehñ chogyii ja'a tiéediäm, paadiä José yhajchhajxy jiootma'ty. Mänitá José jim quidoogøøyyä Egipto-naaxooty. José yhajchhajxy jaduhñ jatcøøyy. Pero tehngahnä Dios ja'a José hänäjty cwieendähaty. ¹⁰Coo José hänäjty hoyhoy tøø chaačhtiuñii, mänit yajñähwaatsä ja'a Diósäm. Mänitá José wiinmahñdy miooyyä. Mänitá Dios miänáañ coo José quiumayøøjät ja'a Faraóngäm, ja'a hänäjty jim tuumbä gobiernä Egipto-naaxooty. Mänitá Faraón

ja'a José wyiinguejxy coo José jim yhané'emät mäduhñtiä Egipto-naax, mөөд jimbaady maa Faraón tiöjcän.

¹¹Mänitä yuuxөө hoyhoy jiajtä jim Egipto mөөд jim Canaán-naaxooty. Mänit höjtsä nhapä ndeedyhajxy jiaanč tehм chaačhpöjcy ja'a yuugöxpä, coo cay hu'ugy hänajty jim quia'a hijnä. ¹²Pero coo Jacob jaduһн miädoyhajty coo trigo hänajty jim yajpaady Egipto, mänitä nөөx miäjc jim quiejxy trigojuubiä. Coo Jacob yhuunghajxy yhoočohñ jayöbajt, cabä José choj hөxcajpä ja'a yhäjchäm.

¹³Coo hajxy miämetsc-hoocpä yhoodiägajch, mänitä José ñiñägäpxä. Mänit yhöxcájpnä.

Mänitä Faraón ñajuөөnä coo José yhäjchhajxy hänajty je'e.

¹⁴Mänitä José quiapxyñägüejxy coo tieedyhajxy jiiby ween miänacy Egipto, mөөдä jiuju miägu'ughajxy nägөxiä. Jue'e hajxy hänajty nägөxiä, nädägөөghii'xcumajmocx.

¹⁵Mänitä Jacobhajxy jiiby jiaanč hädaacnä Egipto mөөдä yhuunghajxy. Jiiby hajxy nägөxiä yho'taacy, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhäjtämbä. ¹⁶Cujequiä Jacob piäjc-hajxy yagjөdsoһнnäjxäxä mөөдä José piäjc. Jimä piäjc-hajxy yajnөcxäxä maa cajpt hänajty xiөhatiän Siquem. Jim hajxy hoy ñaaxtägөөdiägach maa Abraham ja'a naax hänajty tөө jiuyyän. Ja'a Hamor yhuungä naax hajxy too'c.

¹⁷Coo hänajty yhabaadaannä coo Dios hänajty yajtöjiada'añ nebiä Abraham hänajty tөө yajwiinwaanө'öyijän, tөө höjtsä nhaphäjtämä ndeedyhäjtämhajxy hänajty

miayөөnä jim Egipto. ¹⁸Mänitä wiinggobiernä jim tiägөөyy tuumbä Egipto-naaxooty. Cabä gobiernä miөjpädaacy nebiä José hänajty tөө tiuñän. ¹⁹Mänit höjtsä nhaphäjtämä ndeedyhäjtämhajxy wyiinhөһнä. Ja'a gobiernä jaduһн mäwiinhөһн. Mänit hajxy jiaamduunä chaačhtiuunä. Mänit hajxy yhanehmä hadsip coo yhuung hajxy yhöxtséenät yhöxcönät, ja'a naammiñ ja'a naammechpä, coo hajxy jaduһн ween yho'ogy. ²⁰Mänitä Moisés myiñguiahy. Yajxon jiaanč tehм miaaxhuunghajty. Cabä Moisés yhöxtseһнä nebiä gobiernä hänajty tөө jia hane'emiän. Yu'učhä Moisés yaghijtä tägөөgpo'o tөгooty. ²¹Coo Moisés hänajty hoy yu'učhä quia'a hidaannä, mänitä gobiernä tio'oxyhuungä Moisés yohbiaaty. Mänit yajtsoocy nebiä hamdsoo huungän. ²²Coo Moisés miөjjөөyy, mänitä cuhdujt cөxiä yajwiinhixөөyyä nebiä egipcioshajxy hänajty quiuhdujthatiän. Jaanč tehм jiajp jaduһн piädsөөmy. Jaanč tehм yajxon hänajty quiapxy miädia'agy nebiä jajp nebiä najuөөbiän. Jaanč tehм yhoy hänajty miähane'emy.

²³Coo Moisés jiumөjt juxychägui'x yhabejty, mänit wyiinmaadiaacy coo ja'a miägunaax nөcxy quiuhixa'añ. ²⁴Jimä Moisés ja'a miägunaax hänajty tu'ug chaačhtiuñii ja'a egipcio-jäyá'ayäm. Coo Moisés jaduһн yhiyx, mänitä miägunaax ñäwaañ. Mänitä egipcio-jäy'a'y yagho'cy, ja'a hänajty mädsaačhtiuumbä. ²⁵Paadiä Moisés jaduһн jiatcөөyy,

jaduhñ hánajty tiajy miay coo miägunaaxhájxy hánajty tøø miábøcy coo Moisés hánajty tøø wyiinguexyii ja'a Diósám coo miägunaax jaduhñ yajnähwá'adsät. Pero cab hájxy jaduhñ ñä'ä mábøjcy. ²⁶Cujaboom, jimä israelitahájxy hánajty nämetsc ñiguioxyii. Coó Moisés jaduhñ yhiájxy, mänit jia mänaañ coo hájxy ñiyhøxmdadsøjät. Mänit miänaañ: “Mägu'ughajpádøjc, jue'e mijts jaduhñ, mdu'ugcunaax mijts jaduhñ. Cab jaduhñ yahixø'øcy coo hájxy jaduhñ mniguioxøjät.” ²⁷Mänitá Moisés yhøxjahmä tu'jäya'ay, ja'a hánajty mäjäda'agaambä. Mänitá Moisés ñämaayyá: “Pøñ miich tøø xpiäda'agy coo højts miich xyhané'emät. ²⁸Nej, jaduhñ miich mdaj mmaabiä coočh miich xyagho'ogaambä nej miichä egipcio-jäya'ay häxøøyy myagho'quiän.” ²⁹Coo Moisés jaduhñ miädooyy, mänit piäyø'cy. Mänit jim ñøcxy jäguem maa naax hánajty xiøhatiän Madián. Mänit jim tiägøøyy hadsänaabiä. Mänitá jäya'ay wyiingpøjcy. Mänitá huung hájxy metsc piaaty.

³⁰Coo Moisés hánajty jim tøø yhiñjä Madián juxychägui'xjumøjt, mänit jim tiägøøyy wädijpä pactuum, jim mädøyyä maa ja'a tuñ hánajty xiøhatiän Sinaí. Mänitá Moisés yhiájxy coo ja'a wädsats hánajty tioy. Mänitá Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtø'xy jøønhaajiooty. Tsajpootyp hánajty tøø chooñ. ³¹Coo ja'a Moisés jaduhñ yhiájxy, mänit jaduhñ jiaančh tehñ yagjuøøyy. Mänitá Dios ja'a Moisés ñämaayy: ³²“Høøch

Dioshajp. Høøchä Abrahamhájxy jecy xwyiingudsähgøøyy, møødä Isaac, møødä Jacob, ja'a miich jecy mhaphajt mdeedyhájtäbä.” Mänitá Moisés tiägøøyy tsäyuubiä. Jaančh tehñ chähgøøby hánajty jaduhñ. Cab hánajty jim ñä'ägä møjheeba'añ maa hánajty miägapxyijän. ³³Mänitá Moisés ñämáayyägumbä: “Jen yø'ø mgø'øg. Høøch nwiinduum miich yaa mdäna'ay. ³⁴Tøøch nhixy coočhä ngu'ughájxy jim jiaančh tehñ chaačhpøcy Egipto-naaxooty. Tøøch nmädoy coo hájxy wyi'i jio'øcy wyi'i xiuučh. Páadyhöch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a ngú'ughøch nyajnähwa'ads nyajcuhwa'adsaamby. Miich jim nguexaamby Egipto yajnähwaatspä”, nømä Dios miänaañ.

³⁵Mänitá Esteban jiaac mädiaacy: —Tøø ja'a Moisés ja'a miädia'agy hánajty quia'a mábøjcäxä. Ja'a yhamdsoo miägunaaxhájxy hánajty tøø quia'a mábøcy. Mänit hájxy miänaañ: “Pøñ miich tøø xwyiinguexy coo mmøjhädät, coo mmahané'emät.” Hoyyá Moisés hánajty jaduhñ tøø jia nãma'ayii, mänitá Dios ja'a Moisés wyiinguejxy wiindsønhajpä maa ja'a quiu'ugän, coo hájxy jaduhñ ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Ja'a Diosmoonsä ja'a Moisés jaduhñ najtsapxøøyyä, ja'a hánajty tøø ñäguehxtø'xiäbä maa ja'a wädsats hánajty tioyyän. ³⁶Mänitá Moisés ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä may yajcähxø'cy jim Egipto-naaxooty. Mänitá miägunaax jim hoy wioobädsømy. Majatiä Moiséshájxy hánajty wiädity, yajcähxø'piä

Moisés ja'a hoy-yagjuøñäjatypä hänäjty, møød jim̄ maa ja'a Tsaptsmejjän, møød jim̄ pactuum. Juxychägui'xjumøjt hajxy jim̄ wiädijty pactuum. ³⁷Mänitä Moisés ja'a miägunaax̄ ñämaayy: “Nébiøchä Dios tøø xwyiinguexiän coo mijts nyajñähwá'adsät, jaanä jaduñä Dios wiinghänal'c wyiinguexaambä, ja'a jaac miimbä ja'a jaac cahbä. Mijtsä mmägunaax̄ jaduñ pädsmäamb. Naxiä miädia'agy hajxy mdehm̄ quiudiúunät waambaty hänäjty miäna'ana'añ”, nømä Moisés jecy miänaañ. ³⁸Hanäguipxiä Moisés ja'a miägunaax̄ jim̄ miøødwädijty pactuum, ja'a højts nhaphajt ndeedyhajtäm. Coø hajxy jim̄ miehch maa ja'a tun̄ hänäjty xiøhatiän Sinaí, mänitä Diosmoonsä ja'a Moisés jim̄ tu'ug miägapxy, ja'a hänäjty jim̄ tsohm̄bä tsajpootyp. Mänitä Moisés ja'a Diosmädia'agy ñajtscapxøøyyä. Paady jaduñ ñajtscapxøøyyä, coø højts jaduñ xyajmännähgueegøøyyämät. Ja'a Diosmädia'agy, cab jaduñ mänaaxøø quiuhdägoyya'añ.

³⁹'Pero cabä Moisés ja'a miädia'agy hänäjty yajtunäänäxä. Ja'a højts nhaphajt ndeedyhajtämhajxy hänäjty ca'a cudiunaamb. Jaduñä jioot hajxy hänäjty tøø piäda'agy coø hajxy hänäjty wyiimbida'añ, coø hajxy hänäjty jim̄ ñøcxtägatsa'añ Egipto. ⁴⁰Jim̄ Moisés ja'a piuhya'ay hänäjty tu'ug xiøhaty Aarón. Coø ja'a Moisés hänäjty tøø ñøcxy tun̄møjc, mänitä cu'ugä Aarón hajxy ñämaayy: “Huuc tunä mayhajt, højtsä saandä mejtstägøøg

hädiúunäc, jaduñ højts nwiingudsähgø'øwät. Je'e højts jaduñ xwyiinwówäp. Ja'a Moisés, ja'a højts tøø xwiøobädsøømämbä jim̄ Egipto-naaxooty, cab jaduñ yajñajuø'oy neby jaduñ tøø jiaty tøø yhabety”, nømä Aarón ñämaayyä. ⁴¹Mänitä saandä hajxy yhädiuun̄ wajhuunghahädiuunnaxy. Mänitä saandä hajxy tiägøøyy wiingudsähgøøbiä. Mänitä animal hajxy tiägøøyy yojxpä ja'a saandäcøxpä. Mänitä saandä hajxy wyiinxoondaacy, ja'a hajxy hänäjty hamdsoo tøø yhädiúñäbä. ⁴²Mänitä Dios ja'a tsaangu'ug piuhwaatsnä. Mänit ñähgueecnä, je'eguiøxpä coø ja'a xøø hajxy hänäjty tøø tiägø'oy wiingudsähgøøbiä møødä po'ø møødä madsa'a. Hix, jaduñ jim̄ myiñ cujaay maa ja'a profeta jecy quiujahyyän:

Mijts Israelpäjäya'ay, mänaa hajxy jecy mwäditiän pactuum juxychägui'xjumøjt, ca'a yhøøchcøxpä ja'a animal hajxy mwi'i yojxy, ca'a yhøøchä mijts xwyiingudsähgøøyy.

⁴³Caj pues, ca'a yhøøchä. Je'e hajxy mwiingudsähgøøyy ja'a saandä hänäjty xøhjäpä Moloc. Je'e chajtøjc-hahädiuunnaxy hajxy mmädajnaxä, møødä saandä Renfán ja'a miadsa'ahahädiuunnaxy. Hamdsoohaambiä saandä hajxy mhädiuun̄ neby hajxy jaduñ mwiingudsähgø'øwät. Coø hajxy jaduñ mjatcø'oy, paady mijts nhøxquejxpädsmä'añ maa ja'a mhamdsoo naaxhajxiän.

Jäguem mijts nguexa'añ
 Babilonia-nänaxy.
 Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a
 Diosmädia'aguiän.
⁴⁴ Hoorä, mänaa højts nhaphajt
 ndeedyhajtämhajxy jecy wiäditiän
 pactuum, carpa-tøbia'cä Dios
 hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy.
 Tsajtøjcä carpa-tøy hajxy hänajty
 wia'añ. Hoy ñä'ä majatiä carpa
 hajxy hänajty ñä'ä tøy. Jaduhñä
 carpa-tøy hajxy yhädiuunñ nebiä
 Dios ja'a Moisés ja'a hijxtahñd
 jecy yaghijxiän coo jaduñ
 piahädiúnät. ⁴⁵ Ja'a nhaphajt ja'a
 ndeedyhajtämhajxy, ja'a hajxy jaac
 púhwäbä jaac hí'cäbä, tehngahnä
 cuhdujt hajxy hänajty jiaac
 panøcxy coo ja'a Dios hajxy hänajty
 wyiingudsähgø'øy carpa-tøbia'c.
 Jaduñ hajxy hänajty jiaac
 paduññä mänaa ja'a Josué hajxy
 jim wioonøcxyijän wiinghagajpt
 maa ja'a wiingjäya'ayhajxy hänajty
 chäna'ayän. Coo ja'a nhaphajt
 ja'a ndeedyhajtämä naax hajxy
 ñädägøøyy tsiptuumbä, ja'a
 Dioscøxpä hajxy miäjadaacy. Ja'a
 miädsiphajxy, cøjxä ñaax hajxy
 yhöxpäyø'øgy. Y coo ja'a David
 cujegy tiägøøyy gobiernähajpä,
 je'enä ja'a nhaphajt ja'a
 ndeedyhajtämä cuhdujt hajxy
 hänajty jiaac paduñ coo ja'a Dios
 hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy
 carpa-tøbia'c, ja'a hajxy hänajty
 tøø jiaac tehñ piú'uyäbä, ja'a
 hajxy hänajty tøø jiaac tehñ
 yhi'iguiäbä. ⁴⁶ Ja'a David, jaančh
 tehñ quiumaabiädsøøm jaaya'ay
 maa ja'a Diosän. Mäniä David ja'a
 Dios cuhdujt miäyujwaañ coo ja'a
 tsajtøjc yhädiúnät maa ja'a Jacob

yhap yhoc ja'a Dios hajxy jaduñ
 pia'yá'axät. ⁴⁷ Ca'a Diavitä ja'a
 tsajtøjc hädiuun ja'a Dioscøxpä. Ja'a
 David ja'a yhuung Salomón, je'edsä
 tsajtøjc jaančh hädiuun. ⁴⁸ Pero ja'a
 Dios tsajpootypä, cab jaduñ tiehm
 yhity tsajtøgooty, ja'a jäya'ayhajxy
 yhädiuumbiä. Jaduhñä profeta
 tu'ug jecy quiujahy coogä Dios
 miänaañ:

⁴⁹ Høøčh Dioshajp. Yaačh nhäña'ay
 tsajpootyp.

Yaačh nmähane'emy. Jiiby
 naaxwiin, jiihyhøčhä ndecy
 nyaghity.

Cábøčhä tøjc nyajmaajiaty
 maačh nbóo'xät. Cab jaduñ
 yhahixø'øy coo mijtsä tøjc
 xquiójjät.

Tiičhä tøjc jaduñ nnä'ä wá'anät.

⁵⁰ Haa ca'a, høøčh cøxiä tøø
 nhuuc hädiuumbä mäduhñtiä
 yaa tsajpootypä møød jiiiby
 naaxwiin,

nømä Dios miänaañ.

⁵¹ Mäniä Esteban jiaac miänaañ:

—Ja'a mijtsä mhapä mdeedyhajxy
 ja'a jecypiä haampiä, jaančh
 tehñ quiuhxex hajxy hijty, nebiä
 Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpän.
 Jaaná jaduñ mijtpä, caj mijtsä
 Diosmädia'agy mmäbögaambä.
 Høxtä Dioshespiritupaady hajxy
 jaduñ homiänaajä mmädsiphaty.

⁵² Ja'a mijtsä mhapä mdeedyhajxy
 ja'a jecypiä haampiä, quiøxy
 jaamduun quiøxy tsaächtiiun ja'a
 profetadøjc hajxy jecy, ja'a Dios
 hänajty tøø wyiinguéxiäbä coo
 ja'a mädia'agy hajxy yajwá'xät
 coogä Dios ja'a yHuung hänajty
 yaa quixa'añ hädaa yaabä
 naaxwiin, ja'a poppä cädieey ca'a

møødpä. Høxtä yagho'cä ja'a profetadøjc-hajxy jaduħn. Y coo ja'a Dios yHuung yaa jiaanč cädaacy, mänit mijts mgø'øyejcy coo yagho'ogøøjät. ⁵³Coo ja'a Dios ja'a Moisés cuhdujt jecy mioooy, ja'a Diosmoonsä ja'a Moisés najtscapxøøyyä, ja'a jim tsohmbä tsajpootyp, mänit mijtsä mhapä mdeedy ja'a cuhdujt hajxy jaduħn mioodiägajtsä. Hoyyä Diosmoonsä ja'a cuhdujt hajxy jia yejcy, cab hajxy jaduħn mgudiuñ —nømä Esteban miädiaacpädøoyy.

⁵⁴Coo ja'a teedywiindsøn hajxy jaduħn miädooyy nebiä Esteban hänajty miädia'aguiän, mänitä Esteban hajxy jaduħn jiaanč tehñ miäjootma'ty. Høxtä tøøtsädajp hajxy hänajty. ⁵⁵Pero cabä Esteban jaduħn ñälä møjppädaacy. Hix, miøødhajpiä Esteban ja'a Dioshèspiritu hänajty. Mänitä Esteban yuughee'py tsajpootyp. Mänit jaduħn yhiijxy coo jim jiaanč tehñ yajxonä maa ja'a Dios yhäña'ayän. Mänitä Jesús jaduħn yhiixäbä coo jim yhäñaabiä maa ja'a Dios ñähmøjcän yhaooyhaamby. ⁵⁶Mänitä Esteban miänaañ:

—Huug hix hajxy.

Jadúħñhøchä tsajt nhixy nebiä hawa'adspän. Ximä Jesucristo yhäña'ay Diosñähmøjc maa yhaooyhaampiän.

⁵⁷Mäduhñtiä jäya'ayhajxy hänajty yhamädoowhity, mänit hajxy ñidiaatsmo'xä; haa ca'a, cab hajxy hänajty tehngahnä miädoowaannä nebiatiä Esteban hänajty miädia'agy. Mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä møcjaty. Mänitä Esteban yajmujcä.

⁵⁸Mänit yajnøcxä cajtpa'a hadsip. Ja'a häna'cä Esteban hajxy hänajty tøø ñähwaambétiäbä, mänitä jiocxwit hajxy nägøxiä yhøxchijy. Jimä høxcujc-häna'c hänajty tu'ug piädäna'ay, ja'a hänajty xøhajpä Saulo. Mänitä Saulo ñämaayyä coo ja'a jiocxwithajxy cwieendähajtäxät. Mänitä Esteban tiägøøyyä ca'adshø'cäbä. ⁵⁹Jimä Esteban hänajty quia'adsho'ogyii, mänit tiägøøyy Diospa'yaaxpä. Mänit miänaañ:

—Wiindsøn Jesús, tunä mayhajt, høøch njuøhñdy jim wiingpøjcäc tsajpootyp.

⁶⁰Mänitä Esteban jyjicädaacy. Mänit møc yaaxy:

—Dios, ca'a jaduħn mmøjpäda'agy nébiøch yø'ø häna'c xhaačhtiuñän, hoy jia møjpoj jia møjcädieeyä.

Coo ja'a Esteban jaduħn jiaac tehñ quiapxy, mänit yho'nä.

8 Y ja'a Saulo, quiumaayy je'eduhñ coo ja'a Esteban yagho'cä.

Ja'a mänitxøøbä ja'a mabøjpädøjc-hajxy tiägøøyyä jaamduun tsaächtiuñäbä jim Jerusalén. Mänit hajxy xii yaa ñøcxøøyy. Näje'e hajxy miähmøøyy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt. Näje'e hajxy ñøcxøøbiä Samaria-naaxooty. Jagooyyä ja'a apøstolädøjc-hajxy jim jiaac mähmøøyy Jerusalén. ²Mänitä dijuuntä Esteban hoy yajnaaxtägø'øyii. Näje'e jäya'ayhajxy hoy miäyajnaaxtägø'øy, pønjetiä hojioot hänajty møøð. Hoyhoyyä Esteban ñäjøøyy ñäxuu'tsä. ³Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mabøjpädøjc hänajty jiaamduñ

chaachtuñ wiinduhmyhagajpt. Høxtä jäya'adiogootypaadiä Saulo hänajty tiägø'øy. Pønjaty hänajty yajpaatp tiögooty, mänit hajxy hänajty yhøxwich yhøxwooñii, ja'a ya'adiøjc ja'a to'oxiøjc.

⁴Y ja'a mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø chóoñäbä Jerusalén, je'enä ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tehngahnä yajwa'xy ja'a Jesúscøxpä, majaty hajxy hänajty wiädity. ⁵Høxtähmdsä craa Felipehajpä, coo jim chohñ Jerusalén, mänit jim ñøcxy Samaria-cajptooty. Coo jim miejch, mänit jaduñ tiägøøyy mädiaacpä ja'a Jesúscøxpä, coo hänajty je'e Dyiosquexiä. ⁶Mayyä jäya'ayhajxy hänajty yhamugø'oy mädia'agyhamädoowhijpä waambatiä Felipe hänajty miäna'añ. Madiu'u ja'a Felipe hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxø'ogy, paadiä miädia'agy hänajty jiaanč tehñ yhamädoowhijtäxä. ⁷Pønjatia haxøøgpä ca'a hoybä hänajty møød, mänit hajxy nämay pia'amnajxy. Yáaxäp jójcäbä haxøøgpä ca'a hoybähajxy hänajty piädsømy. Jaduhñä cø'ømucypä tecymiucypähajxy hänajty miøcpøjpä møødä tecymia'adpähajxy. ⁸Paadiä cu'ughajxy hänajty jiaanč tehñ xioonda'agy jim Samaria.

⁹⁻¹¹Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Simón. Tøø ja'a magia-wiinmahñdy hänajty jecy tiuñ jim Samaria. Tøø ja'a Simón ja'a jäya'ay hänajty jim may jiaanč tehñ wyiinhøøñ. Jaduhñä Simón hänajty ñänømyii cooc

tyjy jiaanč tehñ miøj jiaanč tehñ jiaančhä, je'eguiøxpä cooc tyjy ja'a magia hänajty jiaanč tehñ jiaty. Madiu'u ja'a Simón ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty jiaanč tehñ yajcähxø'ogy, paadiä miädia'agy hänajty jiaanč tehñ miäbøjcäxä nägøxiä høxtä ja'a møjtøjcpaady:

—Yø'ø Simón, jue'eda'a yø'ø, Dioswiinguexiäda'a yø'ø, paadiä møcmäjaa jaduñ jiaanč tehñ miøødä.

Jaduñä Simón hänajty ñänømyii ja'a cú'ugäm. ¹²Jaduñä Felipe hänajty yajnähixø'øy coogä Dios yhane'emy ja'a miøcmäjaahaam, møød coogä Jesús Dyioswiinguexiä. Mänitä jäya'ayhajxy may miäbøjcy näya'ay nädo'oxy. Mänit hajxy nägøxiä hoy ñäbety. ¹³Y ja'a Simón, miäbøjc je'eduhmbä. Mänit hoy pianäbejpä. Mänitä Simón ja'a Felipe tiägøøyy møødwädiä. Yagjuøøbiä Simón hänajty nebiä Felipe ja'a hoy-yagjuøøñäbä hänajty yajcähxø'øguiän.

¹⁴Y ja'a apóstoldøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø miähmø'øyäbä Jerusalén. Mänit hajxy miädoyhajty coogä cu'ug ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø jøjppøgø'øy jim Samaria. Mänitä Pedrohajxy jim quiejxä møødä Juan. ¹⁵Coo hajxy jim miejch Samaria, mänit hajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä ja'a mäbøjpädøjcøxpähajxy, weenä Dioshespíritu hajxy nägøxiä yhadägø'øy jioottägø'øyii. ¹⁶Hix, cahnä Dioshespíritu hänajty pøn yhadägø'øy jioottägø'øyii. Tøø hajxy hänajty jia näbety ja'a Jesúscøxpä. Cahnä hajxy hänajty miädohyatyñä

ja'a Dioshespíritucøxpä. ¹⁷ Coo ja'a Pedrohajxy Dyiospa'yaaxpädøøyy møødä Juan, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy quiø'ønähxajjä. Mänit hajxy yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshespíritäm.

¹⁸ Y ja'a Simón, coo jaduhñ yhjy, mänitä Pedro xädø'øn hajxy jia yajmähawaanøøyyä. ¹⁹ Mänitä Simón miänaañ:

—Høøch yø'ø mäjaa jaduhmbä yaghabøjcäc. Hix, coöch pøn jaduhñ ngø'ønähxäjät, tehñ jiaduhñ je'le yhadägøøyy jioottägøøyyäbät ja'a Dioshespíritäm.

²⁰ Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Coo miich jaduhñ mwi'i tiajy mwi'i miay coo højts miich ja'a Diosmäjaa nyaghabøgät juyhaam, paady miichä Dios xyajcuhdägoyya'añ møødä mxädø'øn. Hix, ñä'ä yepjiä Dios jaa miäjaa jaduhñ, caj pøn yajmädoogy. ²¹ Caj miich cuhdujt mnä'ägädä møødä coo højts miich ja'a Diostuung xmiøødtünät, je'eguiøxpä coo miichä mwiinmahñdy quia'a nä'ägädä hoyyä ja'a Diosøxpä. ²² Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgwiinmahñdy jaduhñ. Jímbädä Dios xñä'ä mämée'xät coo mmänuu'xtä'agät. ²³ Tøøch miich nhøxcapy coo miichä mhaa mjoot jiaanč tehñ yhaxøøgä, møød coo miich haxøøg mjaanč tehñ tiajy mjaanč tehñ miay mjoodooty mgopcooty.

²⁴ Mänitä Simón yhadsooyy:

—Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc Diospa'ya'ax hajxy ja'a høøchcøxpä, jadúhñhøchä Dios xquia'a yajcumädówät nébiøch hajxy tøø

xyajmøødmädia'aguiän —nømä Simón miänaañ.

²⁵ Jímä Pedrohajxy hänäjty jiaac capxy jiaac mädia'agy ja'a Jesúsøxpä møødä Juan, nebiaty hajxy hänäjty tøø yhamdsoo yajnähixø'oyii ja'a Jesúsäm. Mänit hajxy wyiimbijnä, mänit hajxy jím ñøcxtägajch Jerusalén näguipxy møødä Felipe. Tu'haamnøcxpä, nøødänáayyap tu'udänáayyap hajxy hänäjty ñøcxy. Majatiä cajpthuung jím Samaria-naaxooty, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hänäjty yajwa'xy nebiä cu'ugä piojpä quiädieeybä ñähwa'ads quiuhwá'adsät.

²⁶ Coo hajxy jím quioo'ty Jerusalén, mänitä Felipe ja'a Diosmóonsäm tu'ug ñämaayyä, ja'a jím tsohmbä tsajpootyp:

—Nøcxø'ow jím jøømboj mänajpä. Ja'a møjtu'u mbanøcxäp, ja'a jím nøcxpä maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Gaza.

Ja'a møjtu'u jaduhmbä, pactuum jaduhñ ñøcxø'oy. ²⁷⁻²⁸ Mänitä Felipe jiaanč tu'ubøjcy. Ja'a tu'haamnøcxpä, mänitä Felipe ja'a jäya'ay tu'ug piaaty, ja'a hänäjty tsohmbä Etiopía. Tøø jaaya'ay hänäjty yhoy Jerusalén Dioswiingudsähgøøbiä. Quiajptooty hänäjty ñøcxnä. Eunuco je'le. Møjtuung hänäjty jím miøød maa ja'a ñaax maa ja'a quiajptän. Xädø'ønngwiendähajpä hänäjty jím tiuumby. Ja'a reina mioonsä hänäjty je'eduhñ, ja'a hänäjty jím mähanehmbä Etiopía. Carretajooty jaaya'ay hänäjty ñøcxy nocyhée'páp. Jue'le hänäjty quiapxyp, ja'a nocy ja'a Isaías jecy quijáhyyäbä, ja'a jecy túunäbä profeta.

²⁹Mänitá Felipe ñámaayyá ja'a Dioshespíritám coo jim mió'wá'agät carretawiinduum. ³⁰Coo ja'a Felipe jim jiaanč mójwa'cy carretawiinduum, mänitá Felipe miádooy coo ja'a Etiopíabá jáya'ay ja'a nocy hánajty quiapxy, ja'a Isafás jecy quiujáhyyäbä. Mänitá Felipe jaaya'ay miäyajtøoyy:

—Nej, mwijnjuøøby miič jaduhñä nebiaty mgapxiän.

³¹Mänitá jaaya'ay yhadsooyy:

—Cábøch nwiinjuø'øy. Cábøch pøn nmøødä pønhoč jaduhñ xquiapxtøøwäp.

Mänitá Felipe ñámaayyá coo jim piédät carretajooty, coo jim yhöxtá'agät maa ja'a Etiopíabá jáya'ay ñähmøjcän. ³²Jaduhñä jaaya'ay hánajty quiapxy:

Hadsipä mähdiøjc yajnøcxä maa ja'a yagho'taactän, jaduhñ nebiä meeg yajnøcxyijän maa ja'a yagho'taactän.

Cabä mähdiøjc waamb ñä'ägädä capxy;

jaduhñ hamoñ yhiyty nebiä meeg hamoñ yhitiän coo ñähme'xyii.

³³Höchähdiuunnä ja'a mähdiøjc yagho'cä.

Cab jaduhñ pøn ñähgapxtuuty.

Cabä ñøøxä miajc miøødhajty; hix, tøø ja'a juggyhajt hánajty yaa quiøjxnä hädaa yaabä naaxwiin.

³⁴Mänitá Felipe ñámaayyá:

—Tunä mayhajt, høøč huuc hawáanäc, coo ja'a Isafás jaduhñ jecy quiujahy, pøn jaduhñ miädiaac, wiingjája'ay tøgä je'eguiøxpä — nomä Etiopíabá jáya'ay yajtøoyy.

³⁵Mänitá Felipe tiägøoyy capxtøøbä waambaty hánajty

jaduhñ miädia'agytiägø'øy. Mänit miädiaacy ja'a Jesúscøxpä, coo hajxy hoy xñähho'túütäm.

³⁶Weeñtiä hajxy jaduhñ jiaac yohy carretajooty, mänitá nøø hajxy piaaty. Mänitá Etiopíabá jáya'ay miänaañ:

—Xii nøø. Nej, cab jaduhñ yhahixø'øyä cooč nnäbétädä.

³⁷Mänitá Felipe yhadsooyy:

—Hahixøøby jaduhñ pø tøyhajt jaduhñ mmäbøcy hamuumdu'joot.

Mänitá Felipe yhadsoowä:

—Nmäbøjpiøch jaduhñ coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.

³⁸Mänitá Etiopíabá jáya'ay ja'a carreta yajyajtánaaxiøjpä.

Mänitá Felipehajxy nämetsc quiarretamänajcy, møødä Etiopíabá jáya'ay. Mänit hajxy nämetsc ñøødägøoyy. Mänitá Etiopíabá jáya'ay ñäbejty. ³⁹Coo hajxy ñøøbädsøømgumbä, mänitá Felipe wiingtuum yajnøcxä ja'a Dioshespíritám. Cabä Felipe yhiyxtägájtänä ja'a Etiopíabá jáyá'ayäm. Xoondáacäp ja'a Etiopíabá jáya'ay ñøcxnä. ⁴⁰Y ja'a Felipe, mänit jim miejch maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Azoto. Mänit tiägøoyy wädiypä cajpt-cajpt. Yajwa'xypä Felipe ja'a Diosmädia'agy hánajty nebiä cu'ugä piojpä quiädieeybä ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Mänit jim miejch Cesarea.

9 Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mäbøjpadøjc hánajty yhadsähgø'øy yhajuø'øy coo hajxy hánajty yagho'oga'añii, pønjaty hánajty mäbøjp ja'a Jesúscøxpä. Coo ja'a Saulo hánajty jaduhñ tehngahnä jia wi'i

miähadsähgø'owa'añ, paady jim ñøcxy maa ja'a teedywiindsønän. ²Mänitä Saulo cuhdujt miooyyä nocyhaam coo jim ñøcxät Damasco, coo ja'a mäßbøjpädøjc-hajxy jim yhöxta'awøøjät wiinduhmčhajtøjc, majatiä judíoshajxy hänäjty yhamugø'øyän. Jaduhnä Saulo hänäjty tiajy miay coo ja'a mäßbøjpädøjc-hajxy hänäjty jim nøcxy chuma'añii Jerusalén, ya'adiøjcä tio'oxiøjcä. ³Mänitä Saulohajxy tiu'ubøjcy møødä jiamiøød nämetsc nädägøøg. Ja ween hajxy hänäjty jim quia'a mech Damasco, mänitä Saulo jøøn møc quiuhjajcädaacä wäditiä. Tsajpootypä jøøn chohndaacy. ⁴Mänitä Saulo quiädaayy. Mänit miädooyy coo jäya'ay hänäjty tu'ug quiapxy:
—Saulo, Saulo, tiich miich jaduhn coo xwyi'i miädsibø'øy.
⁵Mänitä Saulo yajtøoyy:
—Wiindsøn, pøn miich jaduhn.
Mänit yhadsoowä:
—Jesúshøch høøch. Høøch miich jaduhn xwyi'i miädsibøøby. Cooch miich jaduhn xwyi'i miädsibø'øy, hamdsoo miich jaduhn mničhaächtiuñii.
⁶Tsähgøøyy tsäyúuyyabä Saulo yajtøøgumbä:
—Wiindsøn, neby yahixø'øy njatcø'øwädøch.
Mänit yhadsoowägumbä:
—Pädø'øg, nøcx cajptooty. Jim häna'c xyhawáañät nej njatcø'øwät.
⁷Y ja'a Saulo jiamiøødhajxy, coo hajxy jaduhn miädooyy nebiatiä Saulo hänäjty tøø miägapxyiijän, jaančh tehñ chähgøøyy hajxy jaduhn. Hiç, cab hajxy pøn yhiçxy.

Høxtä hahuum høxtä hawiinds hajxy miähmøøyy. ⁸Mänitä Saulo jiaančh tänaayyø'cy. Coo jaduhn jia wiindøø'xy, cab jaduhn tii yhiçxy. Hiç, tøø hänäjty wyiinoočh. Coo hajxy jaduhn tiu'ubøjtägajch, wichhaamä Saulo jim yajmejtsä Damasco. ⁹Tägøøgxøø ja'a Saulo jim yhiçty wiinxoods Damasco. Ni quia'a cay ni quia'a hu'ugy hänäjty tii.

¹⁰Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug chäna'ay Damasco, ja'a hänäjty xøhajpä Ananías. Tøø ja'a Diosmädia'agy hänäjty miäböcy. Mänitä Ananías ja'a Jesús wyiinhiçxy hagama'ayhaam. Mänitä Ananías miägapxä:

—Ananías.

Mänit yhadsooyy:

—Wiindsøn, chaačh høøch, tisän.

¹¹Mänitä Jesús miänaañ:

—Pädø'øg. Nøcx jim maa ja'a møjtu'u jaduhn xiøhatiän Tødiu'u. Jimä jäya'ay tu'ug chäna'ay, ja'a xøhajpä Judas. Jimä craa tu'ug yhahity, ja'a xøhajpä Saulo. Jim je'le choon maa ja'a cajpt xiøhatiän Tarso. Diospa'yaaxp jim jadunajtä maa ja'a Judas tiøjcän. Coo jim mmédsät, mänitä Saulo myajtøwät.

¹²Tøø miichä Saulo xwyiinhiçxy hagama'ayhaam coo miich hoy mnähdoñ, jaduhn yhiçxtägätsät.

¹³Coo ja'a Ananías jaduhn miädooyy, mänit miänaañ:

—Wiindsøn, tøøch jaduhn mayhooc nmädoyhaty nebiä craa Saulo naxy jiatcø'øy jim Jerusalén. Näxiägä mäßbøjpädøjc-hajxy jim jiaamduñ chaačhtiuii, ja'a miichä mmädia'agy hajxy xmiäbøjcäbä.

¹⁴Jadúhnhøch tøø nmädoyhajpä

coogä cuhdujt jim miooyä coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaabä yajnoxcxøøjat jim Jerusalén, coo hajxy jim chúumäbät, pønjaty miich jaduhn yaa xquiapxpaatp. Ja'a teedywiindsønä cuhdujt hajxy jaduhn yejc. Hoorä, tøø ja'a Saulo yaa miejtsnä Damasco —nømä Ananías miänaañ.

¹⁵Mänitä Jesús ja'a Ananías ñämäaguumbä:

—Tsógäm, nøcx cudiún nébiøch miich tøø nhane'emiän. Tøøchä Saulo nyajnähdijy coo miädia'agät ja'a høøchcøxpä jim maa ja'a israelitahajxiän, møød jim maa ja'a ca'a israelitahajxypän, møød jim maa ja'a guiobiernähajxiän.

¹⁶Høøchä Saulo nyajnähdijaamby mäduhñtiä jaduhn yhahixø'oy chaaçhpøgät ja'a høøchcøxpä.

¹⁷Mänitä Ananías jiaançh nøcxy maa ja'a Saulo hänajty tøø miejtsta'aguiän. Coo ja'a Ananías tiøjtägøøyy, mänitä Saulo quiø'onähgajpä. Mänit ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä Saulo, ja'a Jesús miich jaduhn jim mhijx tu'haammiimbä. Jaayá'ayhøch jaduhn yaa tøø xquiexy nej miich jaduhn mhijxø'tägätsät hoy. Y jaduhn miichä Dioshespíritu xyhadägø'ow xjioottägø'owät.

¹⁸Tuunä ja'a Ananías jaduhn ñä'a mänaañ, mänitiä Saulo wyingahduutä nebiä tsaamghacän. Mänitä yhijxø'tägajch. Mänit tiänaayyø'cy. Mänit hoy ñäbety.

¹⁹Mänit quiaayy yhuucy. Møcpøjc je'e jaduhn. Mänit jim jiaac mähmøøyy mejtsxøø tägøøgxøø Damasco maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän.

²⁰Mänitä Saulo tiägøøyy mädia'agy-yajwa'xpä wiinduhmçhajtøjc jim Damasco maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jaduhn hänajty miädia'agy coogä Jesús Dyioshuungä. ²¹Pønjaty ja'a Saulo miädia'agy hänajty hamädoowhíjtäp, jiaançh tehñ yagjuøøby hajxy hänajty jaduhn nebiä Saulo hänajty miädia'aguiän ja'a Jesúsøxpä. Mänit hajxy tiägøøyy niñämäayyäbä:

—Yø'ø craa Saulo, jue'e yø'ø, yø'ø ja'a mäbøjpädøjc jim wi'i miädsibøøby Jerusalén, pønjatiä Jesús capxpaatp. Paady yø'ø yaa tøø piejpä Damasco coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaa miájtsäbät, møød coo hajxy jim yajnoxcxøød Jerusalén hadsip, jaduhn hajxy jim nøcxy quiø'oyegyii maa ja'a teedywiindsønähajxiän —nømä Saulo ñänøømä.

²²Y ja'a Saulo, tehngahnä hänajty hamøj jootmøj jiaty coo ja'a tsaanä cu'ug hänajty yajwiinxiic yajwiingapxø'oy coogä Jesús Dyioswiinguexiä. Jaançh tehñ homiäbøjnä hänajty miädia'agy. Y ja'a judíoshajxy, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Damasco, cabä Saulo hajxy hänajty hoy quiapxhaduga'añ, je'eguiøxpä coo Saulo hänajty miädia'agy hamøj jootmøj.

²³Cujecy, mänitä judíoshajxy jim yhamugøøyy. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coogä Saulo hajxy hänajty yagho'oga'añ.

²⁴Xøømdsuhmä Saulo hänajty miäxojna'ayii mäduhñjatiä tägø'owøødiaactän maa ja'a Damasco-cajpt jiuhmuu'tswäditiän. Mänitä Saulo jaduhn miädoyhajty

cooc hānajtj yagho'oga'añii.

²⁵Mānitā mǎbǝjpǎdǝjčǎ Saulo hajxy coods piādaacy mǝjčeachjooty. Mānit hajxy quiihdǝñajxy maa ja'a cajpt hānajtj piquiā yhamuudsǝlǝguiān. Jaduhndsǎ Saulo piāyǝ'cy.

²⁶Coo Saulo jim̄ chohñ
 Damasco, mānit jim̄ ñǝcxtǎgajch
 Jerusalén. Coo jim̄ quioo'ty,
 mānit jim̄ ñǝcxǝǝyy maa ja'a
 mǎbǝjpǎdǝjč-hajxiān. Pero je'enā
 ja'a Saulo hajxy hānajtj nǎgǝxiā
 jiaanč teh̄m chǎhgǝ'ǝy. Hiχ,
 cab hajxy hānajtj ñajuǝ'ǝy pǝ
 mǎbǝjp hānajtj je'ebā. ²⁷Jimā
 mǎbǝjpǎ hānajtj tu'ug xiǝhaty
 Bernabé. Je'e mǎbǝcypiā, cab
 hānajtj chǎhgǝ'ǝy. Mānitā
 Bernabé ja'a Saulo wioonǝcxy
 maa ja'a apǝstoldǝjč-hajxiān.
 Mānitā Bernabé ja'a apǝstoldǝjč
 yajmǝǝdmǎdiaacy coogǎ
 Saulo ja'a Jesús hānajtj tǝǝ
 wyiinhixy tu'haamnǝcǝpǎ
 jim̄ Damasco-mǎwiingǝn,
 mǝǝd coogǎ Jesús ja'a Saulo
 jim̄ miǎgapxy, mǝǝd coogǎ
 Saulo tiǎgǝǝyy mǎdiaacpǎ
 hamǝj jootmǝj jim̄ Damasco ja'a
 Jesúscǝpǎ. Jaduhñǎ Bernabé ja'a
 apǝstoldǝjč yajmǝǝdmǎdiaacy
 ja'a Saulocǝpǎ. ²⁸Mǎhmǝǝyy
 ja'a Saulo jim̄ Jerusalén. Mānitā
 Saulo ja'a apǝstoldǝjč tiǎgǝǝyy
 mǝǝdwǎdijpǎ. Mānitā mǎdia'agy
 tiǎgǝǝyy yajwa'xpǎ ja'a Jesúscǝpǎ
 hamǝj jootmǝj. ²⁹Jimā judiǝshajxy
 hānajtj nǎje'e, hagriego hajxy
 hānajtj yhayuuc-hajpy. Mānitā
 Saulo tiǎgǝǝyy mǝǝdyajcapxiǝǝbiā
 ja'a Jesúscǝpǎ. Pero cabǎ
 judiǝshajxy jaduhñ yhojiǎwǝǝyy.
 Mānit hajxy wyiinmaayy coo ja'a

Saulo hajxy yaghó'ogǎt. ³⁰Coo
 ja'a mǎbǝjpǎdǝjč-hajxy jaduhñ
 miǎdoyhajty coogǎ Saulo hānajtj
 yagho'oga'añii, mānitā Saulo hajxy
 miǝǝdnǝcxy jim̄ Cesarea. Coo hajxy
 jim̄ miejch, mānitā Saulo hajxy
 quiejxtǎgajch Tarso.

³¹Mānitā tsip jaduhñ
 yhamaadiujñǎ ja'a
 mǎbǝjpǎdǝjčǝpǎhajxy, mǎduhñjaty
 hajxy hānajtj xii yaa chāna'ay,
 mǝǝd jim̄ Judea, jim̄ Galilea, jim̄
 Samaria. Tehñgahnǎ mǝcmǎjaa
 hajxy hānajtj mio'oyii jǝjwidsǝ'ǝ
 ja'a Dioshǝspiritām, paady hajxy
 hānajtj jabom-jabom miayǝ'ǝy.

³²Y ja'a Pedro, wiinduhm̄chajtǝjč
 hānajtj wiǎdity mǎduhñjatiā
 mǎbǝjpǎdǝjč-hajxy hānajtj
 chāna'ay. Mānit jim̄ ñǝcxǝǝbiā maa
 ja'a cajpt hānajtj xiǝhatiān Lida.
 Jimā mǎbǝjpǎdǝjč-hajxy hānajtj
 chānaabiā. ³³Jimā jāya'ay hānajtj
 tu'ug pia'amgo'na'ay, ja'a hānajtj
 xǝhajpǎ Eneas. Tuctujcǝmǝjt
 hānajtj tǝǝ piǝgyii. Jue'e hānajtj
 je'e, cǝ'ǝmucy tecymiucy. Coo ja'a
 Pedro jim̄ miejch Lida, mānit jim̄
 ñǝcxy maa Eneas tiǝjčǎn. ³⁴Mānitā
 Pedro miānaañ:

—Eneas, ja'a Jesucristo miich
 xyajmǝcǝpǝgaamb. Pǎdǝ'ǝg. Pǎdit
 yǝ'ǝ mgǝjxt.

Tuunǎ ja'a Eneas jaduhñ ñǎ'ǎ
 nǎmaayyǎ, mānitā jiaanč pǎdǝ'cy.
³⁵Mǎduhñtiā jāya'ayhajxy hānajtj
 chāna'ay jim̄ Lida mǝǝd jim̄ maa
 ja'a joy hānajtj xiǝhatiān Sarón,
 coo hajxy jaduhñ miǎdoyhajty
 coogǎ Eneas hānajtj tǝǝ
 pia'amnaxy, mānitā Eneas hajxy
 nǎgǝxiā hoy yhixy coo tǝǝ jiaanč
 mǝcǝpǝcy. Mānitā Diosmǎdia'agy

hajxy tiägøøyy mabøjpä ja'a Jesúsçxpä. Mänitä yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixøõnä.

³⁶ Jimä tadjäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jope. Tabita ja'a tadjäya'ay hänajty xiøhaty arameo-ayuuç-haamby. Hagriegohaamby, jue'e hajxy hänajty tyijy Dorcas. Jaduhñ miädia'agytiägø'øyy "Gacela." Hoorä, ja'a Dorcas, miäbøjpiä Diosmädia'agy hänajty je'e, paadia häyoobädøjc hänajty naxy piuhbety, pønjaty hänajty tii yajmaajajp. Jaanç tehñ yhooyä Dorcas hänajty jiaäya'ayhaty. ³⁷ Mänitä Dorcas pia'ambejty. Mänit yho'cy. Mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy yajtsiyy. Mänit hajxy hoy piäda'agy çøxp nähbettøgooty. ³⁸ Jim Jope, wiingón hänajty jim Lida maa ja'a Pedro hänajty yhtiän. Hoorä, ja'a mabøjpädøjc-hajxy hänajty jim tsänaabiä Jope, coo hajxy jaduhñ miädoyhajty coogä Pedro hänajty jim wiäditynä Lida, mänitä cugapxy hajxy metsc quiejxy coo Pedro paquiä yhuuc nõçxät jim Jope maa ja'a Dorcas hänajty tøø yho'oguiän.

³⁹ Mänitä Pedro jiaanç panøçxy. Coo hajxy jim miejch Jope, mänitä Pedro wioonøcxä nähbettøgooty maa ja'a ho'ogyjiäya'ay hänajty wyijtsna'ayän. Piquiä ja'a yaamgto'oxy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty tøø piäda'agy. Wi'i jioøby wi'i xiuu'tsp hajxy hänajty. Mänitä Pedro ja'a wit tucxy yaghijxä mädyiijatiä Dorcas hänajty tøø yhädiuñ. ⁴⁰ Mänitä Pedro ja'a jäya'ay nägøxiä yhøxquejxpädsøømy. Mänitä Pedro jyjicädaacy.

Mänit Dyiospa'yaaxy. Mänitä ho'ogyjiäya'ay wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Tabita, pädø'og.

Mänitä Dorcas wyiindøø'xø'cy. Coo ja'a Dorcas ja'a Pedro yhijxy, mänitä Dorcas yhänaayyø'cy. ⁴¹ Mänitä Pedro ja'a Dorcas wyidsø'cy. Mänitä Pedro ja'a mabøjpadøjc quiuyaaxøøyy tøgooty møødä yaamgto'oxy. Coo hajxy tiøjtägøøyy, mänit hajxy yhijxy coo ja'a Dorcas hänajty tøø jiuujpionä. ⁴² Mänitä mädia'agy paquiä wia'xy jim Jope cooc jaduhñ tøø jiuujpiøcy. Mänitä jäya'ayhajxy may jiaanç mabøjcy ja'a Jesúsçxpä. ⁴³ Mänitä Pedro jim jiaac mähmøøyy Jope maxiøø. Jim hänajty miejtsa'agy maa ja'a Simón tiøjcän, ja'a wajhacyajtøøtspä.

10 Jimä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Cesarea, ja'a hänajty xøhajpä Cornelio. Soldado-wiindsøn hänajty tiuumby. Italia ja'a soldadohajxy hänajty choon. Nämäyyä soldadohajxy hänajty jim yhity Cesarea. ² Hoyyä Cornelio ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øyy møødä yhuung møødä tio'oxy. Hojiootä Cornelio hänajty jiaanç tehñ miøød. Naxiä judiøshajxy hänajty piuhbodyi xädø'øñhaam, ja'a hajxy hänajty häyoobä. Jabom-jabomä Cornelio hänajty Dyiospa'ya'axy. ³ Mänacyxiøø hänajty jaduhñ, jimä Cornelio hänajty tiuñ xiajy tøgooty, mänitä Diosmoonsä tu'ug näguehxtøø'xy maa Cornelio hänajtiän. Tsajpootyp ja'a Diosmoonsä hänajty tøø chohnda'agy. Mänitä Diosmoonsä ja'a Cornelio nämäayy:

—Cornelio.

⁴Coo ja'a Cornelio ja'a Diosmoonsä jaduñ yhiixy, chähgøøyy jaduñ. Jecy-juøøby miähee'pnaayy. Mänit miäyajtøøyy: —Wiindsón, tii mdsojpy.

Mänitä Diosmoonsä yhadsooyy: —Xquiumaaby miichä Dios jaduñ coo miich tehngahnä mba'ya'axy, møød coo miichä häyoobäjäya'ay naxy mbuhbety. ⁵⁻⁶Jim Jope, jimä jäya'ay tu'ug chäna'ay mejypia'a, ja'a xøhajpä Simón. Jue'e Simón tiuunghajpy, wajhacyajtøøtsp. Jimä craa tu'ug yhahäna'ay maa ja'a Simón tøjcän. Mejtstu'u ja'a craa xiøø, Simón møød Pedro. Jimä cugapxy mejtstägøøg mguéxät Jope, weenä Pedro jaduñ nøcxy ñäma'ayii cooc miich yaa min xquiuhixy. Jaaya'ay jaduñ xyhawáanäp tii miichä Dios xyajmädsojpy coo mgudiünät —nømä Diosmoonsä miänaañ.

⁷Coo ja'a Diosmoonsä wyiimbijnä, mänitä Cornelio ja'a mioonsä metsc quiuyaaxøøyy møødä soldado tu'ug. Dioswiingudsähgøøbiä soldado hänajty. Miøødniijootpáatäbä Cornelio ja'a soldado hänajty.

⁸Mänitä Cornelio quiøxy yajmøødmädiaacy waambaty hänajty tøø ñäma'ayii ja'a Diosmoonsäm. Mänitä Cornelio ja'a mioonsä jim quiejxy Jope nädägøøg møødä soldado.

⁹Cujaboom cujyxioø, jim hajxy hänajty tiu'uyo'oyñä. Ja ween hajxy hänajty jim quia'a mech Jope. Y ja'a Pedro, mänit jim wyiimbejty tøjnähgøxp Diospa'yaaxpä.

¹⁰Jaanč tehñ yähó'cäbä Pedro hänajty. Jaguiay hänajty je'eduñ.

Jimä quiai hänajty yaghoyøøyyäxä. Mänit jaduñ wyiinhijxy ¹¹coo ja'a tsajt hänajty tøø yhawa'ačh. Mänit jaduñ yhiixy coo tii jaduñ quiuhdøøñaxyii nebiä poobwit crutypän. Mädaaxc-hitä poobwit hänajty xiojtsø'øguiä. Jaduñ hänajty miänoonna'ay.

¹²Madiu'u animalhajxy hänajty jim quiähxø'øgy poobwittøguiøxp, møødä hamädaaxtecpyiähajxy, møødä tsahñdy, møødä muuxy.

¹³Mänitä Dios ja'a Pedro ñämaayy: —Pedro, pädø'og. Yagho'og yø'ø animal maybä. Mänit mdsú'udsät.

¹⁴Mänitä Pedro yhadsooyy: —Wiindsón, caj; cáboch yø'ø animal jaduñmbä mänaa ndsu'üch. Hix, cab højts nguhdujt jaduñ myiñ coo højts animal hoñä'ä mädyiibä ndsú'udsät.

¹⁵Mänitä Pedro ñämáayyägumbä: —Tijátyhöch nyajnähdiipyy coo hajxy mdsú'udsät, cab jaduñ yhahixø'øy coo hajxy mwiingápxät —nømä Dios miänaañ.

¹⁶Tägøøghoocä Pedro jaduñ miägaxpä, mänit yhiixy coo ja'a poobwit chajpécumbä tsajpootyp. ¹⁷Wyi'i tiajpy wyi'i miaabiä Pedro hänajty tiiguiøxpä hänajty jaduñ coo tøø wyiinhixy. Y ja'a Cornelio quiugapxyhajxy, tøø ja'a Simón ja'a tøjc hajxy hänajty piáatänä.

¹⁸Mänit hajxy møc quiugapxøøyy pø jiiibiä Simón Pedro jiaanč hity.

¹⁹Y ja'a Pedro, je'enä hänajty wyi'i tiajpy wyi'i miay tiiguiøxpä hänajty jaduñ coo tøø wyiinhixy. Mänitä Dioshespíritu ja'a Pedro ñämaayy:

—Mäadow, xiiby miich häna'c nädägøøg xyhøxta'ay. ²⁰Mänac,

nøcx yø'ø häna'c yajtøjtägø'ow. Hoy jaduhñ coo mbanøcxät coo hajxy hänajty wyiimbida'añ. Hix, høøch yø'ø häna'c jaduhñ tøø nguexy coo miich jaduhñ xwioonøcxät maa ja'a quiajpthajxiän.

²¹Mänitä Pedro jiaančh mänajcy. Mänitä Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñämaayy:

—Høøch Pedrohajp. Høøch mijts xyhøxtaaby. Tiičh mijts xwia'ana'añ.

²²Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Cornelio højts tøø xquiexy, ja'a soldado-wiindsøn. Jaančh tehñ yhojiäya'ay je'e. Dioswiingudsähgøøby je'e. Jiaančh tehñ chojpiä judíos ja'a Cornelio hajxy. Jiaančh tehñ quiumaaby hajxy jaduhñ —nømä Pedro ñämaayyä.

²³Mänitä Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñämaayy coo hajxy tiøjtägø'owät, møød coo hajxy jim miejststä'agät. Cujaboom hajxy wyiimbijnä näguipxy møødä Pedro. Näje'e ja'a mäbøjpädøjc-hajxy pianøcxpä, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Jope.

²⁴Cumaaxc hajxy jim miejch Cesarea. Jimä Cornelio hänajty yhahixy, møødä jiuju møødä miägu'ug, møødä miägu'ughajpähajxy.

²⁵Coo ja'a Pedro jim miejch maa ja'a Cornelio tiøjcän, mänitä Cornelio ja'a Pedro yajpoo'xy. Mänitä Cornelio ja'a Pedro wyiinijcädaacy. Wyiingudsähgø'owaambä Cornelio ja'a Pedro hänajty jaduhñ. ²⁶Mänitä Pedro ja'a Cornelio ñämaayy:

—Tänaayyø'og, ca'ačh nDiosä. Nä'a pajäya'ayhájpxøch høøch nej miichän. Cab jaduhñ yhahixø'y cooçh miich xwyiingudsähgø'owät.

²⁷Mänitä Cornelio jiaančh tänaayyø'cy. Mänit hajxy paquiä miädiaacy. Mänit hajxy tiøjtägøøyy maa ja'a Cornelio miägu'ughajpähajxy hänajty nämay tøø yhamugø'oyän. ²⁸Mänitä Pedro miänaañ:

—Højts judíos-jäya'ay, jaduhñ højts nguhdujt myiñ coo højts jiiby nga'a tøjtagø'owät maa jäya'ay tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä, nébiøch chaa tøø ndøjtägø'oyän. Cooçhä Dios jaduhñ xyajwiinhijxy, jaduhñhöch tøø xyajwiinjuø'y coo jaduhñ quia'a hahixø'y cooçh pøn nbéxät.

²⁹Paady, cooçhä Cornelio tøø xyajmøjya'axyii, páadyhöch jaduhñ tøø nga'a mäna'añ cooçh hänajty nga'a mina'añ. Huuc tunä mayhajt, høøch huuc hawáanac tiičh jaduhñ coo tøø xyajmøjya'axyii.

³⁰Mänitä Cornelio yhadsooyy: —Maaxtøjcy mädägøøyy, yáabiøch hänajty nDiospa'ya'axy tøgooty. Mänacyxiøø hänajty je'e. Mänitä jäya'ay tu'ug nägüehxtø'xy høøch nwiinduum. Jaančh tehñ yhaambä wyit hänajty.

³¹Mänitøch xñämaayy: “Cornelio, tøø miichä Dios xmiädoy coo jaduhñ jabom-jabom mba'ya'axy. Xquiumaaby miichä Dios jaduhñ coo miichä häyoobädøjc mnäxuuch.

³²Capxyñägüex ja'a Simón Pedro jim Jope coo ween yaa myiñ. Jim jaduhñ yhahäña'ay maa ja'a craa Simónhajpä tiøjcän, ja'a wajhacyajtøtspä. Mejypia'a mädøyyä chäna'ay. Coo ja'a Simón Pedro yaa miédsät, mänit miich jaduhñ xmiøødmädia'aga'añ.”

³³Mänitøch häna'c jim njaančh

quejxy coo miich nõcxy xwioy. Hoy jaduħn coo tøø mmiñ. Paady højts yaa tøø nhamugø'oy coo højts miich mgapxy mmädia'agy nhamädoowhidäänäm nebiaty miichä Dios tøø xñajtscapxøøyyän coo højts jaduħn xyajmøødmädiaactägätsät. Xyhijxp højtsä Dios jaduħn coo højts hamuumdu'joot nmäbøga'añ — nõmä Pedro ñämaayyä.

³⁴Mänitä Pedro tiägøøyy mädiaacpä:

—Tøøch nwiinjüøñä coo højtsä Dios tu'cuhdujt xchójcäm. Cabä Dios põñ hixy heeby piäda'agy. Tøyhajt jaduħn. ³⁵Pønjatia Dios jaduħn wiingudsähgøøby hamuumdu'joot, põnjaty hojioot møød, je'edsä Dios quiumaaby, homiädyii cajptä hajxy jia tsooñ. ³⁶⁻³⁷Mänaa ja'a Juan tiägø'oyän mäyajnäbejpä, mänitä mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä Galilea-naaxooty cooc ja'a Dios ja'a Jesucristo hänajty quieixa'añ maa ja'a israelita-jäya'ayhajxiän, majaty hajxy hänajty chäna'ay, jaduħnä piojpä quiädieeybä hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Jaaya'ay hajxy nägøxiä nWiindsøn'hájtäm. ³⁸Nazaret ja'a Jesús hänajty chooñ. Mänitä Dios ja'a Jesús ja'a yhEspíritu miooyy møødä mäjaa. Jaduħnä Jesús wyiinguejxä coo wiädítät mayhajtuumbä. Pønjaty hänajty pójcäp, yajpa'amnájxäp hajxy hänajty. Pønjatia haxøøgpä ca'a hoybä hänajty møød, yajnähwáatsäp hajxy hänajty. Puhbéjtäbä Jesús hänajty ja'a Diósäm. ³⁹Højts, hamdsoo højts nhijxy tijatia Jesús jim tiuun

Judea-naaxooty møød jim Jerusalén. Paady højtsä tøyhajt nmøødä coo tiøyyä. Mänitä Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp. Jaduħn yho'cy. ⁴⁰⁻⁴¹Pero cumaaxcä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjcy. Mänit højtsä Dios ja'a Jesús xyaghijxy coo hänajty tøø jiaančh juyypiøcy. Cabä jäya'ayhajxy nägøxiä yhijxy. Jagooyyä højts nhijxy. Paady højtsä Dios xyaghijxy coo højts hänajty jaduħn tøø xyajnähdijy. Mänit højtsä Jesús nmøødcaayy nmøødhuucy. ⁴²Mänit højtsä Jesús xwyiinguejxy coo højtsä Diosmädia'agy nõcxy nyajwa'xy wiinduhmyhagajpt ja'a Jesúscøxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús tøø piäda'agy coo jäya'ayhajxy nägøxiä yajtøyhajtjegøøjät, yho'oguiä, jiujuquiä. ⁴³Jaduħnä profetadøjc-hajxy jecy quiujahy coogä jäya'ayä piojpä quiädieey hajxy yajnähwä'ačh yajcuhwa'ačhi, põnjatia Jesús ja'a miädia'agy mabøjcäp.

⁴⁴Cahnä ja'a Pedro hänajty miädiaacpäðø'oyñä, mänit hajxy nägøxiä yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshëspiritäm, põnjatia Pedro ja'a miädia'agy hänajty hamädoowhíjtäp. ⁴⁵Y ja'a judíoshajxy, ja'a Pedro hajxy hänajty tøø piamechíijäbä, ja'a hajxy hänajty mabøjpä, coo hajxy jaduħn yhijxy coo ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíoshajpä yhadägøøyy jioottägøøyyä, mänit hajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy. ⁴⁶Hix, miädoow ja'a judíoshajxy jaduħn coo ja'a ca'a judíospähajxy hänajty wiinghayuuc miädia'agy. Jaduħnä Dios hajxy hänajty quiapxpaady coo miøjjä coo jiaančh. ⁴⁷Mänitä Pedro ja'a judíos ñämaayy:

—Neby hõjtsä Dioshespíritu xyhadägøøyy xjioottägøøyyäm, jaanä jaduñ hädaa jäya'ayhajxy yaabä tøø yhadägøøyy tøø jioottägøøyyäbä, hädaa ca'a judíosahajxypä. Hahixøøby jaduñ coo hajxy ñäbéjpat.

⁴⁸Mänitä Pedro ja'a jäya'ay ca'a judíospä jiaančh nämäaay coo hajxy ñäbétät ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy hoy jiaančh näbety. Mänitä Cornelio ja'a Pedro ñämaay coo Pedro jim jiaac hídät mejtsxøø tægøøgxøø maa ja'a Cornelio tiøjcän.

11 Mänitä mädia'agy jim wia'xy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt coogä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø jiojppøgø'øy, ja'a hajxy ca'a judíospä. Jaduhnä apóstoldøjc-hajxy miädoyhajty møødä mäbøjpädøjc-hajxy. ²⁻³Pero coo ja'a Pedro jim ñøcxtägajch Jerusalén, mänit ñähojjä:

—Tii miichä jäya'ay hoy coo tøø mguhixy, ja'a hajxy ca'a judíospä. Tii hoy coo tøø mmøødcay coo tøø mmøødhu'ugy.

Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduñ mänaan, ja'a hajxy hänajty mänaambä coo ja'a ca'a judíosahajxy tsipcøxp yajcircuncidarhájpat nebiä judíosahajxy quiuhdujthatiän. ⁴Mänitä Pedro quiøxy mädiaacy tiiguiøxpä hänajty coo tøø yhoy Cesarea:

⁵—Jímhøch hänajty nDiospa'ya'axy maa ja'a cajpt xiøhatiän Jope, mänitøch nwiinhijxy coo tii hänajty quiuhdøøñaxyii tsajpootyp nebiä poobwit crutypän. Mädaaxc-hit

hänajty xiojtsø'øguiä. Jaduhñ hänajty miänooñna'ay. Coo jaduñ ñäaxcädaacy maačh hänajtiän, ⁶mänitøch jii by nguheebøøyy poobwittøjiooty. Mänithøchä animal madiu'u nhijxy møødä hamädaaxtecypiähajxy, møødä hawa'anjatypä, møødä tsahñdy, møødä muuxy. ⁷Mänithøchä Dios xñämaay: “Pedro, pädø'øg. Yagho'og yø'ø animal. Mänit mdsú'udsät.” ⁸Mänitøch nhadsooyy: “Wiindsøn, caj, cábøch yø'ø animalduhmbä mänaa ndsu'učh. Hix, cab hõjts nguhdujt jaduñ myiñ coo hõjtsä animal hoñä'ä mädyiibä ndsú'udsät.” ⁹Mänithøchä Dios jadähooc xñämäaguiumbä: “Tijátyhøch nyajnähdiypy coo hajxy mdsú'udsät, cab jaduñ yhahixø'øy coo hajxy mwiingápaxät.” ¹⁰Tägøøghøoc-høchä Dios jaduñ xñämaay, mänithøchä poobwit nhijxy coo chajpéjcumbä tsajpootyp. ¹¹Mänithøchä häna'c nädägøøg xñämejch maačh hänajty nmejtsta'aguian. Jim hajxy hänajty tøø chohnda'agy Cesarea. ¹²Mänithøchä Dioshespíritu xñämaay coočh tähoocapxiä nbadu'ubøgät. Mänitøch njaančh møødnøcxy. Mänit hädaa mäbøjpädøjc-hajxy nädädujc piadu'ubøjpä. Jope hajxy chooñ. Coo hõjts jim nmejch Cesarea, mänit hõjts jim ndøjtägøøyy maa ja'a craa Corneliohajpät tiøjcän. ¹³Mänit hõjtsä Cornelio xyajmøødmädiaacy nébiägä Diosmoonsä tsajpootypä ñäguehtøø'xiän ja'a Cornelio wyiinduum. Mänitägä Diosmoonsä ja'a Cornelio ñämaay: “Jimä

craa tu'ug yhity Jope, ja'a xøhajpä Simón Pedro. Capxyñäguex ja'a craa jaduñ coo yaa myñät.

¹⁴Coo yaa miédsät, mänit miičh xyhawaañaanä nebiä mbojpa mgädieeybä hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät, mөөdä mhuung mөөdä mdo'oxy.” ¹⁵Coočh ndägøøyy mädiaacpä, mänitä Corneliohajxy yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshéspiritäm, neby højts jayøbajt xyhuuc nägädäacambän. ¹⁶Mänitøch njahmiejtstaacy nebiä Jesús tähooc miänaañ: “Ja'a Juan, nøøhaam hijty miäyajnäbety. Tøyhajt jaduñ. Pero mijts jaduñ xyajnäbetaamb ja'a Dios yhEspirituhaam”, nøm højtsä Jesús xñämaayy. ¹⁷Y coo hajxy tøø nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios ja'a yhEspiritu hajxy tøø xmióoyyäm. Hoorä, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, tøø ja'a Dios ja'a yhEspiritu mioobiä, neby hajxy tøø xmióoyyambän. Pønhočh høøčh coočhä Dios jaduñ nnä'a capxadügät —nømä Pedro miädiaacy.

¹⁸Coo ja'a mäbøjpadøjc-hajxy jaduñ miädoyhajty jim Jerusalén, mänit hajxy hamoñ haducy miähmøøyy. Mänitä Dios hajxy pia'yaaxy coo mioj coo jiaančhä. Mänit hajxy miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, tøø ja'a cuhdujt hajxy miooyyabä coo ja'a Dios hajxy jiojpoğ'øwät, mөөd coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, jaduñ hajxy çøjxta'axiøø jjugyhädät nebiä Dios jjugyhatiän.

¹⁹Tøøyyämä Esteban hänajty jim yagho'ogyii Jerusalén, mänitä

mäbøjpadøjc-hajxy jim tiägøøyyä jaamdúunäbä tsaächtiúunäbä. Coo hajxy jim choñ, näje'e hajxy jäguembaady ñøcxøøyy, Fenicia, Chipre, Antioquía. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä homiaajä, jagooyyä judiös ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajnähixø'oyii. Pønajaty hänajty ca'a judiös, cab hajxy hänajty yajnähixø'oyii. ²⁰Ja'a mäbøjpadøjc-hajxy hänajty jim tsohmä Chipre mөөd Cirene, coo hajxy näje'e miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Antioquía, hopiønä Diosmädia'agy yajnähixøøyyä ja'a Jesúsøxpä, mөөdä judiöshajxy, mөөdä ca'a judiöshajxypä. Jaduñ hajxy yajnähixøøyyä coo ja'a Jesús hajxy nWiindsøn'hájtäm. ²¹Ja'a mäbøjpadøjc-hajxy, miøødhájtäbä Dios ja'a miøcmäjaa hajxy hänajty. Mänitä jäya'ay ja'a jicyquiuhdujt hajxy nämay ñajtshixøøyy. Mänitä Dios hajxy jiojpoğøøyy.

²²Ja'a mäbøjpadøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty hijpä Jerusalén, coo hajxy jaduñ miädoyhajty coo ja'a mäbøjpadøjc-hajxy hänajty jim miayø'ø Antioquía, mänitä Bernabé hajxy jim quiejxy.

²³Coo ja'a Bernabé jim miejch Antioquía, mänit yhiyxy coo ja'a Dios ja'a mayhajt hänajty møj tøø tiuñ, coo ja'a mäbøjpadøjc-hajxy hänajty tøø jiaanč mayø'øy. Mänitä Bernabé jiaanč tehñ xioondaacpøjcy. Mänitä Bernabé ja'a mäbøjpadøjc ñämaayy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngahnä miäböğät hamuumdu'joot ja'a

Jesucristocøxpä. ²⁴Hojiootä Bernabé hänajty jiaanč tehñ miøød. Jiaanč tehñ miøødä Dioshespíritu hänajty je'eduhñ. Hamuumdu'ljootä Diosmädia'agy hänajty miäböcy. Paadiä mäsöpädøjc-hajxy hänajty jaduñ tehñgahnä miayø'øy, ja'a hajxy hänajty mäsöjpä ja'a Jesúsøxpä.

²⁵Coo ja'a Bernabé jim̄ chohñ Antioquía, mänitä Saulo hoy piaady. Mänit hajxy jim̄ nämetsc ñøcxtägajch Antioquía. ²⁶Tu'jumøjtä Bernabéhajxy jim̄ yhiyty møødä Saulo maa ja'a mäsöpädøjc-hajxiän. Jim̄ä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy nämay yajwiingapxøyyä. Jim̄ Antioquía, jim̄ä mäsöpädøjc-hajxy yajxøbejtsohnä cristianos, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hänajty tøø jiojöpøø'øy.

²⁷Mänitä jäya'ayhajxy näje'e jiiby quüidaacy Antioquía. Jerusalén hajxy hänajty tøø chohñda'agy. Tøø hajxy hänajty ñajtsapxøyyä ja'a Diósäm. ²⁸Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Agabo. Tøø ja'a mäsöpädøjc-hajxy hänajty yhamugø'øy. Mänitä Agabo tiänaayyø'cy jäya'ayhagujc. Mänit miänaañ coogä yuuxøø hänajty jejcy jiada'añii wiinduhmyhagajpt. Mänit jaduñ jiaanč tojiajty cujegy mänaa ja'a Claudio hänajty jim̄ tiuungmøødän Roma.

²⁹Mänitä mäsöpädøjc-hajxy quiojyquiapxytiuuñ jim̄ Antioquía coo ja'a xädø'øñ hajxy hänajty jim̄ quixea'añ Judea maa ja'a mäsöpädøjc-hajxy jim̄bän. Jaduhñ hajxy hanidiuhmjaty jejcy, mäduhñtiä xädø'øñ hajxy

hänajty miøødä. ³⁰Mänitä xädø'øñ hajxy jaduñ jiaanč quejxy. Ja'a Bernabéhajxy jim̄ mänøcx Judea møødä Saulo. Mänitä majjäya'adiøjc ja'a xädø'øñ hajxy hoy mio'oyii, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim̄ Judea.

12 Mänitä mäsöpädøjc-hajxy näje'e tiägøyyä jaamdúunäbä tsaächtiúunäbä. Ja'a Herodes jaduñ jatcøyy, ja'a hänajty tuumbä gobiernä jim̄ Judea. ²Mänitä Herodes ja'a Santiago yajyagho'cä espadaahaam, ja'a Juan yhajch. ³Coo ja'a Herodes jaduñ yhiixy coo ja'a judíoshajxy hänajty xioonda'agy je'eguiøxpä coo ja'a Santiago hänajty tøø yagho'ogyii, mänitä Herodes ja'a Pedro yajmajtsä. Ja'a xøø hänajty jájtäp mänaa ja'a judíos ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quiayyän, ja'a ca'a tsoomiøødpä. ⁴Coo ja'a Pedro jaduñ yajmajch, mänit chuumä. Xøømdsuhñ ja'a Pedro hänajty cwieendähadyii ja'a soldádäm. Tädujc-horajatiä soldadohajxy hänajty nämädaaxcjay yhadäna'ay. Niguiuwíjtsäp hajxy hänajty. Tøø ja'a Herodes hänajty wyiinmay coo ja'a Pedro hänajty xøønaxy yajtøyhajtyega'añii cu'ughagujc. ⁵Hoyyä Pedro hänajty jia tsumiä, tehngahnä mäsöpädøjc ja'a Dios hajxy hänajty pia'ya'axy ja'a Pedrocøxpä, coo yhøxmadsoøjät.

⁶Cujaboomä Herodes ja'a Pedro hänajty yajnøcxa'añ cu'ughagujc, jim̄ä Pedro hänajty mia'ay pujxtøgooty. Coods hänajty jaduñ. Soldadohajxy hänajty mia'ay. Cø'øxoch hänajty jaduñ mejtsnax. Jim̄ä soldadohajxy hänajty yhadäna'ay pujxtøghaawjooty.

⁷Mänitá Diosmoonsä tu'ug näguehxtø'xy ja'a Pedro wyiinduum. Mänitá jøøn jii by yagajøøyy pujxtøgooty. Mänitá Diosmoonsä ja'a Pedro jiahmyu'xy. Mänitá Pedro ñämaayyá:

—Tsógäm, päðø'ög.

Mänitá Pedro ja'a cadena quiø'øgahduutá. ⁸Mänitá Diosmoonsä miänáangumbä, ja'a hänäjty jim tsohmä tsajpootyp: —Niwiøhnda'adsøø. Päðø'øw yø'ø mgø'øg.

Coo ja'a Pedro jaduñ quiudiuñ, mänit ñämäayyägumba:

—Päðø'øw yø'ø mjocxwit. Høøch pajámäc.

⁹Mänitá Pedro ja'a Diosmoonsä jiaanč padu'ubøjcy. Cabä Pedro hänäjty ñajuø'øy pø tøyyä ja'a Diosmoonsä jiaanč hijxy, tøgä ñälä wiinhijx jaduñ. ¹⁰Mänitá Pedrohajxy jim ñajxy maa ja'a soldado jayøjpä hänäjty yhadäna'ayän. Mänit hajxy ñajxy maa ja'a miämetspän. Coo hajxy jim miejch maa tehñ piujxtøghaawän, mänit yhawaach hamdsoo. Coo hajxy piädsøømy, mänit hajxy weentiä jiaac nøcxy. Mänitá Diosmoonsä yhadägyøøñä. Nidiuhmä Pedro jaduñ miähmøøyy.

¹¹Mänitá Pedro wyiinmahñmejtsnä. Mänit miänaañ quiopcooty:

—Tøyhajt jaduñ coöchä Dios ja'a mioonsä tøø xyajnäguexy. Tøøch jaduñ xyajñahwa'ačh ja'a Herodescøxpä møødä judfoshajxy.

¹²Mänitá Pedro jim ñøcxy maa ja'a María tiøjcän, ja'a Juan ja'a tiaj. Jaduhñä Juan hajxy hänäjty

tyijpä Marcos. Tøø jäya'ayhajxy hänäjty may yhamugø'øy tøgooty Diospa'yaaxpä. ¹³Coo ja'a Pedro jim miejch, mänitá tøgghaaw quiojxnøjcy. Mänitá quixy tu'ug jim miejch maa ja'a tøgghaawän, ja'a hänäjty xøhajpä Rode. Miädowaambiä Rode hänäjty jaduñ pønä tøjc cojxnøj. ¹⁴Coo ja'a Rode ja'a Pedro yo'mädooyy, mänitá Rode päyø'øguiä wyiimbijty xoondáacäp. Cabä Rode ja'a tøjc ñälä yaghawaach. Mänit hoy ñägäpxy coogä Pedro hänäjty jim tiäna'ay tøguuy. ¹⁵Mänitá Rode ñämaayyá:

—Tøø miičhäda'a mguhiñ.

Pero tehngahnä Rode hänäjty miäna'añ cooc hänäjty jie'ejä ja'a Pedro. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ca'ada'a yø'ø jie'ejä. Ja'a yhaañämadah yø'ø.

¹⁶Jimä Pedro ja'a tøgghaaw hänäjty tehngahnä jia wi'i quiojxnocy. Coo hajxy hoy yaghawa'ačh, mänit hajxy yhiijxy coo hänäjty jiaanč jie'ejä. ¹⁷Mänitá Pedro seña tiuñ quiø'øhaam coo hajxy yhamónät. Mänit jaduñ miädiaacy neby hänäjty tøø yajpädsømyii pujxtøgooty ja'a Diósäm. Mänit jiaac mänaañ:

—Nøcxä Santiago hajxy hawaanä møødä mäbøjpädøjc coöch tøø nnähwa'ačh.

Coo ja'a Pedro jaduñ miädiacpädøøyy, mänit wiingtuum ñøcxnä.

¹⁸Coo jibøøñä, mänitá soldadohajxy jiaanč tehñ yagjuøøyy coo ja'a Pedro hänäjty quia'a jii biän pujxtøgooty. ¹⁹Mänitá Herodes yhanehmy coo ja'a Pedro

yhøxta'awøøjät. Coo ja'a Pedro maa quia'a yajpaaty, mänitä soldadohajxy yajnähdsøømä, ja'a hajxy hänajty tøø yhadänä'ayäbä maa ja'a pujxtøjcän. Mänitä Herodes yhanehmy coo ja'a soldadohajxy yagho'ogøøjät. Mänitä Herodes jim chohñ Judea. Mänit jim ñøcxy tsänaabiä Cesarea.

²⁰Mänitä Herodes ja'a cu'ug jiaanč tehñ miäjootma'ty, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim Tiro møød jim Sidón. Mänitä cu'ughajxy nägøxiä quiojyquiapxytiuuñ coo hajxy nägøxiä jim ñøcxät ja'a Herodes wyiinduum. Jimä Herodes ja'a mioonsä hänajty tu'ug xiøhaty Blasto. Møjtuungä Blasto hänajty jim miøød maa ja'a Herodes wyiinduumän. Mänitä cu'ugä Blasto hajxy miäjuuyy coo ja'a Blasto ja'a cu'ug piuhbédät, weenä tsip jaduñ ñaxy miay. Hix, jimä cu'ughajxy hänajty tiuundaacthaty maa ja'a Herodes ñaaxootiän.

²¹Coo hajxy hänajty tøø yajcuhducy mänaa hajxy hänajty jim yhamugø'owa'añän maa ja'a Herodes wyiinduumän, mänitä Herodes ja'a reewyit piägøøyy. Mänit jim yhøxtaacy maa ja'a yhänaabiejtän, maa ja'a cu'ughajxy hänajty tøø yhamugø'oyän. Mänitä Herodes ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiacpä. ²²Mänitä cu'ughajxy tiägøøyy yaaxpä: —Yø'ø craa xim capxpä, jue'le yø'ø, Diosäda'a yø'ø; ca'ada'a yø'ø jiäya'ayä neby højtshájtäm.

²³Tuunä hajxy jaduñ ñä'a mänaañ, mänitä ja'a Diosmoonsä ja'a Herodes yajpa'ambejty. Paady jaduñ yajpa'ambejtä je'eguiøxpä

coo ja'a Dios hänajty tøø quia'a wiingudsähgø'øy. Mänitä Herodes tiøøngcuhdusu'tsä. Mänit yho'nä.

²⁴Pero ja'a Diosmädia'agy, tehngahnä hänajty jaduñ wia'xy wiinduhmyñaax wiinduhmyguiajpt.

²⁵Hoorä, coo ja'a Bernabé møødä Saulo ja'a majjäya'adiøjc ja'a xädø'øñ hajxy hänajty tøø mio'oy jim Jerusalén, mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit hajxy ñøcxtägajch jim Antioquía. Quipxiä Juan Marcos pianøcxy.

13 Jim Antioquía, jimä jäya'ayhajxy hänajty may tøø yhamugø'øy Jesúswiingudsähgøøbiä. Näje'le hajxy hänajty tiuñ Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä. Näje'le hajxy hänajty tiuumbä yajnähixøøbiä. Ja'a hajxy hänajty jaduñ tuumbä, jue'le hajxy hänajty xiøhaty: Bernabé, Simón ja'a humybiä, Lucio ja'a Cirene-tsohmbä, Saulo, møød Manaén. Quipxiä Manaén ja'a Herodes hänajty tøø miøødmuutsc-haty, ja'a hänajty jim tøø guiobiernähátiäbä Galilea. ²Jiibiä Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy jaguiay jayhu'ugy maa ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy ñämaayyä ja'a Dioshespíritäm:

—Tøøchä Bernabé møødä Saulo nyajnähdijy coöchä nduung hajxy xtiúunät. Mwiinguéxäp hajxy jaduñ.

³Coo ja'a mabøjpädøjc-hajxy jaduñ Dyiospa'yaaxpädøøyy, mänitä Bernabéhajxy quio'ønähgajpä møødä Saulo. Mänitä Bernabéhajxy tiu'ubøjnä møødä Saulo.

⁴Mänitä Bernabéhajxy wyinguejxä ja'a Dioshespíritäm coo hajxy wiädítät Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Mänit hajxy jiiby yhädaacy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Seleucia. Mänit hajxy hoy biarcotägø'øy. Mänit hajxy ñöcxý mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Chipre, ja'a mejyhagujpä.

⁵Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy jim biarcomänajcy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Salamina. Mänit hajxy tiägøøyy Diosmädia'agy-yajwiingapxøöbiä maa ja'a judíos chajtöjc-hajxiän. Jimä Juan Marcos hänajty piawädijpä nä'a jamiøød.

⁶Coo ja'a Bernabé ja'a cajpthuung hajxy hänajty tøø quiøxy hawädity jim Chipre, mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Pafos. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug wiädijpä, ja'a hänajty xøhajpä Barjesús. Judío hänajty je'e. Wiinmahñmøød hänajty je'e. Jaduhñ hänajty yhöñda'agy cooc tyijy hänajty je'e Dyiosquexiä.

⁷Hoyyä Barjesús ja'a Sergio Paulo hänajty miøødnimiägu'ughadyii, ja'a hänajty tuumbä gobernador. Coo ja'a Sergio Saulo jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Bernabé ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäwädity, mänitä Bernabéhajxy miøjyaaxä møødä Saulo. Miädowáambiägä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty. ⁸Haa ja'a Barjesús, Elimas hänajty xiøhaty hagriegoaam. Hoorä, coo ja'a Elimas jaduhñ miädoyhajty coogä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty miädowa'añ, cabä Elimas

jaduhñ yhojiäwøøyy. Mänitä Elimas ja'a Sergio Paulo jia jøjcapxøøyy coo quia'a mäbøgät. ⁹Haa ja'a Saulo, mejtstu'u hänajty je'e xiøhajpä møødä Pablo. Hoorä, miøødä Pablo ja'a Dioshespíritu hänajty. Mänitä Pablo ja'a Elimas wyiinhee'ppejty.

¹⁰Mänit yhojy:

—Møjcu'uhuung, mjaančh tehñ yhöñdaacp miičh. Jaančh tehñ yhaxøøg miičhä mwiiinmahñdy. Caj miičh myajmädsocy coo jäya'ayhajxy hoy quiuhdujthädät. Tii miičh jaduhñ coo mwil'i miäna'añ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy quia'a tøyyä. ¹¹Xyajcumädowaamb miičhä Dios. Xyajwiinwoodsaaamb miičhä jaduhñ. Jejcy miičh wiinds mmähmø'owa'añ. Caj miičhä jajpä mdsoj hixa'añ, —nømä Elimas ñämaayyä.

Mänitä Elimas jiaančh wiinxoo'ch. Hobiänejpiä hänajty tioonnda'ay maa ñöcxø'owät. Yhöxtaaby hänajty jaduhñ pøn jaduhñ wiinwidsäp.

¹²Coo ja'a Sergio Paulo jaduhñ yhiijxy nebiä Elimas hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän, mänit yagjuøøyy. Mänitä Diosmädia'agy jiaančh mäbøjcy coo tiøyyä.

¹³Mänitä Pablohajxy jim biarcotägøøguiumbä, møødä Bernabé, møødä Juan Marcos. Mänit hajxy miejynájxcumbä. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Perga, jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Panfilia. Jimä Juan Marcos wyiimbijnä nidiuhñ. Mänit yhädaacnä Jerusalén. ¹⁴Coo ja'a Pablohajxy jim chohñ Perga, møødä Bernabé, mänit hajxy jiaac nøcxý maa ja'a cajpt hänajty

xiøhatiän Antioquía, jim maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Pisidia. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitá Pablohajxy chajtøjtägøøyy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy jiiby yhänaaguiädaacy. ¹⁵Ja'a häna'c-hajxy hánajty jiiby tuumbä tsajtøgooty, mänitá Diosmädia'agy hajxy quiapxy maa ja'a Moisés jecy quiujahyyän, møød maa ja'a profetahajxy jecy quiujahyyän. Mänitá Pablohajxy nãmaayyá:

—Mägu'ughajpædøjc, pø jii mijts mädia'agy hajxy mmädia'aga'añ, huuc capx hajxy, weenä cu'ughajxy miädoy.

¹⁶Mänitá Pablo tiänaayyø'cy. Mänitá quiøø chajtsihy, weenä cu'ughajxy jaduhñ yhamädoowhity. Mänit miänaañ:

—Huuc hamädoowhit hajxy nägøxiä, mijts israelitashajxy, møød mijts ca'a israelítabä. Mhaagä wiingudsähgøøbiä Dios hajxy.

¹⁷Højts israelítabä, Dios højts nDioshajpy. Jegyhajty højtsä nhapä ndeedyhajxy hijty jim yhadsäna'ay maa ja'a naax xiøhatiän Egipto. Mänit hajxy jaduhñ yajnähdijjä ja'a Diósäm coo hajxy hánajty quiu'ughada'añii ja'a Diósäm. Mänit hajxy jim Egipto yhøxwoobädsøømä ja'a Diósäm. Jaduhñä Dios ja'a miäjaa yajcähxø'cy. ¹⁸Coo hajxy jim wiomejtsä pactuum maa hánajty pøn quia'a tsäna'ayän, jim hajxy miähmøøyy juxychägui'xjomøjt. Míe'e'xtujpiä Dios hánajty jaduhñ, hoyyá miädia'agy hánajty quia'a jagä yajtúunäxä. ¹⁹Mänitá israelitashajxy jim ñøcxy maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Canaán. Ja'a jäya'ayhajxy hánajty jim

tsänaabiä, ja'a näjuxtujc-hagajtpä, cøjx hajxy yajcuhdägoyyii ja'a Diósäm. Mänit højtsä nhapä ndeedyhajxy nãaxpaatnä.

²⁰Mädaaxmägo'xjomøjt ja cupc hánajty tøø yhity coo hajxy hánajty tøø choon Egipto.

'Mänitá Dios miänaañ coo cuduung hajxy miøødhädät. Jaduhñ hajxy jecy miøødhajty. Ja'a Samuel, je'eds jaac tehñ tiuun cuduung.

²¹Mänitá cu'ughajxy miänaañ coo gobiernä hajxy mio'owøøjät, coo hajxy jaduhñ yhane'emøøjät.

Mänitá Dios ja'a Saúl yajnähdijy coo je'e tiünät gobiernä, ja'a Cis yhuung. Benjamín ja'a Cis hánajty jegyhajty tøø yhaphaty tøø tieedyhaty. Juxychägui'xjomøjtä Saúl jaduhñ tiuun gobiernä.

²²Mänitá Dios miänaannä coo Saúl jaduhñ quia'a túunnät gobiernä.

Jaduhñ miänaannä coo David jaduhñ ween tiuunnä gobiernä: "Njaanèh tehñ quiuämäbiøèhä David jaduhñ, ja'a Isaí yhuung. Cøxaamb jaduhñ quiudiuna'añ waambátyhøch nnäma'awa'añ", nømä Dios ja'a David jecy nänøømy. ²³Mänitá Jesús cujecy jiaac mejch. Ja'a Jesús ja'a David jecy yhaphajt tieedyhajt. Paadiä Dios ja'a Jesús quiejxy coo ja'a israelitashajxy jaduhñ ween min yajnähwa'açhii. Jéquiänä Dios hajxy jaduhñ yajwiinwaanøøyyä coogä yajnähwaatpä hánajty quiexa'añ. ²⁴Cahnä Jesús hánajty tiägø'øyñä wädijpä, jimä Juan ja'a israelitas ja'a Diosmädia'agy hánajty yajwiingapxø'øy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy nägøxiä

ñajtshixø'owät, møød coo ja'a

Dios hajxy hamuumdu'joot wyiingudsähgø'owät, møød coo hajxy ñäbétät. ²⁵Coo ja'a Juan hänäjty tiuumädø'owaannä, mänit miänaañ: "Jadúhñhóch mijtsäda'a xñänømy cooc tyjy høøch nGristo. Ca'ačh nje'ejä. Jímhøchä njamiøød tu'ug jiaac medsa'añ. Maas møcmäjaamøød je'e miedsa'añ queečh høøch. Cábøch cuhdujt jaduñ njaty møødä nebiä cuhdujt je'e miøødän ja'a jaac medsaambä."

²⁶Mägu'ughajpädøjc, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyháltäm; møød mijts ca'a judíospä, mwiingudsähgøøbiä Dios hajxypä. Nägøxiä ja'a Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy nägøxiä xyajnähwa'adsáanam. ²⁷Coo ja'a Jesús quioo'ty Jerusalén, cabä cu'ughajxy hänäjty ñajuø'øy coo hänäjty je'e Dyiosquexiä. Ni ja'a teedywiindsøn'hajxy hänäjty quia'a najuøøbiä. Coo ja'a Jesús hajxy yajyagho'cä, jaduñnä Diosmädia'agy hajxy yajtøjiajty nej myiñän cujaay coo ja'a Diosquexy hänäjty yagho'oga'añii. Ja'a profetadøjc-hajxy jaduñ jecy cujahy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty jegyhajty mäwädíjpä. Hoyyä cu'ugä Diosmädia'agy hänäjty jia mädooy wiingusábadohaam nebiä profetadøjc ja'a Diosquexy hajxy hänäjty jia mädia'aguiän, cabä cu'ughajxy hänäjty ñajuø'øy coo ja'a Jesús hänäjty Dyiosquexiä. ²⁸Jaduñnä cu'ughajxy hänäjty tehngajnä ñä'ägä mänaañ cooc tyjy ja'a Jesús hänäjty hanaxiä tøø quiädieey. Pero cab hänäjty jaduñ ñä'a tóyyäbä. Hoy hänäjty

quia'a jagä tóyyä, tehngajnä cu'ug ja'a Pilato hajxy jaduñ ñämaayy coo ja'a Pilato ja'a Jesús yajyagho'ogøøjtät. ²⁹Coo ja'a Jesús jaduñ jiaanč ho'cy, cøjx jaduñ tiøjiajty nebiaty jim miädia'agyiijän maa ja'a Diosmädia'agy myiñän. Mänit yajmänaajcä cruzcøxp. Mänit hoy yajnaaxtägø'øyii. ³⁰Mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch. ³¹Mayhoocä Jesús jaduñ jiaac hijxä ja'a jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hänäjty quipxy tøø piadsohndá'aguiäbä jim Galilea. Quipxiä Jesús hajxy piagoo'ty Jerusalén. Hoorä, jäda'ahatiä Jesús hajxy miädiaacpä maa ja'a judíoshajxiän coogä Jesús Quiäristo. ³²Paady højts mijts jaduñ nyajwiingapxø'øy ja'a Jesúsøxpä. Jequiän højts nhap ndeedyhajxy yhawáanäxä ja'a Diósäm coogä Dios ja'a yajnähwaatspä hänäjty quixa'añ. ³³Coo ja'a Jesús hajxy tøø xñäho'túütäm, møød coo jiuypyiøjtägajch, jaduñnä Jesús hajxy tøø xjiaanč yajnähwáatsäm. Jaduñnä Dios ja'a miädia'agy yajtøjiajty neby højts nhap ndeedyhajxy jecy yhawáanäxäm coogä Dios ja'a yajnähwaatspä hänäjty quixa'añ. Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a salmo miämetspän: "Høøch miičh nHuunghajpy. Jäda'ačh miičh tøø nyagjujypiøjtägach." ³⁴Jéquiänä Dios jaduñ miänaañ coogä yHuung hänäjty yagjujypiøjtägatsa'añ, jadúhñäc je'e quia'a pú'udsät. Jaduñ jim myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Míjtshøch ngunuu'xaamby nébiøchä David tøø nyajnäma'ayän. Nyajtøjiadámbiøch

jaduhn.” ³⁵ Jaduhn jim myiimbä cujaay wiingsalmojooty: “Caj miich mmäna'ana'añ coo ja'a mHuungä ñi'xä quiopc piú'udsät, coo hänäjty tøø yho'ogy. Myagujypiojtägatsaamby miich jaduhn”, nömä Dios ñämaayyä. ³⁶ Hoorä, coo ja'a David jecy miähanehmbädøøyy nebiä Dios hänäjty tøø yajnähdijjiän, mänit David yho'nä tiägoönä. Mänit hoy ñaaxtägø'oy. Mänit piuutsnä. Tøyhajt jaduhn. ³⁷ Pero ja'a Jesús, coo je'e yho'cy, cab je'e piuuch, je'eguiøxpä coo yagujypiojtägajtsä. ³⁸⁻³⁹ Mägu'ughajpädøjc, huuc hamädoowhit hajxy, jaduhn hōjts mijts nyajwiingapxø'oy coo ja'a Jesús hajxy nägøxiä tøø xñähho'túütäm, møød coo jadähooç jiuypiojtägajch. Pønjaty jaduhn mähøjp, nähwa'adsaamb hajxy je'e; hawa'adstuum hajxy miähmø'øwa'añ. Hoyyä jecyquihdujt hajxy hijty nja wi'i quiudiunáañäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cab hajxy hoy pedyii ngudiunáañäm, paady hajxy hijty nga'a nähwa'adsáañäm. ⁴⁰ Naxy hädaa mädia'agy hajxy mdehm miäbøgät neby hōjts mijts cham nyajwiingapxø'oyän. Pø caj, wehndä hajxy mjat mhabetät nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiujahyyän: ⁴¹ Huuc mädox hajxy, pønjaty jaduhn mäwiingapxpejp, myagjuø'øwäp hajxy jaduhn; mniguiu'uds mniguiuhhämeedø'øwøøjöp hajxy. Hix, hoy-yagjuøøñoch jaduhn njaanç tehñ yajcähxø'øga'añ maa mijts mwiinduuhajxiän.

Pero cab hajxy jaduhn miäbøga'añ, ja'a hajxy hamdsoo ca'a hixaambä, nömä Dios jecy miänaañ. ⁴²⁻⁴³ Mänitä Pablo miädiaacpädøñä. Coo ja'a Pablohajxy chajtøjpädsøomy møødä Bernabé, mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy jadähooç ween min miädia'agy ja'a sábadø hänäjty jaac miimbä, neby hajxy hänäjty tøø yhuuc mädiaacpän. Mänitä Pablo jäya'ay hajxy may piadu'ubøjcä, møødä judiøshajxy, møødä ca'a judiøspähajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty mähøjpä. Mänitä Pablohajxy miänaañ coo ja'a jäya'ayä Dios hajxy homiänaajä yhajodhädät. ⁴⁴ Coo ja'a sábadø hänäjty jadähooç yhabaatcumbä, mänitä cu'ughajxy jim miejch maa ja'a judiøç chajtøjc-hajxiän. Tøø ja'a cu'ughajxy hänäjty miädoyhaty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hänäjty jadähooç miädia'agáangumbä. ⁴⁵ Coo ja'a judiøç wyiindsøn hajxy jaduhn yhiixy coo ja'a cu'ughajxy hänäjty jaanç tehñ miay tøø miech Diosmädia'agyhamädoowhiipä, mänit hajxy jiootma'ty. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänäjty yhøhnda'agy. Wiingapxpéjtäbä Pablohajxy hänäjty jaduhn. ⁴⁶⁻⁴⁷ Pero cabä Pablohajxy ñä'ägä møjpädaacy. Mänit hajxy yhadsooyy: —Jaduhn hōjtsä Dios tøø xwyiinguexy coo hōjts mijts judiøspä jayøjp nyajwiingapxø'øwät ja'a mädia'agy ja'a Jesúscøxpä. Pero caj mijts hädaa mädia'agy

mnä'ägä mädowna'añ. Coo hajxy jaduhñ mga'a mabøga'añ, paady jaduhñ quia'a hawiinmatsä coo hajxy homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios homiänaajä jjugyhatiän. Cab højts mijts hädaa mädia'agy nyajmøødmädia'agaannä. Jim højtsä jäya'ay nøcxy nnä'ägä yajwiingapxø'øwaannä, ja'a hajxy ca'a judiöspä. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

⁴⁸Coo hajxy jaduhñ miädooyy, ja'a hajxy ca'a judiöspä, mänit hajxy xioondaacpøjcy. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä coogä Diosmädia'agy ja'a Jesúscøxpä jiaanč tehñ yhooyä. Mänit hajxy nägøxiä miäbøjcy, pønjatiä Dios hänajty tøø yajnähdijy coo hajxy jjugyhada'añ homiänaajä neby je'e jjugyhatiän. ⁴⁹Mänitä Diosmädia'agy ja'a Jesúscøxpä tiägøøyy wa'xpä wiinduhmyhagajpt. ⁵⁰Mänitä mäyøøjäya'ayhajxy jjojcaxpøøyyä møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty Dioswiingudsähgøøbiä. Jaduhñ hajxy ñämaayyä coo ja'a Pablo miädia'agyhajxy quia'a mabøjcäxät. Ja'a judiöswiindsønñhajxy jaduhñ mänaañ. Jaduhñ hajxy hänajty miänaambä coo ja'a Pablohajxy yhøxpäbo'owøøjät. ⁵¹⁻⁵²Mänitä Pablo ja'a tiecy hajxy wyiinxiyty wyiinwojpy, weenä naaxoc jaduhñ quiøxy ca'ay. Hijxtahñd hajxy jaduhñ yajcähxø'c coo ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty nämay quia'a mabøga'añ. Pero ja'a jäya'ayhajxy hänajty mabøjpä, jaanč tehñ xioondaacp hajxy hänajty. Høxtä piaatypä Dioshespiritu hajxy hänajty. Mänitä

Pablohajxy jim chohñnä møødä Bernabé. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Iconio.

14 Mänitä Pablohajxy jim miejch Iconio. Coo sábado yhabaaty, mänit hajxy ñøcxy maa ja'a judiös ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänitä Pablo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyy. Mänitä jäya'ayhajxy may miäbøjcy, møødä judiöshajxy, møød hajxy ca'a judiöspä. ²Pero cabä judiöshajxy nägøxiä miäbøjcy. Mänitä jäya'ayhajxy jjojcaxpøøyyä, ja'a hajxy hänajty ca'a judiöspä, ja'a hajxy hänajty mabøjpä. Jaduhñ hajxy jjojcaxpøøyyä coo ja'a Pablo miädia'agy hajxy quia'a mabøjcäxät. Ja'a judiöshajxy jaduhñ mänaañ, ja'a hajxy hänajty ca'a mabøjpä. Jaduhñ hajxy hänajty miänaambä coo ja'a Pablohajxy wyiingapxpedøøjät. ³Jejqüiä Pablohajxy jim jiaac hijty Iconio. Cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty tsähgø'ø-tsähgø'ø ñä'a mädia'agy. Jaduhñ hajxy hänajty miädia'agy coogä Dios hajxy xjiaanč tehñ chøjcäm. Madiu'u ja'a Pablo pa'am hajxy hänajty yajnaxy. Hijxtahñd hajxy hänajty yajcähxø'py jaduhñ coo ja'a Pablo ja'a Jesús ja'a miäjaa hajxy hänajty tøø mio'oyii. Hiñ, ja'a Jesús ja'a miäjaahaamä pa'am hajxy hänajty yajnaxy. Jaduhñä cu'ughajxy hänajty ñajuø'øy coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xjiaanč tsøjcäm. ⁴Pero cabä cu'ughajxy hänajty tiu'ugmädia'aguiä. Näje'e ja'a judiös miädia'agy hajxy hänajty miäbøjcä. Näje'e ja'a Pablo miädia'agy hajxy hänajty miäbøjcä.

Dioswiinguexiä Pablohajxy hänäjty tiuumby mөөdä Bernabé. ⁵Mänitä mөjtuungmөөdpähajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Pablohajxy quiuhga'adsöøjät. Jaduhñä judioshajxy piämänaambä mөөd hajxy ca'a judiospä. ⁶Coo ja'a Pablohajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy jim piäyö'cy. Mänit hajxy ñöcxy maa ja'a naax hänäjty xiöhatiän Licaonia, mөөd maa ja'a cajpt hänäjty xiöhatiän Listra mөөd Derbe. ⁷Mänitä Diosmädia'agy hajxy jim tiägöøyy yajwiingapxöobiä Licaonia-naaxooty wiinduhmyhagajpt.

⁸Jimä pa'amjäya'ay hänäjty tu'ug chäna'ay Listra. Tecymiuquiä mähdiöjc hänäjty tөө myiñ tөө quia'ay. Cahnä hänäjty mänaa yo'oyö'ögy. ⁹Jiaanč tehñ yhamädoowhijpiä mähdiöjc hänäjty waambatiä Pablohajxy hänäjty miädia'agy. Coo ja'a Pablo ja'a mähdiöjc jaduñ yhijxy coo ja'a mähdiöjcä jioot hänäjty tөө piäda'agy coo miöcpögät, mөөd coo hänäjty miäböcy coo ja'a Pablo ja'a Jesús miäjaa hänäjty miöödhajtä, ¹⁰mänitä Pablo ja'a mähdiöjc ñämaayy:

—Pädö'ög, tänaayyö'ög.

Möcä Pablo jaduñ miänaañ. Mänitä craa jiaanč tänaayyö'cy. Mänit hoy tiägöñä yohbiä. ¹¹⁻¹²Coo ja'a cu'ugä craa hajxy jaduñ yhijxy coo hänäjty tөө miöcpöcy, mänit hajxy tiägöøyy yaaxpä yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy:

—Tөө ja'a Zeus hajxy xñägädäacäm mөөdä Hermes, ja'a hajxy nwiingudsähgöøyyämbä.

Tөө hajxy jaduñ ñibiäda'agyii neby jäya'ayän —nomä Pablohajxy ñänöömä.

Jaduñä Bernabé hänäjty yhajodhadyii nebiä Zeusän. Haa ja'a Pablo, jaduñ hänäjty je'e yhajodhajtäbä nebiä Hérmesän, je'eguiöxpä coo ja'a Pablo hänäjty jiaanč tehñ miädia'agy. ¹³⁻¹⁴Pero cabä Pablohajxy hänäjty wyiinjuö'öy waambaty hajxy hänäjty ñänömyii. Hoorä, jimä tsajtöjc hänäjty tu'ug cajtpa'a maa ja'a cu'ugä Zeus hajxy hänäjty wyiingudsähgö'öyän. Ja'a jäya'ay hänäjty jim tuumbä teedy, mänitä waj may yajmejch maa ja'a Pablohajxy hänäjty cajtpa'a tөө miähmö'öyän. Mayyä pöjy jaduñ yajmejtpä. Mänitä Pablohajxy tiägöøyyä wiingudsähgöøyyäbä. Ja'a cu'ughajxy mөөdä teedy, je'e hajxy hänäjty mäwiingudsähgöøby. Mänitä teedyhajxy tiägöøyy mänaambä coogä waj hajxy hänäjty yoxa'añ ja'a Pablocöxpähajxy. Hagriegohaam hajxy jaduñ miänaañ. Coo ja'a Pablohajxy jaduñ wyiinjuöñä nebiä cu'ughajxy hänäjty jiatcö'owa'añ, mänitä Pablohajxy tiägöøyy tajpä maabiä. Mänitä wyit hajxy quiöö'ch. Mänit hajxy jim tiägöøyy cu'ughagujc. Mänit hajxy yaaxy:

¹⁵—Mägu'ughajpädöjc, ca'a höjts xwyiingudsähgö'öy. Jäya'ay höjts nej mijtsän. Paady höjts yaa tөө nmech maa mijts mgajptän, coo höjts mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxö'öwät, jaduñä Dios juppiä ja'a miädia'agy hajxy mmäböjät. Jéquiänä Dios ja'a tsajt yhädiuuñ, mөөdä naaxwiin,

møødä mejy, møød tijaty jaac jii, cøxiä. Jaduhnä Dios miäna'añ coo hajxy je'e mwiingudsähgøøñät, coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy mnajtshixøøñät, ja'a ca'a tsoobaatpä. ¹⁶Hijty, jaduñä Dios hijty miäna'añ coo ja'a jäya'ayä yhamdsoo cuhdujt hajxy ween yajtuñ. ¹⁷Homiänaajä ja'a Dios yajcähxø'øgy coo hojioot jiaanč tehñ miøødä maa mijtsøxpän, møød coo yajtu'uy coo yajta'xy, møød coo ja'a camä tu'u yaghoyø'øy, jaduñ hajxy ngaayy nhúucäm jootcujc —nømä Pablohajxy miänaañ.

¹⁸Hobiänejpiä ja'a Pablo ja'a cu'ug hajxy jaduñ yajmøbøjcy coo ja'a waj hajxy quia'a yóxät, coo ja'a Pablohajxy jaduñ quia'a wiingudsähgø'øwøød møødä Bernabé.

¹⁹Mänitä judíoshajxy näjele miejch. Antioquíä hajxy hánajty chooñ møød Iconio. Mänitä cu'ug hajxy yajmøbøjtägajch cooc tyijy ja'a Pablohajxy hánajty yhøhnda'agy møødä Bernabé. Mänitä cu'ugä Pablo hajxy jaduñ jia ca'ch. Jaduñ hajxy hánajty yhajodhaty coo ja'a Pablo hánajty tøø yho'ogy, pero cab hánajty tøø ñä'a ho'pä. Mänitä Pablo hajxy hoy yhøxwich cajtpa'a.

²⁰Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hánajty jaduñ tøø miäböquiäbä, mänitä Pablo hajxy hoy jiuhmugø'øy. Mänitä Pablo jadähooc wyiinmahñmejch. Mänitä Pablohajxy jaduñ jiiby tiägøøguiumbä cajptooty møødä mäßøjpädøjc. Cujaboomä Pablohajxy jim chohñ møødä

Bernabé. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hánajty jaduñ xiøhatiän Derbe.

²¹Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Derbe, mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy hawaan hayaaxøöbiä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy may miäböjcy. Mänitä Pablohajxy jim wyiimbjycumbä. Mänit hajxy jim ñøcxtägajch Listra, møød jim Iconio, møød jim Antioquíä, majaty hajxy hánajty tøø yhuuc hoobiän.

²²Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø miäböquiäbä, mänit hajxy wyiingapxøøyyä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot pianøcxät tehngahnä, hoy hajxy jaduñ cu jia mänax cu jia yajnax ja'a tsaächpä ja'a peenä. Mänit hajxy jaduñ jim ñøcxät Dioswiinduum. ²³Majatiä Pablohajxy hánajty wiädity, wyiinguejxyp hajxy hánajty pøn jaduñ jim túnäp wiindsón maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Pablo ja'a Dios hajxy pia'yaaxy coo hajxy jaduñ quiuweendähadøøjät ja'a Díósäm, ja'a hajxy hánajty tøø miäböquiäbä. Jaguiay jayhu'uguiä Dios hajxy hánajty miänuu'xta'agy.

²⁴Mänitä Pablohajxy jim ñaxøøyy møødä Bernabé maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Pisidia. Møød hajxy jim yhoobiä maa ja'a naax hánajty xiøhjäpän Panfilia. ²⁵Mänitä Pablohajxy jim jadähooc miéjtscumbä Perge. Jimä Diosmädia'agy hajxy jadähooc yajwä'xcumbä. Mänit hajxy ñøcxy jadähooc Atalia. ²⁶Jim hajxy jadähooc hoy biarcotägø'øy. Mänit hajxy jim ñøcxcumbä

Antioquía maa hajxy hánajty jaduhñ tøø yhuuc tsohndaacpän, maa hajxy hánajty jaduhñ tøø wyiinguexyijän coo ja'a Dios ja'a tiuung hajxy tiuunät. Coo hajxy jaduhñ jim miejstägajch Antioquía, yaghabejt hajxy jaduhñ nebiä Dios hánajty tøø yhane'emiän coo hajxy jaduhñ tiúnät. ²⁷Coo hajxy jim miejch Antioquía, mänitä Pablo ja'a mabøjpädøjc hajxy wioomuicy. Mänit hajxy miädiaacy nebiatiä Dios hajxy hánajty tøø piuhbedyijän, møød coo ja'a Dios cuhdujt jaduhñ tøø yecy coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ miäbøjpät, ja'a hajxy hánajty jaduhñ ca'a judíospä. ²⁸Jejquiä Pablohajxy jim yhiyty Antioquía. Xyiicy xioondaacy hajxy jaduhñ møødä mabøjpädøjc-hajxy.

15 Mänitä jäya'ayhajxy jaduhñ jim näje'e miejch Antioquía. Judea hajxy hánajty tøø chohnda'agy. Mänitä mabøjpädøjc-hajxy yajnähihöøyyä coo hajxy jaduhñ quiudiúnät nebiä Moisés hánajty jegyhajty tøø yhane'emiän, coo hajxy yajcircuncidarhádät. Cooc hajxy jaduhñ quia'a cudiúnät, cábäc hajxy jaduhñ nähwá'adsät. Ja'a jäya'ayhajxy hánajty jim tsohmbä Judea, je'edsä mabøjpädøjc hajxy jaduhñ yajnähihöøyy. ²⁻³Pero cabä Pablohajxy jaduhñ quiumaayy coo ja'a mabøjpädøjc-hajxy jaduhñ yajnähihöøwøøjät. Mänitä Pablo ja'a mädia'agy hajxy jaduhñ yajcapxihöøyy coo ja'a mabøjpädøjc-hajxy jaduhñ quia'a mabøgät neby hajxy hánajty tøø yajnähihöøyijän coo hajxy tsipcøxp yajcircuncidarhádät.

Mänitä Pablohajxy jim quiejxä Jerusalén møødä Bernabé, møødä wiinghäna'c-hajxy. Ja'a mabøjpädøjc-hajxy jaduhñ mäguejx coo ja'a tsip ja'a pleetä jaduhñ ween nøcxy yajcøxy yajmay. Ja'a jäya'ayhajxy hánajty jim tuumbä Jerusalén maa ja'a tsajtøjcän, je'edsä tsip ja'a pleetä hajxy hánajty miøødyajcøxaamby miøødyajmayaamby, jaduhñ hajxy quia'a tsipyajpädø'nät. Coo ja'a Pablohajxy jim tiu'ubøjcy Antioquía, mänit hajxy jim näxøøyy maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Fenicia, møød jim maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Samaria. Jimä Pablo ja'a mabøjpädøjc hajxy miøødmädiaacy, ja'a hajxy hánajty tsänaabiä jim Fenicia møød jim Samaria. Jaduhñä Pablohajxy miädiaacy coogä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø piadu'ubøcy, ja'a hajxy hánajty ca'a judíospä, møød coogä yhamdsoo cuhdujt hajxy hánajty tøø näjstshixøøñä. Coo ja'a mabøjpädøjc-hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jaduhñ jiaanäh tehñ xioondaacy.

⁴Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Jerusalén møødä Bernabé, mänitä mabøjpädøjc-hajxy jim yhamugøøyy maa ja'a tsajtøjcän, møødä Dioswiinguexpähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsønhajxy. Mänitä Pablohajxy miädiaacy nebiatiä Dios hajxy hánajty tøø piuhbedyijän. ⁵Jimä fariseoshajxy näje'ebä. Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty miäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy tiänaayyø'cy. Mänit hajxy miänaañ:
—Tsipcøxpä mabøjpädøjc-hajxy yajcircuncidarhápät, hoy hajxy

jaduhñ quia'a jagä judíospä; weenä mädia'agy hajxy jaduhñ quiudiúmbät nebiä Moisés jecy yhanehmiän — nomä fariseoshajxy miänaañ.

⁶Mänitä Dioswiinguexyxpähajxy yhamugöøyy mөөдä tsajtöjc-wiindsönhajxy. Mänit hajxy tiägöøyy mädiaacpä waambatiä fariseoshajxy tөө miäna'añ.

⁷Mänitä Pedro tiänaayyö'cy mädiaaccujc. Mänit yajcapxöøyy:

—Puhya'adiöjc, mnajuöøby hajxy jaduhñ coöchä Dios jecy xwyiinguejxy coöchä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxó'öwät, ja'a hajxy ca'a judíospä, coo hajxy miäböögät, jaduhñ hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät.

⁸Haa ja'a Dios, xyhixyhájtämä njootä njuöñdyhajxy. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ miäböjcy, ja'a ca'a judíospä, mänitä Dioshéspiritu hajxy miööyyäbä, nebiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy tөө xmiööyyäm höjtshájtäm. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmөөdhájtäm coo ja'a nähwaatstaact hajxy jaduhñ piaatpä, neby höjts tөө nbáatäm.

⁹Tu'cuhdujtä Dios hajxy tөө xyajñhwaats tөө xyajcuhwáatsäm mөөдä cajpä judíospähajxy. Coo hajxy jaduhñ tөө miäböjpä, paadiä piojpä quiädieeyhajxy tөө ñähwaatpä. ¹⁰Pero jaduhñ mijts mja mäna'añ coo ja'a cajpä judíospä ja'a mädia'agy hajxy jaduhñ quiudiúmbät nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Ni höjts pedyii nga'a cudiúunäm, höjts judíoshájtäm. Ni höjtsä nhapä ndeedyhajxy hijty jegyhajty hoy quia'a cudiúunämbä. Coo mijts jaduhñ mja mäna'añ coo ja'a cajpä

judíoshajxy jaduhñ quiudiúmbät, jaduhñ hajxy myajcähxö'ögy nebiä Dios ja'a mädia'agy hajxy mga'a mäböjcbän. ¹¹Pero jaduhñ hajxy nnajuöøyyäm coo ja'a Jesús hajxy tөө xñä'a yajñhwaatsäm tu'cuhdujt, mөөд höjts judíospähájtäm, mөөдä cajpä judíoshajxy. Hojiootä Jesús jaduhñ miөөdhajpy maa höjtscöxpähájtäm —nomä Pedro miänaañ.

¹²Mänitä mäböjpdöjc-hajxy miädiaacpädöøyy, ja'a hajxy hänäjty jim tsänaabiä Jerusalén. Mänitä Pablohajxy tiägöøyy mädiaacpä mөөдä Bernabé nebiatiä Dios ja'a miäjaa hänäjty tөө yajcähxö'ögy maa ja'a jäya'aguiöxpähajxiän, ja'a cajpä judíospähajxy, mөөд nebiatiä Pablo ja'a hoy-yagjuöññajatypä hajxy hänäjty tөө tiuñ. ¹³Coo ja'a Pablohajxy jaduhñ miädiaacpädöøyy, mänitä Santiago miänaañ:

—Puhya'adiöjc, huuc tunä mayhajt hajxy, huuc hamädoowhit hädaa mädia'agy hajxy. ¹⁴Jaduhñä Simón tөө miädia'agy coo ja'a Dios ja'a hojioot miөөdhajnä maa ja'a jäya'aguiöxpähajxiän, ja'a hajxy cajpä judíospä, mөөд coo ja'a Dios wyiimbiy pönjaty jaduhñ quiu'ughädäp. ¹⁵Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän nebiä profetadöjc-hajxy jecy quiapxy miädiaaquian coo ja'a Dios hojioot hänäjty miөөdhada'añ maa ja'a jäya'aguiöxpähajxiän, ja'a hajxy cajpä judíospä. Jaduhñä profeta Amós jecy quiujahy quiuguee'ch ¹⁶coo ja'a Dios jaduhñ miänaañ:

Nguexáambiöçhä nguguexy
coo ween jaduhñ yhanehmbä
nebiä David jecy yhanehmiän,

¹⁷ jaduhñhøchä jäya'ayhajxy
xwyyingudsähgø'owät,
ja'a hajxy cajpä judfospä,
pønjátyhøch tøø nwiimbiy
cooçh je'e ngu'ughädät.

¹⁸ Jéquiänä Dios jaduhñ miänaañ
coo jaduhñ yajtøjiada'añ.

¹⁹ Mänitä Santiago jiaac mänaañ:
—Tøyhajt jaduhñ nebiä

Diosmädia'agy miäna'añän. Cab
jaduhñ yhäixø'oy coo ja'a
mäbøjpädøjc hajxy nhanéhämät,
ja'a hajxy ca'a judfospä. Cab
hajxy nnämáayänät coo højtsä
nguhdujt hajxy xpiahíxämät, højts
judfoshájtäm. ²⁰ Jaduhñ mäbøcypä,
tsøc hajxy yajnäaayøyyäm coo
hajxy jaduhñ quia'a tsú'udsät
tijatiä jäya'ayhajxy tøø yoxy
quepychechwiinduum, møød
coo wiingto'oxiøjc hajxy quia'a
møødmá'awät, møød coo
animal hajxy quia'a tsú'udsät
ja'a jañø'xiee'xypä, møød
coo animalnø'ty hajxy quia'a
hu'ug quia'a jøø'xät. ²¹ Jaduhñä
Moisés jecy quiujahy coo højts
jaduhñ nguhdujthájtämät,
højts judfoshájtäm. Jaduhñ
højts wiindu'ugpoo'xxiøø
nyajnahixøyyäm maa ja'a
tsajtøjcän wiinduhmyhagajpt.

²² Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy
nägøxiä quiojyquiapxyhajty møødä
Dioswiinguexpähajxy, møødä
tsajtøjc-wiindsønñhajxy, coo ja'a
cunocy hajxy jim quiéxät Antioquía,
coo ja'a Pablohajxy miødhadøøjat
møødä Bernabé. Mänitä Judashajxy
jaduhñ wyiinguejxä møødä Silas
coo hajxy jaduhñ quiunocyhädät.
Jimä Judashajxy hänäjty
quiopc-haty møødä Silas maa ja'a

tsajtøjcän. Mejtstu'u ja'a Judas
hänäjty xiøhaty møødä Barsabás.

²³ Mänitä mäbøjpädøjcä nocy hajxy
yhädiuñ. Mänitä Pablo ja'a nocy
hajxy yajcø'ødägøyyä coo hajxy
miänøcxät Antioquía. Jaduhñä nocy
hajxy quiujahy:

“Puhya'adiøjc, mijts hädaa nocy
nyajnäguejxyp, mijts ca'a judfospä,
coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø
mmäbøcy, pønjaty jim tsänaaby
Antioquía, møød jim Siria, møød
jim Cilicia. Højts hädaa nocy
tøø nhädiuñ, højts mäbøjpädøjc
yaa hijpä Jerusalén, møødä
Dioswiinguexpähajxy, møødä
tsajtøjc-wiindsønñhajxy. ²⁴ Tøø
højts jaduhñ nmädoxyhaty coo
højtsä nmägu'ughajpähajxy näje'e
jim tøø yhoy maa mijtsän. Ca'a
yhøjts jaduhñ nguejx; hamdsoo
joot hajxy jim tøø ñøcxy. Jaduhñ
højts tøø nmädoxyhaty coo mijtsä
häna'c xjia wi'i wyiinhøøna'añ,
ja'a hajxy jim tøø yhöyyäbä maa
mijtsän, møød coo mijts näje'e tøø
myajwiinhøøñ. ²⁵ Coo mijtsä häna'c
jaduhñ xjia wi'i wyiinhøøna'añ,
paady højts tøø ngojyquiapxyhaty
coo højtsä nmägu'ughajpä nämetsc
jim nguéxät maa mijtsän näguipxy
møødä Pablo møødä Bernabé.
Højtsä Pablo njaanç tehñ chojpy
njaanç tehñ pia'häyooby møødä
Bernabé. ²⁶ Jaanç tehñ yhooyä
Pablo ja'a Jesucristo hajxy
miäduñ. Coo hajxy jaduhñ hoy
miäduñ, paady hajxy mayhooc
tøø jia wi'i yagho'oga'añii. ²⁷ Ja'a
Judas højts nwiinguejxyp møødä
Silas coo hajxy jim ñøcxät maa
mijtsän. Hajäya'ayhaam mijts
jaduhñ xmiøødmädia'aga'añ

waambaty hõjts cham njaay
ngueečhän nocyquioxp.
28-29 Jaduhñ hõjtsä Dioshespíritu
tøø xmiøødojyquiapxyhaty
coo mijts nhané'emät coo hajxy
mga'a tsú'udsät mädyiijaty
animal ja'a häna'c tøø yoxy
quepychechwiinduum, møød coo
animal hajxy mga'a tsú'udsät
ja'a jañø'xiee'xypä, møød coo
wiingto'oxiøjc hajxy mga'a
møødmá'awät. Coö hajxy
jaduhñ mgudiünät, jaduhñ hajxy
mniyaghoyø'øwøøjät. Cabä
wiingcuhdujt yaghane'ema'añ. Ja'a
Dios hajxy jaduhñ xcwieendähädäp.”
Jaduhñä mabøjpädøjcä nocy hajxy
yhädiuñ, ja'a hajxy hänajty jim
hijpä Jerusalén.

³⁰Mänitä Pablohajxy jim
tiu'ubøjcy møødä Bernabé,
møødä Judas, møødä Silas. Mänit
hajxy jim ñøcxy Antioquía.
Coo hajxy jim miejch, mänitä
mabøjpädøjc-hajxy nägøxiä jim
yhamugøøyy maa ja'a tsajtøjcän.
Mänitä Pablo ja'a mabøjpädøjcä
nocy hajxy yajcø'ødägøøyy.

³¹Mänitä mabøjpädøjcä nocy hajxy
quiapxy. Mänit hajxy jiaanč tehñ
jiootcugøøyy je'eguiøxpä coo hajxy
jaduhñ quiapxmøcpøjcä nocyhaam.

³²Mänitä Diosmädia'agy hajxy
yajwiingapxøøyyä. Ja'a Judashajxy
jaduhñ capx møødä Silas. Yoñ
hajxy jaduhñ quiapxy miädiaacy.
Diosquexiä Judashajxy hänajty
møødä Silas nämetsc. ³³Maxiøø ja'a
Judashajxy jim yhijty Antioquía
møødä Silas. Coö hajxy hänajty
wyiimbidaannä, mänit hajxy
ñämaayyä coo ja'a Dioscuju'uyäp
hajxy jim nøcxy yecy Jerusalén.

Mänitä Judashajxy ñøcxnä
Jerusalén maa hajxy hänajty
tøø yhuuc tshondaacpä. ³⁴Pero
cabä Silas ja'a Judas pianøcxy.
Jim miähmøøyy Antioquía
³⁵näguipxy møødä Pablo møødä
Bernabé. Mänitä Diosmädia'agy
hajxy tiägøøyy yajwiingapxøøbiä
näguipxy møødä mabøjpädøjc-hajxy
nämäybiä.

³⁶Mänitä Pablo ja'a Bernabé
cujecy ñämaayy:

—Jam jadähooc wädjätäm majatiä
Diosmädia'agy hoy nyajwá'xäm.
Jamä mabøjpädøjc cuhíjxäm pø
tehngahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy
hoy pianøcxy.

³⁷Jia nähadssoow ja'a Bernabé
jaduhñ. Mänit jaduhñ jia mänaañ
coo ja'a Juan Marcos hajxy cu
miødhajty. ³⁸Pero cabä Pablo
jaduhñ miänaañ coo ja'a Juan
Marcos hajxy jaduhñ miødhädät
je'eguiøxpä coo ja'a Juan Marcos
hajxy hänajty tøø piuhwa'ačhii
mänaa hajxy hänajty jim wiäditiän
Panfilia maa ja'a Diosmädia'agy
hajxy hänajty yajwa'xiän.

³⁹Coo ja'a Pablo hänajty quia'a
tu'ugmädia'aguiä møødä Bernabé,
paady hajxy mänit ñiwiä'xä.
Mänitä Bernabé ja'a Marcos
wioowø'cy. Mänit hajxy tiägøøyy
barcojooty. Mänit hajxy jim ñøcxy
mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty
xiøhatiän Chipre. ⁴⁰Haa ja'a Pablo,
mänit je'eduhñ miänaañ cooc
ja'a Silas hänajty miøødwädita'añ.
Mänitä mabøjpädøjcä Dios hajxy
miänuu'xtaacy coo ja'a Pablohajxy
piuhbedøøjät. Mänitä Pablohajxy
tiu'ubøjnä møødä Silas. ⁴¹Mänit
hajxy jim ñaxøøyy Siria møød jim

Cilicia. Majatiä Pablohajxy hänajty wiädity, jimä mabøjpädøjc hajxy hänajty quiapxmøpcøcy.

16 Mänitä Pablohajxy jim ñøcxy Derbe. Coø hajxy jim tiu'ubøjcumbä, mänit hajxy jim ñøcxumbä Listra. Jimä craa hajxy tu'ug hoy piaady. Timoteo ja'a craa hänajty xiøhaty. Miäbøjpiä Timoteo ja'a Diosmädia'agy hänajty. Ja'a Timoteo ja'a tiajjä, judía hänajty je'le. Jaanä miäbøjpiä Diosmädia'agy hänajty je'ebä. Ja'a Timoteo ja'a tieediä, ca'a hänajty je'le judíosä.

²Quiumaabiä mabøjpädøjcä Timoteo hajxy hänajty, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Listra møød jim Iconio. ³Mänitä Pablo ja'a Timoteo ñämaayy coø hänajty miøødwädita'añ. Pero cahnä Timoteo hänajty yajcircuncidarhaty. Mänitä Pablo ja'a Timoteo yajcircuncidarhajtä, jaduñä judíoshajxy jaduñ quia'a jootmä'adät. Hiç, ñajuøøbiä judíoshajxy hänajty nägøxiä coø ja'a Timoteo hänajty quia'a yajcircuncidarhatyñä. Coø ja'a Timoteo ja'a tieedy hänajty quia'a judíosä, paadiä Timoteo hänajty quia'a yajcircuncidarhatyñä.

⁴Mänitä Pablohajxy tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt møødä Silas møødä Timoteo. Majaty hajxy hänajty wiädity, jimä mabøjpädøjc hajxy hänajty yajmädoyhaty waambatiä Dioswiinguexypähajxy hänajty tøø yhane'emiän, møødä tsajtøjc-wiindsøñhajxy, ja'a hajxy hänajty jim hijpä Jerusalén. ⁵Jaanä jaduñä Pablo ja'a mabøjpädøjc hajxy hänajty quiapxmøcpøjpä wiinduhmyhagajpt, paadiä

mabøjpädøjcä Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy jiaac tehñ miäbøcy. Møød hajxy hänajty jiaac tehñ miayøøyy jabom-jabom.

⁶Pero cabä Pablo cuhdujt hajxy choj mooyyä ja'a Dioshespiritäm coø ja'a Diosmädia'agy hajxy jim nøcxy yajwa'xy Asia. Paady hajxy jim jiaac wädijty Frigia møød jim Galacia. ⁷Mänit hajxy jim miejch maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Misia. Mänit hajxy jia mänaañ coø hajxy jim ñøcxät maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Bitinia. Pero cabä Jesús yhEspiritu jaduñ miänaañ coø hajxy jim ñøcxät. ⁸Coo hajxy jim ñaxøøyy Misia, mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Troas. ⁹Mänitcoodsä Pablo jäya'ay tu'ug wyiinhijxy. Jim hänajty choon maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Macedonia. Tänaaby hänajty jaduñ. Mänitä Pablo ñämaayy: "Huuc tunä mayhajt, jam højtsä Diosmädia'agy yajwiingapxøøyyäc jim Macedonia."

¹⁰Coo ja'a Pablo jaduñ wyiinhijxy, mänit højts jaduñ nwiinmaayy coø højts jim njaançh nøcxät Macedonia. Jaduñ højts hänajty nwiinjuøøyy coø højtsä Dios hänajty tøø xwyiinguexy coø højtsä Diosmädia'agy jim nøcxy nyajwa'xy.

¹¹Mänit højts hoy nbarcotägøøyy. Mänit højts jim ndsohñ Troas. Mänit højts nnøcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Samotracia. Mejyhagujcä naax jaduñ. Cujaboom højts jadähooc nbarcotägøøguiumbä. Mänit højts njaac nøcxy mejyhawiimb maa ja'a cajpt hänajty jaduñ

xiøhatiän Neápolis. Coo højts jim nmejch mejyhawiiimb, mänit højts nbarcopädsøömnä. ¹²Mänit højts nnøxcumbä maa ja'a cajpt hänajty jaduhñ xiøhatiän Filipos, jim Macedonia-naaxpa'a. Jimä Rómabä jäya'ayhajxy hänajty nämay chäna'ay. Jim højts jaduhñ maxiøø nhijnä. ¹³Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänit højts jim nnøcxy møjnøøba'a, jim cajtpa'a. Jimä judíos ja'a Dios hajxy hänajty naxy pia'ya'axy. Jimä to'oxiøjc-hajxy hänajty näje'e tøø yhamugø'øy. Mänit højts jim nhøxtaacy. Mänit højtsä jäya'ay ndägøøyy yajmøødmädiaacpä ja'a Diosmädia'agy, ja'a hajxy hänajty tøø yhamugø'øyäbä. Haagä to'oxiøjc hajxy hänajty je'e. ¹⁴Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Lidia. Jim hänajty choon maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Tiatira. Hucywyit hänajty tioo'py, ja'a hojiatypä. Wyiingudsähgøøbiä Lidia ja'a Dios hänajty. Mänitä Dios ja'a Lidia yajmäbøjcy waambatiä Pablo hänajty yajnähiø'øy. ¹⁵Mänitä Lidiahajxy hoy näbety nägøxiä mäduhñtiä hajxy hänajty jim yhity maa ja'a tiøjcän. Mänit højtsä Lidia xñämaayy:

—Pø mmänaamb hajxy jaduhñ coöhä Dios ja'a miädia'agy hamuumdu'joot nmäbøjca, jam hajxy jim mejtsta'ag maächä ndøjcän —nøm højts jaduhñ xñämaayyho'cy.

Mänit højts jim hoy nmejtsta'agy.

¹⁶Wiinghooc højts hänajty jim nnøcxy maa ja'a Dios hajxy hänajty pia'ya'axiän. Tu'haamnøcxpä, jim højtsä cäxyiihäna'c tu'ug

hoy nbaady. Cudoogø'øy hänajty je'eduhñ. Ja'a haxøøgpä hänajty miøød. Cuwiinmahñdy hänajty je'eduhñ. Cøxiä hänajty jaduhñ ñajuø'øy tijaty hänajty jadaänäp tunäänäp. Majiatiä xädø'øñ hänajty ñämechii coo hänajty jaduhñ cøxiä ñajuø'øy. Coo xädø'øñ hänajty mio'oyii, cøxiä wyiindsøn hänajty miodiägach, mäduhñtiä hänajty quianarhaty. ¹⁷Mänit højtsä cäxyiihäna'c xpiadu'ubøjcy høxhaam. Mänit tiägøøyy yaaxpä jojpä:

—Yø'ø jäya'ayhajxy, ja'a Dios hajxy miäduumby, ja'a maas møc cuhdujt møødpä. Mijts hajxy xyajwiingapxø'owaamb neby hajxy mnähwa'ads mguhwä'adsät.

¹⁸Maxiøø højtsä quixy jaduhñ xpiawädiyty yäaxäp wäänäp. Coo ja'a Pablo jaduhñ chíjpänä coo ja'a quixy jaduhñ wyi'i ya'axy, mänitä Pablo ñäwa'wiimbijty. Mänitä Pablo ja'a haxøøgpä yhøxquejxy:

—Ja'a Jesucristocøxpøch miiäch nhøxquexy; pädsøm jii by maa yø'ø cäxyiihäna'cän —nømä Pablo miänaañ.

Mänitä haxøøgpä jaduhñ jiaanch pädsøömy.

¹⁹Coo ja'a quixiä wyiindsøn hajxy jaduhñ yhiixy coo ja'a quixy hänajty jaduhñ tøø ñähwa'ächii, mänit hajxy jaduhñ ñajuøøyy coo ja'a quixy hänajty jaduhñ quia'a canarhadaannä, møød coo xädø'øñ hajxy hänajty quia'a mo'owäänänä. Mänitä Pablohajxy miajtsä møødä Silas. Mänit hajxy yajnäcxä haguyc. ²⁰Mänit hajxy jaduhñ näxø'owøøyyä: —Hädaa judíoshajxy, cajptyajma'p hajxy jaduhñ. ²¹Wiingcuhdujt højts

xjia wi'li yajnáhixø'owáanäm. Cab hajxy hawiinmats nmäbøjcämät, je'eguiøxpä coo hajxy jim ndsøhnäm Roma —nömä Pablohajxy nänøømä.

Ja'a quixiä wyiindsønhajxy jaduhñ mänaañ.

²²Mänitä Pablohajxy nábädø'cä ja'a cú'ugäm. Mänitä cuduunghajxy miänaañ coo ja'a Pablo ja'a wyithajxy yajtsijjxät, møød coo hajxy wiobho'ogóøjät paxyhaam. ²³Coo ja'a Pablohajxy hánajty tøø wiobho'ogyii, mänit hajxy hoy chumyii. Mänitä tsumyjiäya'agwieendähajpä yhanehmä coo ja'a Pablohajxy hoy cwieendähadóøjät. ²⁴Mänit hajxy hoy piäda'agyii hadsihtuum jiiby pujxtøgooty. Pu'uyhawa'adsootä tiecyhajxy jaduhñ yhame'mújcäxä.

²⁵Cuptsuhmdä hánajty jaduhñ, jiibiä Pablo ja'a Dios hajxy hánajty pia'høy pia'ya'axy. Jiibiä miädsomyjiäya'ayhajxy hánajty jaduhñ yhamädoowhity. ²⁶Mänitä hujx møc nájxy. Høxtä tsäyuuyy ja'a pujxtøjc jaduhñ. Cøjxä tøgħaaw jaduhñ yhawa'aäch. Møødä cadena jaduhñ cøjx pioty maa ja'a tsumyjiäya'ayhajxy hánajty jaduhñ quiuxochän. ²⁷Coo ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpä mia'abiädø'cy, mänit jaduhñ yhijxy coo ja'a tøgħagø'ow hánajty jaduhñ tøø quiøxy hawa'aäch. Mänit jaduhñ miänaañ cooc tyijy ja'a tsumyjiäya'ayhajxy tøø quiøxy päyø'ogy. Mänitä espada jiuu'ty. Niyagho'ogáanáp hánajty jaduhñ hamdsoo je'eguiøxpä coo hajxy cu piäyø'cy. ²⁸Mänitä Pablo yaaxy:

—Ca'a jaduhñ mniyagho'ogyii. Chaa højts jaduhñ nägøxiä. Caj

pøn tøø piäyø'ogy —nömä tsumyjiäya'agwieendähajpä nāmaayyā.

²⁹Jaanč tehñ chähgøøby hánajty je'eduhñ. Høxtä tsäyuuby hánajty je'eduhñ. Mänitä jøøn hoy quioñ. Päyø'oguiä tiøjtägøøguiumbä. Mänitä Pablohajxy hoy wyiinjjcäda'agyii møødä Silas. ³⁰Mänit hajxy yhøxwoobädsøømä pujxtøgooty. Mänit hajxy miäyajtøwä: —Wiindsøndøjc, ja wi'li nāhwa'adsāmbøch høøch. Nébyhøch jaduhñ njatcø'owat.

Ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpä jaduhñ mänaañ. ³¹Mänitä Pablohajxy yhadsooyy:

—Coo hajxy jaduhñ mmäbøgät ja'a Wiindsøñ Jesúsøxpä, jaduhñ hajxy mnāhwá'adsät mäduhñtiä hajxy jim mhity maa ja'a mdøjcän.

³²Mänitä tsumyjiäya'agwieendähajpä ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy yajwiingapxø'oyii mäduhñtiä hajxy hánajty jim yhity maa ja'a jøøn maa ja'a tiøjcän. Ja'a Pablohajxy jaduhñ mäyajwiingapxøøyy. ³³Moññä hánajty jaduhñ. Mänitä Pablohajxy hoy yajtsi'iyii møødä Silas majaty hajxy hánajty jaduhñ tøø chaächø'oyän. Ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpä jaduhñ mäyajtsiiw. Mänit hajxy nägøxiä hoy nābety mäduhñtiä hajxy hánajty jiiby yhity maa ja'a jøøn maa ja'a tiøjcän. ³⁴Mänitä Pablohajxy jim wioonøcxä maa ja'a craa tiøjcän. Mänit hajxy yajcaayy yaghuucä. Jaanč tehñ xioondaac ja'a craahajxy jaduhñ

je'eguiøxpä coo ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty tøø miäböcy.

³⁵Coo jobøøyy, mänitä cuduungä policia hajxy quiejxy maa ja'a puixtøjcän. Mänitä policia ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpä hajxy hoy näma'ay coo ja'a Pablohajxy ween yhøxmačhii møødä Silas. ³⁶Mänitä Pablo hoy nämaadiägachii:

—Tøøchä cuduunghajxy jaduhñ xyhane'emy cooçh mijts nhøxmädsät. Nøcx hajxy jaduhñ jootcujc.

³⁷Mänitä Pablo ja'a policia nämaayy:

—Højts, Roma højts nxønaxy. Jaduhñ højts cuhdujt nmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän. Hoy højts jim nja xønaxy Roma, tøø højtsä cuduung xyajwobho'ogyii hijxwiinduum. Hoy højts tii pojpä tii cädieey nga'a jagä møødä, tøø højts xyajtsumyii. Hoorä, tsähdiuumbä cuduunghajxy jaduhñ coo højts jaduhñ tøø xchaächtiunñ. Paady højts hamee'ch xjia wi'li yaghøxmdasa'añii. Ween højts min xyhamdsoo høxmach —nømä policiahajxy nämaayyä.

³⁸Mänitä cuduunghajxy hoy yhawáanäxä waambatiä Pablo hänäjty tøø miäna'añ. Coo ja'a cuduunghajxy jaduhñ miädooyy coogä Pablohajxy hänäjty jim xiønaxy Roma, mänit hajxy chähgøbiøjcy. ³⁹Mänitä Pablohajxy hoy näma'ayii møødä Silas:

—Huuc tunä mayhajt hajxy, højts huuc mämée'xäc —nømä cuduunghajxy hoy miäna'añ.

Mänitä Pablohajxy yhøxmäjtsänä. Mänit hajxy miänuu'xtaacä coo

hajxy jim chónät Filipos. ⁴⁰Coo ja'a Pablohajxy puixtøjpdäsøømy, mänit hajxy jim nøcxy maa ja'a Lidia tiøjcän. Mänitä mäbøjpdøjc-hajxy jim yhamugøøyy. Mänit hajxy quiapxmøcpøjcä ja'a Pablo. Mänitä Pablohajxy jim chohñnä møødä Silas.

17 Mayhagajptä Pablohajxy näxøøyy, møød jim Anfípolis, møød jim Apolonia. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Tesalónica. Jimä judíos ja'a chajtøjc-hajxy hänäjty tu'ug. ²Jaduhñä Pablo hänäjty quiuhdujthaty coo jaduhñ chajtøjyo'oy. Wiindu'ugpoo'xxiøø hänäjty jaduhñ jim nøcxy maa ja'a tsajtøjcän. Tägøøghoocä Pablo jim yhooyy maa ja'a tsajtøjcän jim Tesalónica. Jimä Pablo ja'a jäya'ay hänäjty miøødcapxy miøødmädia'agy. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty yajcapxiøøby. ³Jaduhñä Pablo hänäjty quiapxtøy coo jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coogä Dios ja'a Mesías hänäjty yaa quieixa'añ hädaa yaabä naaxwiin, møød cooc hänäjty yho'oga'añ, møød cooc hänäjty juijypiøjtägatsa'añ:

—Ja'a Jesúshøch mijts nyajmøødmädiaacyy. Jue'e je'e, ja'a Mesías je'e, ja'a Dios jecy nänøømäbä cooc hänäjty yaa quieixa'añ ho'pä —nømä Pablo miänaañ.

⁴Näje'e ja'a judíoshajxy miäbøjcy. Nämayyä jäya'ayhajxy miäbøjpä, ja'a hajxy hänäjty ca'a judíospä, ja'a Dios hajxy hänäjty wiingudsähgøøbiä. Nämayyä to'oxiøjc-hajxy miäbøjpä,

pønjatiä ñihyhaphajxy hñanjty jim tuungmøød haguyc. Mänitä Pablohajxy miägu'ugpøjcä møødä Silas, ja'a jäya'ayhajxy hñanjty tøø miäbøquiäbä. ⁵Coo ja'a Pablohajxy jaduhñ miägu'ugpøjcä, mänitä judíosahajxy jiootma'ty, ja'a hajxy hñanjty ca'a mäßøjpä. Mänitä haxøøghäna'c-hajxy hoy wioomugyii. Mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy ween quiajptyajma'ady. Mänitä haxøøgjäya'ayhajxy miädoyhajty cooc tyijy ja'a Pablohajxy hñanjty jim tøø miech maa ja'a Jasón ja'a tiøjcän. Jue'e ja'a haxøøgjäya'ayhajxy hñanjty jiatcø'owa'añ møødä judíosahajxy, jimä Pablohajxy hñanjty yajnøcxa'añii haguyc. Mänitä Jasón ja'a tiøjc hadsip yhajahmdúutäxä.

⁶Coo ja'a Pablohajxy jim quia'a paatä, mänitä Jasónhajxy jim wyitsnøcxä haguyc hadsip, møødä mäßøjpädøjc-hajxy näje'e. Mänitä judíosahajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä, ja'a hajxy hñanjty ca'a mäßøjpä:

—Ja'a Pablohajxy, cajptyajma'pä hajxy jaduhñ wiädity homiaajä. Tøø hajxy yaa miejtspä. ⁷Jim hajxy miejtsa'agy maa ja'a Jasón ja'a tiøjcän, paadiä Jasón ja'a pojpä miøødäbä. Homiaajä Pablohajxy jaduhñ wiädity, jaduhñä cu'ug hajxy jiojcapxø'øyy coo ja'a gobiernä miädia'agy hajxy quia'a mäßøjcänät, ja'a jim møjhjäpä Roma. Jaduhñä Pablohajxy yhøhñdaacpä cooc tyijy ja'a Jesús jaduhñ miøjhjäpä nebiä gobiernän —nømä judíosahajxy miänaañ, ja'a hajxy hñanjty ca'a mäßøjpä.

⁸Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy møødä møjhjäpähajxy, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä

waambä. ⁹Mänitä Jasónhajxy ñiñähjuudiuutä møødä mäßøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hñanjty tøø miächijäbä. Mänit hajxy yhøxmäjtäsänä.

¹⁰Coo quioodsøyy, mänitä Pablohajxy ñämaayyä møødä Silas coo hajxy jim choonät, coo hajxy ñøcxät jim maa ja'a cajpt hñanjty xiøhatiän Berea. Ja'a mäßøjpädøjc-hajxy jaduhñ mänaañ. Mänitä Pablohajxy jim jiaançh nøcxy Berea. Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän.

¹¹Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajñähixøøbiä. Coo ja'a judíosahajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jaduhñ jiootcugøøyy. Cab hajxy jaduhñ jiootma'ty nebiä miäjudíosahajxy hñanjty tøø jiootma'adiän jim Tesalónica. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy capxtaacpä jabom-jabom pø jaançh tøyhajt hñanjty jaduhñ nebiä Pablo hajxy hñanjty miädia'aguiän. ¹²Paady hajxy jaduhñ may miäßøjcy. Møødä jäya'ayhajxy may miäßøjpä, ja'a hajxy hñanjty ca'a judiøspä, møødä møjhjäpdøjc-hajxy, ya'adiøjc-hajxy møødä to'oxiøjc-hajxy. ¹³Ja'a jäya'ayhajxy hñanjty jim tsänaabiä Tesalónica, ja'a hajxy judiøspä, coo hajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hñanjty jim yajwa'xy Berea, mänit hajxy jiootma'ty. Mänitä jäya'ayhajxy Beréabä hoy jiojcapxø'øyyii coo ja'a Pablo ja'a miädia'agy quia'a mäßøjcäxät. ¹⁴Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hñanjty mäßøjpä jim Berea, mänit hajxy

miänaañ coo ja'a Pablo jim chóonät, coo wiingtuum ñócxät mejypia'a. Paady hajxy jaduhñ miänaañ je'leguiøxpä coo hajxy hänäjty chähgø'oy coo ja'a Pablo cøxypänejpiä tiunóøjät. Coo ja'a Pablo jim jiaančh tsohñ Berea, jimä Silashajxy miähmøøyy møødä Timoteo. ¹⁵Yajmøødquejxä ja'a Pablo ja'a mäbøjpädøjc nämetsc nädägøøg. Coo ja'a Pablohajxy jim miejch mejypia'a, mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy ñøcxy barcojooty maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Atenas. Coo hajxy jim miejch, mänitä Pablo jiamiøødhajxy wyiimbijnä. Mänitä Pablo capxy jim quiejxy Berea coo ja'a Silashajxy jim paquiä ñócxpät Atenas møødä Timoteo, coo ja'a Pablo hajxy jim piáadät.

¹⁶Jimä Pablo ja'a Silas hänäjty yhahixy Atenas møødä Timoteo, mänitä Pablo yhijsy coo tsaasaandä hänäjty jim jiaančh tehñ miayyä cajptooty. Je'e ja'a cu'ughajxy hänäjty wyiingudsähgøøby. Coo ja'a Pablo jaduhñ yhijsy, mänit jiaančh tehñ jootmayhajty. ¹⁷Naxiä Pablo hänäjty jim ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Ja'a Jesucristocøxpä ja'a Pablo hänäjty jim yajcapxy yajmädia'aguiø'oy møødä judíoshajxy, møødä jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ja'a Dios hajxy hänäjty wiingudsähgøøbiä. Jabom-jabomä Pablo hänäjty jim ñøcxy cajptcujc. Møød jimä Pablo ja'a Jesucristocøxpä hänäjty yajcapxy yajmädia'aguiøøbiä møødä cu'ug, ja'a hajxy hänäjty jim yohby najxpä. ¹⁸Mänitä jäya'ayä Pablo hajxy näje'e

wyiingumedsøøyy. Cujwa'xy hajxy hänäjty yhabøcy ja'a epicureodøjcä miädia'agy. Møød kujwa'xy hajxy hänäjty yhabøjpä ja'a estoicodøjcä miädia'agy. Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Yø'ø craa, jaančh tehñ yajcumayaamb yø'øduhñ cooc tyijy jiaančh tehñ yhøxpøquiä. Pero cap yø'øduhñ tii ñä'ägädä jaty —nømä Pablo jaduhñ ñänøømä.

Mänitä wiinghäna'c-hajxy miänaañ:

—Jäguem yø'ø craa chooñ. Wiingdiosäda'a miädiaacyy.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, je'leguiøxpä coo ja'a Pablo ja'a Jesucristo hänäjty miädia'agy, cooc hajxy hoy xñähho'túutäm, møød cooc jadähooc jiuypiojtägajch. ¹⁹Mänitä Pablo jim wioonøcxä maa ja'a tunhuung hänäjty xiøhatiän Areópago. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty may tøø yhamugø'oy. Mänitä Pablo ñämaayyä:

—Højts hawäänac tii miich jaduhñ mmädiaacyy hawiinjemybiä.

²⁰Jaančh tehñ wyiing miich jaduhñ mmädia'agy. Højts capxwíjjac neby jaduhñ miädia'agytiägø'oyän —nømä Pablo miäyajtøøwä.

²¹Hix, ja'a jäya'ayhajxy hänäjty jim tsänaabiä Atenas, møødä jäya'ayhajxy hänäjty jim hadsänaabiä, jaduhñ hajxy hänäjty quiuhdujthaty coo hajxy hänäjty cøxiä wiinä miädowa'añ, ja'a hänäjty hawiinjemybiä.

²²Mänitä Pablo tiänaayyø'cy cu'ughagujc. Mänit miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, mijts yaa tsänaabiä Atenas, tøøch jaduhñ nhixy coo mijtsä tsaasaandä

madiu'u mwiingudsähgø'øy.

²³Mayhitä wiingudsähgøødiaact hajxy mmøødä. Tøøchä altar tu'ug nhixy coo letra jaduñ yuugjaay miøødä: "Jii ja'a Diosäda'a tu'ug, cahnä pøn yhixyñä. Je'e yhaltar hädaa." Hoorä, mwiingudsähgøøby yø'ø Dios hajxy jaduñ, hoy hajxy mga'a jagä hixyhatyñä. Pues je'ečh mijts jaduñ nyajmøødmädiaacypy.

²⁴Ja'a Dióshöch jaduñ nmädiaacypiä, cøxiä je'e yhädiuñ møød hädaa yaabä naaxwiimbä, møød tijaty yaa hijp. Wiindsøn hajp je'e jim tsajpootyp møød hädaa yaabä naaxwiin. Cøxiä wiinä jaduñ yhane'emy homiaajä. Cab jaduñ jiiby chäna'ay tsajtøgooty, ja'a jäya'ayhajxy jaduñ yhädiuumbiä. ²⁵Cabä Dios tii yajmaajaty. Cab jaduñ miäna'añ coo højts nbuhbéjtämät. Pero jaaya'ay hajxy cøxiä xmióoyyäm tijaty hajxy nyajmaajíjtäm, møødä jogyhajt, møødä poj, cøxiä.

²⁶Tu'ug jäya'ay ja'a Dios jecy yhädiuundsohñ. Je'e hajxy nägøxiä nhøjxhíjtäm ndecyhíjtäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsänáyyäm hädaa yaabä naaxwiin wiinduhmyhagajpt. Cahnä Dios hajxy hänajty xyhädiuunäm, tøoyyäm hajxy hänajty xyajnähdíjjäm mänaa hajxy nmiin ngáhwämät, maa hajxy ndsánaayy nhäyóowämät.

²⁷Chojpiä Dios ja'a jioot jaduñ coo hajxy nwiingudsähgøoyyämät, paady hajxy tøø xyhädiuunäm. Coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nba'yáaxämät, xyhadsóowäm hajxy jaduñ. ²⁸Hix, jaaya'ay hajxy xyagjugyhíjtäm. Jaduñ hajxy tøø

xquiunúu'xäm coo hajxy ndsánaayy nhäyóowämät, møød coo hajxy nyohy nnáxämät. Jaduñä yaabä jäya'ayhajxy näje'e tøø quiujaay coogä Dios hajxy xyhuunghíjtäm.

²⁹Tøyhajt jaduñ coo ja'a Dios hajxy xyhuunghíjtäm. Pero coo jäya'ayä jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy yhädiuñ, jue'e hajxy yajtuumbi, oro, møødä poobhoro, møødä tsaä. Cab jaduñ yhahixø'øy coo jaduñbä jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy nwiingudsähgøoyyämät. Hix, ca'a Dyiosä je'e jaduñ.

³⁰Jegyhajty, cabä jäya'ayhajxy hijty näjuø'øy pø jii Dios. Y cabä Dios hijty miøjpäda'agy coo hijty quia'a wiingudsähgø'oyii. Pero jäda'ahaty, tøø ja'a Dios hajxy xyhanéhmäm coo ja'a nhaxøøgcuhdujt hajxy nägøxiä nnajtshixøoyyämät, mäduhñtiä hajxy yaa ndsänáyyäm hädaa yaabä naaxwiin. ³¹Hix, tøø ja'a Dios wyiinmay coo hajxy nägøxiä xyajtøyhajtyegáañäm. Jaanä jaduñ tøø wyiinmaabiä mänaa hajxy jaduñ xyajtøyhajtyegáañäm. Tøø ja'a Dios tu'jäya'ay yajnähdijy coo hajxy mänitxøøbä xyajcueendäyegáañäm. Coo tu'jäya'ay jaduñ yho'cy, mäniitä Dios jaaya'ay yagjuypiøjtägajch jadähooc. Coo jaaya'ay jaduñ jiaanč juypiøjtägajch, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhíjtäm coo jaaya'ay hajxy tøyhajt xyajcueendäyegáañäm mänitxøøbä —nømä Pablo miänaañ.

³²Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädooyy coo ja'a Pablo jaduñ miänaañ cooc tu'jäya'ay hänajty tøø jiiuypiøjtägach, ja'a hänajty

tøø yh'oguiäbä, mänitä Pablo hajxy näje'e näxiicy. Mänit wiinghäna'c-hajxy näje'e miänaañ: —Mmínäp yaa jadähooc. Njaac mädownaamby højts jaduhñ nej miich mmädia'aguiän —nömä Pablo nämaayyä.

³³Mänitä Pablo wyiimbijnä.

³⁴Näje'e jäya'ayä Pablo hajxy pianøcxy. Miäböjc hajxy jaduhñ. Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Dionisio. Møjhajp hänajty je'e jim maa ja'a Areópagon. Jaanä jaduhñä to'oxiøjc tu'ug miäböjpä. Dámaris hänajty xiøhaty. Nämay hajxy jaduhñ miäböjcy.

18 Mänitä Pablo jim chohñ Atenas. Mänit wiingtuum ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Corinto. ²Jimä Pablo ja'a judío tu'ug miøodnibiaatä. Jue'e ja'a judío hänajty xiøhaty Aquila. Jim hänajty choon maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Ponto. Jue'e tio'oxiøjc hänajty xiøhaty Priscila. Naam mech hajxy hänajty jim Corinto. Jim hajxy hänajty tøø chohñda'agy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Italia. Paady hajxy jim chohñ Italia, je'eguiøxpä coo ja'a gobiernä Claudio hänajty tøø yhane'emy coo ja'a judíoshajxy jim quiøxy tsóonät Roma. Mänitä Pablo jim ñøcxy cuhixpä maa ja'a Aquilahajxy hänajty yhahäña'ayän. ³Jue'e Aquilahajxy hänajty tiuunghajpy, loondøy hajxy hänajty yhädiuumby. Y ja'a Pablo, jaanä jaduhñ hänajty tiuungmøødäbä. Paadiä Aquila ja'a Pablo nämaayy coo ja'a Pablo jim miøødtúnät. Mänitä Pablo jim miähmøøñä. ⁴Wiindu'ugäsábado

ja'a Pablo hänajty jim ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jiibiä Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxø'øy ja'a Jesucristocøxpä, weenä jäya'ayhajxy jaduhñ miäböcy, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä.

⁵Mänitä Silashajxy jim miejch Corinto møødä Timoteo. Macedonia hajxy hänajty tøø chohñda'agy. Mänitä Pablo jaduhñ wyiinmaayy coo tu'tu'uyyä hänajty tiunaannä, coo ja'a Diosmädia'agyhajtjä hänajty miäwäditaannä. Mänitä Pablo ja'a judíos tiägøyy yajmøødmädiaacpä coogä Jesús hänajty ja'a Mesías, ja'a Dios hänajty jecy tøø yajnähdfjiäbä coo hänajty quiexa'añ yajnähwaatspä.

⁶Mänitä judíoshajxy jiootma'ty. Mänit hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Pablo hänajty yhøhñda'agy. Mänitä Pablo ja'a wyit wyiinxiyty. Jaduhñä hijxtahñd yejcy coo ja'a judíos wyiinmahñdyhajxy hänajty quia'a hoyyä. Mänitä Pablo miänaañ:

—Hamdsooyyä pojpä hajxy jaduhñ mmøødä coo hajxy jaduhñ mga'a nähwa'adsa'añ. Paady hajxy jaduhñ mga'a nähwa'adsa'añ coo haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. Ca'a yhøøchä pojpä jaduhñ nmøød coo hajxy mga'a nähwa'adsa'añ. Cábøch mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwaannä. Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, je'eçh hajxy jaduhñ nyajwiingapxø'øwäännäp —nömä Pablo ja'a judíos nämaayy.

⁷Mänitä Pablo chajtøjpdäsøømy. Mänit jim ñøcxy maa ja'a craa Ticio Justo tiøjcän, jim tsajtøjnähmøjc. Wyiingudsähgøøbiä Ticio Justo ja'a

Dios hänajty, hoy hänajty je'e quia'a jagä judfosä. ⁸Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Crispo. Jue'e hänajty tiuumby tsajtøjwiindsøn. Mänitä Crispo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøjcy nägøxiä, mөөdä yhuung mөөdä tio'oxy. Nämäyvä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbøjpä, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Corinto. Mänit hajxy hoy näbety. ⁹Mänitä Pablo ja'a Jesucristo wyiinhijxy coods. Mänitä Jesucristo miänaañ:

—Ca'a pøn mdsähgø'oy. Hөөчh nmädia'agy tehngajnä yajwá'xäc. Caj mhamónät. ¹⁰Hөөчh miich ngüeendähajpy. Caj miich pøn nej xtiuna'añ. Hiḅ, nämáyhөчhä jäya'ay ja'a ngapxy ja'a nmädia'agy hajxy yaa xmiäbøjcä maa hädaa cajptän —nөmä Pablo nämaayyä.

¹¹Tu'jomøjtä cupcä Pablo jim yhiyty Corinto. Jue'e ja'a Pablo hänajty jaduhñ näl'ägädä tuunghajpy, ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xyiibä.

¹²Pero coo ja'a craa Galiön jim tiägøøyy tuumbä gobernador maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Acaya, mänitä judíos ja'a Pablo hajxy tiägøøyy mädsibøøbiä. Mänit hajxy jim yajnøcxy hagujc maa ja'a Galiön hänajty tiuñän. ¹³Mänitä judíos ja'a Galiön hajxy nämaayy:

—Jue'e hädaa craa jiatcø'oy, jiojcapxøøby hädaa craa ja'a cu'ug coo højts nguhdujt hajxy xquia'a yajtuunät neby højtsä Dios nwiingudsähgø'øyän. Wiingwiinmahñdy jaduhñ yajnähihøøby coo højtsä Dios wiing nwiingudsähgø'øwät —nөmä Pablo nähwaambejtä.

¹⁴Coo ja'a Pablo hänajty yhadsowa'añ, mänitä Galiön yaghadsowøøyy:

—Coo hädaa craa häxøpy tөө quiädieey, mänitөch mijtsä mmädia'agy häxøpy nmädowaanä. ¹⁵Pero ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhñ myajtsibøøby. Ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy jaduhñ myajcapxiøøby pøn jaduhñ xøhajp ja'a Mesías. Hamdsoo mijts myajtөdiägø'øwät. Cábөch jaduhmbä nmädowa'añ —nөmä judioshajxy yhojjä.

¹⁶Mänitä Galiön ja'a judíos yhøxquejxy maa ja'a hagujtөjcän. ¹⁷Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Sóstenes. Copc-hajp hänajty je'e maa ja'a judíos chajtөjc-hajxiän. Mänitä cu'ugä Sóstenes hajxy miajch. Mänit hajxy jim yajnøcxy hagujc. Mänit hajxy jim quioxho'cy. Pero cabä Galiön jaduhñ miøjpädaacy.

¹⁸Y ja'a Pablo, maxiøø je'e jim jiaag hijty Corinto. Mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc nämaayy coo hänajty jim choonaanä. Jim hänajty ñөcxa'añ Siria barcojooty näguipxy mөөdä Priscila mөөdä Aquila. Cahnä hajxy hänajty jim biarcotägø'øy Cencrea, mänitä Pablo cuhdøø'x yajcuhme'xy. Paady jaduhñ yajcuhme'xy coo ja'a Dios hänajty cøxiä wiinä tөө miäyujwa'añ. Mänitä Pablohajxy tiu'ubøjnä barcojooty. ¹⁹Mänit hajxy meyhawiimb näjxy. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Efeso. Jimä Pablohajxy ñibiuhyohdiütänä mөөdä Priscila mөөdä Aquila. Mänitä Pablo jim ñөcxy nidiuhm maa ja'a judíos chajtөjc-hajxiän. Mänitä Pablo ja'a judíos tiägøøyy mөөdmädiaacpä. ²⁰Mänitä judioshajxy jia mänaañ

coo ja'a Pablo jim jecy yhidät. Pero cabä Pablo jaduñ miänaañ. ²¹Mänit miänaañ: "Nøcxáambøch cham Jerusalén xøøhajpä. Pero coo ja'a Dios jaduñ miäná'anät, mänitøch yaa nmiindägätsät maa mijtsän."

Coo ja'a Pablo jaduñ quiapxpädøøyy, mänit jadähooc biarcotägøøguiumbä. Mänit jim chohñ Efeso. ²²Mänit jim nøcxy barcojooty maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Cesarea. Coo jim miejch, mänit biarcopädsøømy. Mänit nøcxy Jerusalén. Coo jim quioo'ty, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy hoy quihixy. Mänitä Pablo jim nøcxy Antioquía. ²³Maxiøø jim yhiyty. Mänit jim tiu'ubøjcumbä. Mänit jim nøcxy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Galacia møød jim Frigia. Majatiä Pablo hänajty wiädity, jimä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty quiapxmøcpøgyii nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ hoy yajnøcxät.

²⁴Mänitä judíos jim tu'ug miejch Efeso. Apolos hänajty xiøhaty. Jue'e hänajty choon Alejandría maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Egipto. Jøjwidsø'ø hänajty quiapxy miädia'agy. Ca'xiä Diosmädia'agy hänajty jiaanč tehñ jiaty. ²⁵Tøø ja'a Diostu'u hänajty jaduñ hoy yhabøcy. Hamuumdu'joot hänajty yajnähixø'ø ja'a Jesúsøxpä, neby hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän. Ñajuøøbiä Apolos hänajty jaduñ coo ja'a Juan hänajty tøø miäyajnäbety. Pero cahnä Apolos hänajty miädoyhatyñä coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty ñäbejnä ja'a Jesucristocøxpä. ²⁶Mänitä

Apolos jim nøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänitä Apolos ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapx yajwiinmädiaagøøbiä. Møcjoot hänajty miøød. Jimä Priscilahajxy hänajty yhamädoowhity tsajtøgooty møødä Aquila. Coo ja'a Apolos jaduñ miädiaacpädøøyy, mänitä Priscila ja'a Apolos hajxy hawiing wioonøcxy. Mänitä Apolos hajxy ca'xy yajmøødmädiaacy nebiä Apolos ja'a Diosmädia'agy jaduñ maas hoy yajnøcxät. ²⁷Mänitä Apolos miänaañ coo hänajty jim nøcxa'añ Acaya. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy jaduñ piamänaañ coo ja'a Apolos jim nøcxät. Mänitä mäbøjpädøjc nocy hajxy yhädiuñ coo ja'a Apolos jim piuhbedøøjät Acaya. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim hijpä Acaya, je'edsä Apolos hajxy puhbédäp. Mänitä Apolos jim chohñ Efeso. Mänit jim nøcxy Acaya. Coo jim miejch, mänitä mäbøjpädøjcä Apolos hajxy piuhbejty nägø'ø nädecypä. Paady hajxy hänajty tøø miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hojiot jiaanč tehñ miøødä. ²⁸Majatiä Apolos ja'a judíos ja'a Diosmädia'agy hänajty miøødyajcapxiø'øy cu'ughagujc, cabä judíoshajxy hänajty yajmäjäda'agyii. Jaduhñä Apolos yajnähixø'øy coogä Jesús hänajty je'e Miesíasä, ja'a Dios hänajty jecy tøø yajnähdñjiäbä coo hänajty yaa quixa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä Apolos hänajty yajnähixøøbiä coo jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian

coo ja'a Dios jaduhñ jecy tøø miäna'añ coogä Mesías hänäjty yaa quiexa'añ.

19 Jimä Apolos hänäjty yhitynä Corinto, mänitä Pablo jim chohñ Antioquía. Mänit jim ñaxøøyy tunjoot. Mänit jim miejch Efeso. Jimä Pablo ja'a mabøjpädøjc may piaaty. ²Mänitä Pablo miänaañ:

—Mänaa mijtsä Diosmädia'agy mmäbøquiän, nej, mänitiä ja'a Dioshespíritu hajxy xquiorazóngtägøøyyä —nømä mabøjpädøjc-hajxy miäyajtøøwä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Tii jaduhñ mnänøømby ja'a Dioshespíritu. Cahnä højts jaduhñ nmädoyhatyñä.

³Mänitä Pablo miänáangumbä:

—Mänaa mijts mnäbetiän, pønä quiuhdujt hajxy myajtuunä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Juan quiuhdujt højts nyajtuunä.

⁴Mänitä Pablo jiaac mänáangumbä:

—Jue'e ja'a Juan hänäjty yajnäbejpy, pønjatiä yhaxøøgwiinmahñdy hänäjty tøø ñajtshixø'øy. Jaduhñä Juan hänäjty yajnahixøøbiä coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy miäbøjcäxät, ja'a hänäjty jaac medsaambä —nømä Pablo ja'a mabøjpädøjc ñämaayy.

⁵Coo hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy hoy ñäbety ja'a Jesucristocøxpä. ⁶Mänitä Pablo ja'a mabøjpädøjc tiägøøyy cø'øghxajpä hanidiuhmjaty. Mänitä Dioshespíritu hajxy ñähgädaacä. Mänit hajxy tiägøøyy capxpä wiinghayuuc-haamby. Mänitä Dios

ja'a miädia'agy hajxy tiägøøyyä najtsapxøøyyäbä. ⁷Nämajmetscä mabøjpädøjc-hajxy hänäjty.

⁸⁻⁹Mänitä Pablo tiägøøyy nøcxpä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän jim Efeso. Sábadohaam hänäjty ñøcxy. Mänitä Pablo ja'a judíos ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapx yajwiinmädiaagøøbiä nebiatiä Dios yhane'emiän. Møcjootä Pablo miøødhajt. Jia wi'i yajmäbøgaambiä Pablo ja'a judíos hänäjty. Jia mabøjc hajxy jaduhñ näje'e. Pero cab hajxy nägøxiä miäbøjcy. Ja'a hajxy hänäjty ca'a mabøjpä, mänit hajxy haxøøgjaty ñä'ägä mänaannä jäya'ayhagujc. Haxøøgä Diostu'u hajxy piädaacnä. Mänitä Pablo wyiinmaayy coo hänäjty jim quia'a nøcxaannä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Tägøøgpø'o hänäjty tøø yhabety coo ja'a Pablo jim tiägøøyy nøcxpä. Coo ja'a Pablo jim chohñ, mänitä Pablo ja'a mabøjpädøjc jiaac møødnøcxy. Mänit hajxy tiägøøyy hamugøøbiä maa ja'a Tirano tiøjcän. Hamøj ja'a Tirano tiøjc hänäjty. Jabom-jabomä Pablohajxy hänäjty jim ñøcxy capxpä mädiaacpä. ¹⁰Mejtsjomøjtä Pablo jim jiaac yajnahixøøyy. Nämayyä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ jim miädooyy maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Asia, wiinduhmyhagajpt, møødä judioshajxy, møød hajxy hänäjty ca'a judiospä. ¹¹Madiu'ujä Pablo pa'am jim yajnajxy ja'a Dios miäjaahaam. Hoy-yagjuøøñajatiä Pablo jaduhñ tiuun. ¹²Coo ja'a Pablo wyit hänäjty ñähdóonäxä, høxtä najxpä pia'amhajxy hänäjty, høxtä nähwäätsäp ja'a haxøøgpøj hajxy hänäjty.

¹³Jimä judíoshajxy hánajty näje'e wiädity. Jáya'ay hajxy hánajty yajnähwaachp, ja'a hajxy hánajty haxøøgpoj møødpä. Coö ja'a judíoshajxy jaduhñ miädooyy cooc ja'a Pablo jáya'ay haxøøgpoj hánajty yajnähwa'ačh ja'a Jesús miäjaagøxpä, mänit hajxy wyiinmaadiaacy coö ja'a Pablo hajxy hánajty jaduhñ piahixaambä. Mänitä haxøøgpoj hajxy tiägøøyy nämäabiä:

—Ja'a Jesús miäjaagøxpä, ja'a Pablo näxy miädiaacypiä, jaduhñ miičh nhane'emy coö miičh jiiby mjøwá'adsät.

¹⁴⁻¹⁵Jaduhñä Esceva yhuunghajxy hánajty jiatcøøbiä, ja'a hajxy hánajty näjuxtupä. Teedywiindsønä Esceva hánajty tiuumby maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänitä jáya'ay hajxy tu'ug piaaty. Haxøøgpoj hánajty miøød. Mänitä haxøøgpoj hajxy ñämaayy:

—Ja'a Jesús miäjaagøxpä miičh nhane'emy coö miičh jiiby mjøwá'adsät.

Mänitä haxøøgpoj yhadsooyy:

—Nhíxyhøčhä Jesús.

Nnajuøøbiøch pøn je'e ja'a Pablo. Pero mijts, caj mijts nhixiä — jaduhñä Esceva yhuunghajxy yhadsoowä.

¹⁶Mänit hajxy hoyhoy quioxho'cä. Ja'a craa jaduhñ jatcøøyy, ja'a haxøøgpoj hánajty møødpä. Hoyhoy hajxy jaduhñ chaačhøøyy. Nähwa'ads høxwa'ads hajxy jaduhñ piädaacä. Mänit hajxy jiiby yhøxpäbooyy maa craa tiøjcän. ¹⁷Mänitä mädia'agy jim wiädijty Efeso nebiä Esceva

yhuunghajxy jiajty yhabejty. Nägøxiä jáya'ayhajxy jaduhñ miädooyhajty, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä. Jaančh tehñ chähgøøyy ja'a cu'ughajxy jaduhñ. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy wiingudsähgøøbiä nägø'ø nädecypiä, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtämbä.

¹⁸Mänitä mæbøjpädøjc-hajxy nämay hoy ñägäpaxxy cu'ughagujc nebiaty hajxy hánajty haxøøg tøø jäya'ayhaty. ¹⁹Ja'a jáya'ayhajxy hánajty tøø tiúnäbä magiahaam, mänitä magianocy hajxy quiøxy yajmejch. Mänit hajxy quiøxy no'cy hijxwiinduum. Jue'egä noquiäda'a hánajty tøø choobaady juxychägüi'xmajcmil. ²⁰Coö ja'a ñocy hajxy jaduhñ ño'cy, jaduhñä hijxtahnd hajxy yejcy coö ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty hoy tøø miäböcy. Tehngajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy jim jiaac yajwa'xy wiinduhmyhagajpt.

²¹Mänitä Pablo wyiinmaadiaacy coö hánajty jim nøcxy wiädita'añ Macedonia møød jim Acaya. Coö hánajty jim tøø quiøxy wädity, mänit hánajty jim ñøcxa'añ Jerusalén. Mänit miänaañ: —Coočh hánajty tøø nhoy Jerusalén, mänitøch jim nnøcxa'añ Roma.

²²Jimä Pablo jiamioød hánajty miøødä nämetsc, ja'a Timoteo møødä Erasto. Mänit ja'a Pablo ja'a jiamioød jim quiejxø'cy Macedonia. Haa ja'a Pablo, maxiøø jim jiaag hijty Asia.

²³Mänitä jáya'ayä tsip hajxy näje'e jim yajpädø'cy Efeso. Paady hajxy jaduhñ yajpädø'cy je'egüiøxpä

coo ja'a Diosmädia'agy hajxy
 hänajty quia'a tsocy. ²⁴Jimä jäya'ay
 hänajty tu'ug xiøhaty Demetrio.
 Saandätøjc-hahädiuunnaxiä Demetrio
 hänajty yhädiuumby poobhorohaam
 maa ja'a saandä hänajty yhtiän, ja'a
 xøhajpä Artemisa. Mayyä Demetrio
 moonsä hänajty miøødä. Jaančh tehñ
 quianarhajp hajxy hänajty jaduñ coo
 ja'a saandätøjc-hahädiuunnaxy hajxy
 hänajty tioogy. ²⁵Mänitä Demetrio ja'a
 mioonsä miøødhamugøøyy nägøxiä
 møød pønjaty hänajty hawiing
 saandähädiuumbä. Mänitä Demetrio
 miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, coo
 hädaaduhmbä tuung hajxy
 nduunäm, paady hajxy njaančh tehñ
 quianarhajtäm. Tøyhajt jaduñ. ²⁶Tøø
 hajxy mhixy, tøø hajxy mmädoy
 coo ja'a Pablo jii wiädity, coo jii
 quiapxy coo jii miädia'agy cooc tyijy
 højtsä nsaandä quia'a jújquiam. Tøø
 jäya'ayhajxy may miäböcy; ca'a yaayyä
 Efeso, pero cøxiä wiinduhmyhagajpt
 yaa Asianaaxooty. ²⁷Coo jäya'ayhajxy
 maas may jiaac mäbögat, cab
 hajxy majiaty nganarhajtänät.
 Y cabä jäya'ayä nsaandähajxy
 xwyiingudsähgø'owäänänä, ni
 ja'a saandätøjc maa yhtiän.
 Jiahdägoyyaamby hajxy jadúñnän.
 Wiinduhmyhagajptä saandä Artemisa
 wyiingudsähgø'oyii yaa Asianaaxooty
 møød jäguembaady.

²⁸Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduñ
 miädooyy, mänit hajxy jiootma'ty.
 Mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä.

—iViva Artemisa, viva! Højtsä
 Artemisa yaa nsaandähajtäm yaa
 Efeso.

²⁹Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ
 miädooyy coo ja'a Demetrio

mioonsähajxy hänajty jaduñ wyi'i
 ya'axy wyi'i jiocy cajptooty, mänitä
 cu'ughajxy tiägøøyy haamhajpä.
 Jimä Pablohajxy hänajty wiädity
 cajptooty. Jue'e ja'a jiamiøødhajxy
 hänajty xiøhaty, Gayo møød
 Aristarco. Macedonia hajxy hänajty
 nämetsc chooñ. Mänitä Gayohajxy
 miajtsä møødä Aristarco. Ja'a
 cu'ughajxy jaduñ mämajts. Mänitä
 Gayohajxy piawijtsä piäjägujca
 maa ja'a hamugøødiaactän. Mänit
 hajxy jim näxø'owøøyyä. ³⁰Haa
 ja'a Pablo, coo jaduñ miädoyhajty
 coo ja'a jiamiøød jaduñ miäjtsäxä,
 mänit jiiby jia wi'i tiägø'owaañ
 jäya'ayhagujc. Ja'a jiamiøød hänajty
 jia wi'i nähgapxtu'udaamby. Pero
 cabä mäböjpädøjcä Pablo hajxy
 jaduñ quiejxy. ³¹Jimä Pablo
 ja'a miägu'ughajpähajxy näje'e
 miøjhaty Asia. Mänitä Pablo
 nocy yajnäguejxä coo jiiby quia'a
 tægø'owät jäya'ayhagujc. ³²Jaančh
 tehñ yaaxp jaančh tehñ jiojpa
 cu'ughajxy hänajty jim maa
 hajxy hänajty tøø yhamugø'oyän.
 Wiingjaty hajxy hänajty ya'axy.
 Cab hajxy hänajty tu'cuhdujt
 ya'axy. Ni quia'a najuø'oy hajxy
 hänajty tii hajxy hänajty jaduñ
 tøø nähhamugø'oy. ³³Jimä judíos
 hänajty tu'ug xiøhaty Alejandro.
 Mänitä Alejandro jaduñ piajahmä
 jäya'ayhagujc. Ja'a miägunaaxhajxy
 jaduñ näje'e jatcøøyy. Mänitä
 Alejandro yhawäänäxä tiiguiøxpä
 yøø jäya'ayhajxy hänajty
 jaduñ coo wyi'i yhaamhaty.
 Mänitä Alejandro ja'a judíos jia
 nähgapxtu'udaañ jäya'ayhagujc.
³⁴Coo ja'a cu'ugä Alejandro
 hajxy jaduñ yhøxcajpy coo

hänajty je'e juudíospä, mänit hajxy tiägóoguiumbä yaaxpä jojpä.

—iViva Artemisa, viva! Højtsä Artemisa yaa nsaandähájtäm yaa Efeso.

Mejtshora hajxy jaduhñ jiaac yaaxy jiaac jojcy.

³⁵Hobiä nejpiä ja'a secretario ja'a cu'ug yaghamooñ. Mänit miänaañ:

—Mägu'ughajpádøjc, mijts yaa tsänaabiä Efeso, jéquiänä tsaa tu'ug quiahy tsajtwiing. Artemisa hajxy nyajxøhájtäm. Je'e hajxy yaa nwiingudsähgøøyyäm yaa Efeso. Tøø ja'a tiøjc hajxy jaduhñ nhädiúunäm coo jaduhñ jiiby yhidät jiiby tiøgooty. Højtsä cuhdujt jaduhñ nmøød'ájtäm coo højtsä Artemisa ngüeendähájtäm.

³⁶Tøyhajt jaduhñ. Hopiønä jaduhñ miäna'añ. Hoorä, huuc tunä mayhajt hajxy. Huuc hamón hajxy. Hoy hajxy jaduhñ mhuuc tehñ tiaj mhuuc tehñ miáyät jayøjp tii hajxy mdunaamby. ³⁷Hädaa mähdiøjc hajxy tøø mmáchäbä, cabä tii pojpä tii cädieey hajxy hädaa tøø tiuñ. Cabä Artemisa hajxy tøø miägapxtägoy, ni cab hajxy tii tøø mieech maa ja'a Artemisa tiøgootiän. ³⁸Pø tøø hädaa mähdiøjc-hajxy jaduhñ jiaançh cädieey nebiä Demetrioahajxy ñäxø'øwø'øyän, weenä Demetrioahajxy jim nøcxy ñäxø'øwø'øy maa ja'a hagujtøjcän. Jaduhñä cuhdujt ñä'ägä miñ. Paadiä cuduung yhuuc jimäbä. ³⁹Pø jimä tsip wiingpä hajxy jaduhñ mjaac møødä, mänit hajxy mnägápxät coo junta hänajty jiaac jada'añii. ⁴⁰Cab jaduhñ yhahixø'øy coo hajxy jaduhñ nwi'i yaamhájtäm nä'a

nägoobä, coo tsip hajxy jaduhñ nä'a nägoobä nyajpádø'cäm. Coo ja'a gobiernä Rómabä jaduhñ miädoyhädät neby hajxy jäda'a tøø njatcøøyyäm, wehñdä häyaa xñäxø'øwøøyyämät. Neby hajxy häyaa nnä'a hadsóowämät.

⁴¹Mänitä secretario quiapxpädøøñä. Mänit miänaañ coo ja'a jäya'ayhajxy wyiimbijnät.

20 Coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty tøø mioon tøø tiujnä, mänitä Pablo ja'a mähøjpádøjc miøjyaaxy. Mänitä Pablo miägapxy yhanehmy. Mänit miänaañ coo hänajty jim wyiimbidaannä, møød coo hänajty jim ñøcxaannä Macedonia. ²Coo jim miejch, mänit jim tiägøøyy wädiipä cajpt-cajpt. Majaty hänajty wiädity, jimä mähøjpádøjc hänajty miägapxy yhane'emy. Mänitä Pablo jim chøhngumbä Macedonia. Mänit jim ñøcxy Grecia. ³Coo jim miejch, mänit jim yhiyty tægøøgpø'o. Coo hänajty jim choonángumbä, mänit hänajty jim ñøcxa'añ Siria barcojooty. Cahnä Pablo hänajty biarcotägø'øyñä, mänit miädoyhajty coogä judíoshajxy hänajty tøø quiojyquiapxytiuñ coogä Pablo hajxy hänajty miadsa'añ, nägøoyyäsä Pablo jiiby tiägø'øwät barcojooty. Mänitä Pablo wyiinmahñdyhajty coo hänajty quia'a tu'ubøgaannä barcojooty. Jaduhñ wyiinmahñdyhajnä coo jim ñøcxø'øwät Macedonia tecy-yo'oyhaam. ⁴Nämayyä Pablo miägu'ughajpähajxy jim miøødnøcxy Asia, møødä Timoteo, møødä Sópater, ja'a hänajty jim tsohmä Berea, ja'a

Pirro yhuung, mөөдä Gayo, ja'a hänäjty jim tsohmбä Derbe, mөөдä Aristarco, mөөдä Segundo, mөөдä Tíquico, mөөдä Trófimo. Tesalónica ja'a Aristarcohajxy hänäjty chooñ mөөдä Segundo. Asia ja'a Tíquicohajxy hänäjty chooñ mөөдä Trófimo. ⁵Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Filipos mөөдä jiamioөdhajxy, mänithөчhä Pablo jim nbaattägajch, hөөчh Lucas. Hөөчh hädaa nocy jaduhñ nhädiuumby. Mänitä Pablo jiamioөdhajxy jim ñөcxө'cy Troas. Jim höjts hänäjty xyhahixa'añ, hөөчh mөөдä Pablo. ⁶Paady höjts jim nmähmөөyy Filipos, coo ja'a judíos ja'a xiөohajxy hänäjty jiada'añii mänaa ja'a judíos ja'a tsajcaagy hajxy quiayyän, ja'a ca'a levadura mөөdpä. Coo ja'a xөө jaduhñ miaaay, mänit höjts jim nbarcotägөөyy. Mänit höjts jim ndsohñnä Filipos barcojooty. Mägooxxөө höjts mejjiooty nyohy. Mänit höjts jim nmejch Troas. Mänit höjtsä Pablo ja'a jiamioөd jim nbaattägajch, ja'a höjts hänäjty jim xyhahixpä. Jim höjts njaac hijty juxtuxөө nägөxiä. ⁷Coo näxөө jaduhñ yhabaaty, mänit höjts nhamugөөyy, höjts mäbөjpädөjc. Mänit höjtsä Santa Cena nyagajtä. Mänit höjtsä Pablo xtiägөөyy yajnähiхөөbiä. Jejcy jaduhñ miädiaacy je'eguiөxpä coo hänäjty cujaboom tiu'ubөgaannä. Cuptsuhmdä hänäjty төө jiaty, jimnä ja'a Pablo hänäjty miädia'agyñä. ⁸Maa höjts hänäjty төө nhamugө'öyän, nähbettөjtөгooty hänäjty jaduhñ jim. Jiibiä jөөн hänäjty may tioy.

⁹Jimä hөxcujc-häna'c hänäjty tu'ug yhäña'ay ventanahaguuy nähbettөjnähgөxp ja'a miädägөөgpisobä. Eutico ja'a craa hänäjty xiөhaty. Jim Eutico ja'a Pablo hänäjty yhamädoowhity. Tөө ja'a Pablo hänäjty jejcy miädiaacnä. Mänitä Eutico jim miaaho'cy maa hänäjty yhäña'ayän ventanahaguuy. Mänit jim quiuhgahnajxy. Ho'ogy hoy wyidsө'cänä. ¹⁰Coo ja'a Pablo jaduhñ yhiyxy, mänit jiiby yhädaacy naaxyp maa ja'a Eutico hänäjty төө quia'ayän. Mänitä Pablo ja'a Eutico miäneenө'cy. Mänit höjtsä Pablo xñämaayy:

—Ca'a hajxy mdsähgө'öy. Jujcyñä hädaa craa jaduhñ.

¹¹⁻¹²Jujcy ja'a craa jiaanч yajnөcxä maa ja'a tiөjcän. Mänitä mäbөjpädөjc-hajxy jiaanч tehñ xioondaacy. Mänitä Pablo jim ñөcxtägajch cөxp maa hänäjty yajnähiхө'öyän. Mänitä Pablo ja'a tsajcaagy yajwa'xy. Mänit höjts ngaayy nhuucy nägөxiä. Mänitä Pablo jiaac tägөөyy yajnähiхөөbiä. Jim höjts jaduhñ ngujobөөyy. Mänitä Pablo miädiacpädөөñä. Mänit jim chohñnä Troas.

¹³⁻¹⁴Tөө höjtsä Pablo hänäjty xñäma'ay cooc hänäjty tecy-yo'oyhaam ñөcxa'añ jim maa ja'a cajpt hänäjty xiөhatiän Aso. Pero höjts, barcojooty höjts jim nnөcxy, hөөчh Lucas mөөдä Pablo jiamioөdhajxy. Coo höjts jim nmejch Aso, mänitä Pablo jim tiägөөbiä barcojooty. Mänit höjts jim ndu'ubөjcumbä Aso näguipxy mөөдä Pablo. Mänit höjts jim nägөxiä nnөcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiөhatiän Mitilene. ¹⁵Coo

højts jim ndsóhngumbä, mänit højts
 kujaboom nnaxøøyy jim mädøyyä
 maa ja'a naax hänajty xiøhatiän
 Quío. Mänit højts jim kujaboom
 nmejch maa ja'a cajpt hänajty
 xiøhatiän Samos. Coø højts jim
 ndsóhngumbä, kujaboom højts jim
 nméjtscumbä maa ja'a cajpt hänajty
 xiøhatiän Mileto. ¹⁶Tøø ja'a Pablo
 hänajty wyiinmay coø hänajty jim
 quia'a näxø'owáangumbä Efeso.
 Hix, cabä Pablo hänajty jim jejcy
 wiädita'añ Asianaaxooty. Paady
 hänajty jim quia'a wädita'añ Asia
 coø hänajty jim ñøcxa'añ Jerusalén.
 Mobädajpä ja'a Pentecostésxøø
 hänajty jim jiada'añii. Paadiä
 Pablo hänajty yhadø'øch, jaduhñä
 Pentcostés-xøø mädøyyä piáadät.

¹⁷Jimnä højts hänajty nhityñä
 Mileto, mänitä Pablo capxy
 jim quiejxy Efeso coø ja'a
 tsajtøjwiindsøñhajxy jim ñøcxät
 Mileto, ja'a hajxy hänajty jim
 tuumbä Efeso. ¹⁸Coø hajxy
 jim miejch Mileto, mänit hajxy
 ñämaayyä:

—Mänájøch jim nhitiän
 maa mijtsän jim Asianaaxooty,
 jaançh tehñ yhöyhøch jim
 nduun mädúhñtiøch jim nhijty.
 Mnajuøøby hajxy jaduhñ coøch
 jaduhñ nga'a høhnda'agy.
¹⁹Jaançh tehñ yhöyhøchä Jesús
 ja'a tiuung hänajty nduunä,
 ja'a hajxy nWiindsøñhájtämbä.
 Mee'xxiéemyhøch hänajty nduñ.
 Náxyhøch hänajty njootmayhaty
 coøchä nmägunaaxä Jesús ja'a
 miädia'agy hajxy hänajty quia'a
 mäbögaanä. Mayhooc hajxy jaduhñ
 quiojyquiapxytiuun coøch hajxy
 hänajty xjia wi'i yagho'oga'añ.

²⁰Cóxyhøch mijts hänajty
 nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øyy neby
 hajxy hoy mhídät. Homiänájøch
 mijts hänajty nyajnähixø'øyy, møød
 jim jäya'ayhagujc, møød jim maa
 ja'a mdøjc-hajxiän. ²¹Jadúhñhøch
 mijts hänajty nmägapxy nhane'emy
 coø ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy
 jaduhñ mnajtshixø'owät, møød
 coø ja'a Diosmädia'agy hajxy
 mmäböगत ja'a Jesúscøxpä, ja'a
 hajxy nWiindsøñhájtämbä.
 Nägøxiøch mijts hänajty jaduhñ
 nmøødmädia'agy, møød mijts
 judíoshajxy, møød mijts cajpä
 judíospä. ²²Hoorä, tøøchä
 Dioshespíritu xñäma'ay coøch
 jim nnøcxät Jerusalén. Pero
 cábøch nnajuø'øyy nébyhøch jim
 njada'añ nhabet'añ. ²³Jagóoyyøch
 jaduhñ nnajuø'øyy coøch jim
 nyajtsuma'añ, coøchä tsaächpä
 peenä jim nbaada'añ. Majátyhøch
 jaduhñ tøø nwädity, jadúhñhøchä
 Dioshespíritu tøø xyhawaanä
 coøch jaduhñ njada'añ nhabet'añ.
²⁴Pero cábøch tii ndajy nmay. Cabä
 cueentä jaduhñ coøch nnä'a hó'ogät.
 Je'eyyähájtjøch nbøcjuøøby
 coøchä nduung nyajmayaannä, ja'a
 Jesúshøch xmióoyyabä, ja'a hajxy
 nWiindsøñhájtämbä. Jadúhñhøch
 xtiuungmooyy coøchä mädia'agy
 jaduhñ nyajwá'xät coø ja'a Dios
 hojioot jiaançh tehñ miøødá.

²⁵Tøøch mijts nyajwiinxiic
 nyajwiingapxø'øyy coø ja'a Dios
 yhane'ema'añ ja'a miøcmäjaahaam.
 Hoorä, cábøch mijts mänaa
 xyhijxtägatsaannä. Tøyhajt jaduhñ.
²⁶Coø mijtsä Diosmädia'agy
 mga'a mäböगत nébyhøch tøø nja
 mädia'aguiän, ca'a yhøøchä pojpä

jaduhñ nmøød. ²⁷Hix, pedyíjoch mijts tøø nyajmøødmädia'agy nebiatiä Dios tøø yhane'emiän. ²⁸Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy. Mgüeendähädäbä mabøjpädøjc hajxy nägøxiä. Ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhñ xpiädaac coo hajxy jaduhñ mgüeendähädät. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy jaduhñ xyhuunghájtäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm. ²⁹Cooch mijts jaduhñ nbuhwa'adsaannä, mänitä wiinghäna'c-hajxy yaa miedsa'añ maa mijtsän. Mäwiinhøhmbä hajxy jaduhñ miedsa'añ. Xjia wi'i jiojcapxø'øwaamb mijts jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixø'øwät. Jaduhñ mäwíinätš hajxy jiatcø'øwa'añ nebiä pahucä meeg hajxy chu'učhän. Tøyhajt jaduhñ. ³⁰Høxtä mijtsä mjamiøød näje'e tiägø'øwaambä høhndaacpä. Näje'e ja'a mabøjpädøjc-hajxy jaduhñ yajtägoyyáañäbä nebiä høhndaacpähajxy tiägoyya'añän. ³¹Naxy hajxy jaduhñ mdehmñ ñiyajcopcø'øwøøjät. Tägøøgjomøjthøch mijts jaduhñ nmägapxy nhanehmñ xøømdsuhñ. Jaanč tehñ chaačhpøjpøch hänäjty. Naxy hajxy jaduhñ mdehmñ jiahmiédsät.

³²'Hoorä, mabøjpädøjc, mijtsä Dios nyajcø'øwaanøøby ween hajxy jaduhñ xcwieendähaty. Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Dios hojiot jiaanč tehñ miøødä. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøgät, jaduhñä Dios hajxy xjiaac tehñ piuhbédät ja'a miäjaahaam. Møød hodium hajxy jaduhñ xpiädá'agät

näguipxy møød pønjaty ja'a Dios yhuunghajpy. ³³Cábøch pønä wyitä xiädø'øn tøø nhadsøjcä. ³⁴Ja'a nhamdsoo cø'øháamhøch jaduhñ tøø nniyhixyii. Jadúhñhøchä nmägu'ughajpä tøø nbuhbejpä. Tøyhajt jaduhñ. ³⁵Homiänáajøch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy coo hajxy mniguiudúunäxät, møød coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy jaduhñ mbuhbédät møødä häyoobäjäya'ay. Mjahmiédsäp hajxy jaduhñ coo ja'a Jesús jaduhñ jecy miänaañ: "Coo wiinghäna'c mbuhbédät, jaduhñds jootcujc mhídät. Pø mnä'ä yajpuhbedaamb jaduhñ, cab jaduhñ jootcujc mhídät."

³⁶Coo ja'a Pablo jaduhñ quiapxpädøøyy miädiaacpädøøyy, mänit hajxy nägøxiä jyijcädaacy näguipxy møødä Pablo. Mänit hajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä. ³⁷Mänit hajxy tiägøøyy jøøbiä xuu'tspä coo ja'a Pablo hajxy hänäjty piuhwa'adsáañänä. Mänitä Pablo hajxy miajch miäneñ. Mänitä Pablo hajxy chu'xy. ³⁸Jaanč tehñ jiootmayhajp hajxy hänäjty je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänäjty tøø miäna'añ cooc ja'a Pablo hajxy hänäjty quia'a hijxtägatsaannä. Mänitä Pablo hajxy hoy ñajtshixøøñä maa ja'a Pablo hänäjty biarcotägø'øwa'añän.

21 Mänit højtsä mabøjpädøjc nbuhwaatsnä. Mänit højts nbarcotägøøyy. Mänit højts jimñ ndsohñnä Mileto. Mänit højts jimñ tu'uda'aquiä nnøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Cos. Cujaboom højts njaac nøcxy maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Rodas. Coo højts jimñ ndsøhngumbä, mänit

højts jim njaac nõcxy maa ja'a cajpt hånajty xiøhatiän Pátara. ²Jim højtsä barco wiingpä hoy nbaady. Jim hånajty ñõcxa'añ maa ja'a naax hånajty xiøhatiän Fenicia. Mänit højts ndu'ubøjcumbä wiingbarcojooty. ³Mänit højtsä naax nnäheebøyy, ja'a hånajty xøhajpä Chipre. Hahooyhaamby højts jim nwiinnajxy jäguemjuøøby. Jim højts hånajty nnøcxø'oy maa ja'a naax hånajty xiøhatiän Siria. Coø højts jim nmejch, mänit højts jim nbarcopädsøømy maa ja'a cajpt hånajty xiøhatiän Tiro. Paadiä barco jim miedsøøyy Tiro coø tsømy hajxy hånajty jim ñähdsøømdu'uda'añ. ⁴Jim højtsä mäßbjpäðjc näje'e nbaaty. Mänit højts jim nhijty Tiro juxtujxø maa ja'a mäßbjpäðjc-hajxiän. Mänitä Pablo hajxy jia nämaayy coø jim quia'a jaac nõcxät Jerusalén. Jadúhñäc hajxy hånajty tøø ñajtsapxø'oyii ja'a Dioshëspiritäm. Pero cabä Pablo jaduhñ ñä'a møjpädaacy. ⁵Coø juxtujxøø yhabejty, mänit højts jim ndu'ubøjcumbä. Mänit højtsä mäßbjpäðjc nägøxiä hoy xñajtshixø'oy cajtpa'a møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänit højts jim njicädaacy pu'uwiing. Mänit højts nDiospa'yaaxy. ⁶Mänit højtsä mäßbjpäðjc xpiuhwaatsnä. Mänit hajxy wyiimbijnä maa ja'a tiøjc-hajxiän. Mänit højts ndägøødiägajch barcojooty. ⁷Mänit højts jim ndsøhngumbä Tiro. Mänit højts jim njaac nõcxy maa ja'a cajpt hånajty xiøhatiän Tolemaida. Coø højts jim nmejch, mänit højtsä mäßbjpäðjc hoy

nguhixy. Tu'tsuhñ højts jim nhijty maa ja'a mäßbjpäðjc-hajxiän. ⁸Cujaboom højts jim ndu'ubøjcumbä. Mänit højts jim nnøcxy maa ja'a cajpt hånajty xiøhatiän Cesarea. Coø højts jim nmejch, mänit højts jim nnøcxøøyy maa ja'a Felipe tiøjcän. Mänit højtsä Felipe xñämaayy coø højts jim nmejtstä'agät maa ja'a tiøjcän. Jue'e ja'a Felipe hånajty tiuunghajpy, ja'a Diosmädia'agy hånajty jajwa'xyp. Tøø hånajty jaduhñ wyiinguexyii coø ja'a mäßbjpäðjc piuhbédät. Näjxujc hajxy hånajty jaduhñ wyiinguejxä coø hajxy jaduhñ miäbuhbédät. ⁹Mädaaxcä Felipe yhuung hånajty haagä cäxyii. Nämädaaxcä Diosmädia'agy hajxy hånajty ñajtsapxø'oy. ¹⁰Maxiøø højts hånajty jim tøø nhity maa ja'a Felipe tiøjcän, mänitä jäya'ay tu'ug miehch. Agabo hånajty xiøhaty. Jim hånajty choøn Judea. Ñajtsapxøøbiä Diosmädia'agy hånajty je'ebä. ¹¹Coø ja'a Agabo jim miehch maa højts hånajty nmejtsta'aguiän, mänitä Pablo ja'a wiøøn wiähjätaxä. Mänitä Agabo hamdsoo ñiguiø'øxojts ñidiecyxiojtsä ja'a Pablo ja'a wiøønhaam. Mänitä Agabo ja'a Pablo ñämaayy:
—Jadúhñhöchä Dioshëspiritu tøø xñäma'ay coøch miich nnajtsapxøøyyät. Jadúhñäc miichä judíos xquiø'øxots xtiocyiodsaambä jim Jerusalén nébyhöch cham tøø nhamayyän. Mänitäc miich xyajcø'ødägø'owa'añ ja'a soldadohajxy Rómabä. ¹²Coø højts jaduhñ nmädooyy, møødä mäßbjpäðjc-hajxy, mänit

højtsä Pablo nja nämaayy coo jim quia'a nõcxät Jerusalén. ¹³Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Tii hajxy coo mjø'øy coo mxuuch. Tiič hajxy coo xyagjootmayhaty. Cabä cueentä jaduhñ coočhä häna'c jaduhñ jim xquio'øxots xtiocyxiódsät Jerusalén. Cabä cueentä jaduhñ cooč häna'c jim xyaghó'ogät ja'a Jesúscoxpä, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtämbä — nõmä Pablo miänaañ.

¹⁴Coo højts jaduhñ nhijxy coo ja'a Pablo hänajty quia'a mabøga'añ, mänit højts nmänaannä:

—Ween jaduhñ jiadyii nebiä Dios tøø miäna'añän.

Mänit højts nhamoonnä.

¹⁵Mänit højts nhadsøømbøjcy, høøch møødä Pablo. Mänit højts jim nnøxcy Jerusalén. ¹⁶Näje'e højtsä mabøjpädøjc jim xpianøxcy, ja'a hajxy hänajty jim tsohmbä Cesarea. Coo højts jim nmejch Jerusalén, mänit højts hoy xñajtswowø'øy maa ja'a Mnasón ja'a tiøjcän. Jimä Mnasón hänajty jecy tøø chohnda'agy Chipre. Tøø hänajty jieğø'øy coo ja'a Mnasón ja'a Diosmädia'agy hänajty tøø miäbøcy. Jim højts nmejtstaacy maa ja'a Mnasón ja'a tiøjcän.

¹⁷Coo højts jim nmejch maa ja'a mabøjpädøjc-hajxiän, mänit højts xquioñdymooyy xoondäacäp. ¹⁸Cujaboom højtsä Pablo jim xmiødhajty maa ja'a tsajtøjcän. Jimä Santiago hänajty møødä tsajtøjwiindsøn'hajxy nägøxiä. ¹⁹Mänitä Santiagohajxy miøødnijajpoo'xä ja'a Pablo. Mänitä Pablo tiägøøyy mädiaacpä nebiatia Diosmädia'agy hänajty

tøø yajwa'xiän maa ja'a cajpa judiøshajxiän, cooc jaduhñ quiapxy miädiaacy ja'a Dios miäjaahaam.

²⁰Coo ja'a Santiagohajxy jaduhñ miädooyy, mänitä Dios hajxy wyiingudsähgøøyy. Mänitä Pablo hajxy nämaayy:

—Mägu'ughajpä Pablo, mnajuøøby miič jaduhñ coo ja'a judíos ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy nämay tøø miäbøjcä. Jaduhñ hajxy nägøxiä miäna'añ coo ja'a cuhdujt hajxy tsipcøxp ngudiúunämät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. ²¹Tøø hajxy jaduhñ miädoyhaty cooc tyijy miičhä judíos wiingcuhdujt tøø myajnähiø'øy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä.

Jadúhñäc tyijy tøø myajnähiø'øy coo cuhdujt hajxy näjtshixø'øwät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jadúhñäc tyijy tøø myajnähiøøbiä coo højts ja'a nguhtuñ nga'a cuđiúunänät, højts judíos, møød coo højts nhuung nga'a circuncidarhájtänät. ²²Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädoyhädät coo miič yaa tøø mgøody Jerusalén, mänitä tøyhajt hajxy choga'añ pø tøyhajt jaduhñ coo miičhä judíos jaduhñ tøø mjaanč yajnähiø'øy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä. ²³Tøø højts ja'a wiinmahñdy tu'ug nbaady nej miič myajniyhoyø'øwøøjät. Jii højtsä nmägu'ughajpä nämädaaxcä. Tøø xøø hajxy yhagapxtucy coo meeg hajxy hänajty yoxa'añ nebiä Moisés jecy yhanehmiän coo hajxy jaduhñ nguhtuñthájtämät. ²⁴Mmødhädäp miič yø'ø häna'c yø'ø nämädaaxpä. Jaduhñ miič mnämäjuyø'øwät coo meeg hajxy hänajty yoxa'añ.

Jaanä jaduhñ miičhä meeg tu'ug myóxpät. Coó miičhä jaduhñ mnämäjuyó'owät, jaduhñ hajxy hoy yajcuhmé'xät. Coó miičhä jaduhñ mguhdujthádät, jaduhñ miičhä cu'ug xyhíxät coó miičhä cuhdujt jaduhñ mgudiuumbä, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jaduhñä cu'ugä tøyhajt hajxy miøødhada'añ coó miičhä wiingcuhdujt tøyhajt mga'a yajnáhixó'oy. ²⁵Pero ja'a jáya'ayhajxy ca'a judíospä, ja'a hajxy mäbøjpä, tøø højtsä nocy nyajnájaayó'oy. Jaduhñ højts tøø nmägapxy tøø nhane'emy coó hajxy quia'a tsú'udsät mädyiibä häna'c tøø yoxy quepychechwiinduum, møød coó hajxy quia'a tsú'tspät ja'a tøø quia'a nø'xié'e'xiäbä, møød coó wiingto'oxiøjc hajxy quia'a møødmá'awät —nømä Pablo ñämaayyä.

²⁶Mänitä Pablo ja'a häna'c miødhajty ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy cujaboom hoy quiudiuñ nebiä judíos quiuhdujthajxy hänäjty myiñän. Mänit hajxy tiøjtägøøyy tsajtøgooty. Mänit hajxy ñägapxy cooc juxtujxøø hänäjty quia'a habetyñä neby hajxy hänäjty tøø yhagapxtuquiän coó meeg hajxy hänäjty yoxa'añ.

²⁷⁻³⁰Ja weenjaty hänäjty quia'a habety ja'a juxtujxøøbä. Mänitä jáya'ayhajxy näje'e tiägøøyy tsajtøgooty. Jim hajxy hänäjty chooñ Asia. Coó ja'a Pablo hajxy jiiby yhiixy tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä cooc ja'a Pablo hänäjty jiiby wiädity:

—Judíostøjc, højts puhbéjtäc. Xiids yø'ø craa Pablo wiädity. Yø'ødsä wiingcuhdujt homiajaty

nøcxy yajwiinhixó'oy. Jaduhñ yø'ø craa ja'a cu'ug jiøjcaxpø'oy coó højtsä nguhtujt hajxy xquia'a cudiúunämät, nebiä Moisés jecy jia hanéhmäñ. Jaduhñ yø'ø craa yajwiinhixøøbiä cooc tyijy hädaa tsajtøjc jaduhñ quia'a tsoobaady. Maas hanaxiä haxøøg tøø jiatcø'oy coó jáya'ay yaa tøø miøødtägø'oy tsajtøgooty, ja'a hajxy ca'a judíospä. Hix, cabä cuhdujt jaduhñ ñä'ägä miñ coó hajxy yaa tiägó'owät tsajtøgooty, pønjaty ca'a judíos.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, je'leguixpä coó ja'a Pablo hänäjty tøø yhiixyij cajptooty coó ja'a Tróximo hänäjty miøødä. Jaduhñä Asiabäjäya'ayhajxy hänäjty miäna'añ cooc tyijy ja'a Pablo ja'a Tróximo hänäjty tøø miøødtägøøyy tsajtøgooty. Efeso ja'a Tróximo hänäjty chooñ. Ca'a judíosä hänäjty je'le. Hoorä, coó ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooy cooc ja'a Pablo hänäjty jiiby wiädity tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy haamhjäpä. Mänitä Pablo hajxy miajch. Mänit hajxy piawijch piäjädujty jim tsajtøghaguuy. Mänitiä tsajtøjc hajxy yhagøøyy.

³¹Jimä cu'ugä Pablo hajxy hänäjty ñä'ägä yagho'ogaannä, mänitä soldado-wiindsønä mädia'agy ñämejtsä coogä cu'ughajxy hänäjty jim wyl'i yhaamhaty Jerusalén. Roma ja'a soldadohajxy hänäjty chooñ. ³²Tuunä ja'a soldado-wiindsøn jaduhñ ñä'ä mädooy, mänitä soldadohajxy yhamugøøyy. Mänit hajxy päyø'øguiä yhädaacy maa ja'a cu'ughajxy hänäjty yhaamhatiän. Coó ja'a cu'ugä soldado hajxy

jaduhñ jìjcuheebøoyy coo ja'a soldadohajxy hānajtý miānacy maa ja'a Pablo hānajtý wiobho'ogyiijān, mānitā Pablo yhøxmajtšā.

³³Coo ja'a soldado-wiindsōñ jiiiby quiādaacy, mānitā Pablo chuumā. Hamejtscadena quiø'oxojts tiecyxiojtsā. Mānitā soldado-wiindsōñā cu'ug miāyajtøoyy pōñā Pablo, møød tii hānajtý coo tøø wiobho'ogyii.

³⁴Mānitā jāya'ayhajxy may yhadsooyy haagā wiingjaty. Cab hajxy hānajtý tiu'ugmādia'aguīā. Coo ja'a cu'ughajxy hānajtý jaduhñ wyi'i ya'axy, cabā soldado-wiindsōñā tøyhajt hānajtý hoy piaada'añ. Mānit miānaañ coo ja'a Pablo jim̄ yajnøcxøjāt maa ja'a cuartelān. ³⁵Coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jim̄ miøødcoo'ty maa ja'a escalera jaduhñ chohnda'aguīān, mānitā Pablo hajxy quiøyø'cy. Paady hajxy jaduhñ quiøyø'cy coo ja'a cu'ugā Pablo hajxy hānajtý jia wi'i yagho'oga'añ. ³⁶Høxhaamā cu'ugā soldado hajxy hānajtý pianøcxy yāaxāp coo ja'a Pablo yagho'ogøjāt.

³⁷Jimā soldado ja'a Pablo hajxy hānajtý miøødtägø'owa'añ cuarteltøgooty, mānitā Pablo ja'a soldado-wiindsōñ nāmaayy:

—Huuc miñ, nhuuc møødmādiā'agyhøch miich paquiā.

Hagriegoahaamā Pablo jaduhñ miānaañ. Mānitā soldado-wiindsōñ yhadsooyy:

—Mjājpytiāmā hagriego jaduhñā.

³⁸Cājtām miich jim̄ mndsooñ Egipto-naaxootiā. Tøø jiegø'oy coo hāna'c tsip jim̄ tøø yajpādø'ogy Egipto. Nāmādaaxmilā jiamiøød

hānajtý, haagā cahwiindøyhāna'c. Mānit hajxy piäyø'cy. Mānit hajxy jim̄ ñøcxøoyy pactuum maa pōñ quia'a tsāna'ayān.

³⁹Mānitā Pablo miānāangumbā: —Cábøch jim̄ ndsooñ Egipto.

Judío jāyā'ayhøch høøch. Jímhøch ndsooñ maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiān Tarso jim̄ Cilicianaaxooty. Møjjuøøbyhøch ngajpt. Huuc tunā mayhajt, nhuuc cøxy møødmādiā'agyhøch yø'ø cu'ug.

⁴⁰Mānitā soldado-wiindsōñ Pablo cuhdujt miooyy coo quiāpxāt. Mānitā Pablo piejty escaleracøxp. Mānitā quiø'ø chajxajy. Mānitā cu'ughajxy cøjx yhamoñ. Mānit tiägøoyy xiicpā mādiaacpā hebreoh ayuuc-haamby:

22 —Māgu'ughajpādøjc, huuc hamādoowhit hajxy hoy; mijts nmøødmādiā'agaamby.

²Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miādooyy coo ja'a Pablo hānajtý quiapxy miādiā'agy hebreohayuuc-haamby, tehngajñā hajxy hānajtý hoy yhamādoowhitý. Mānitā Pablo jiaac mādiaacy:

³—Judío jāyā'ayhøch høøch. Jímhøch nnaaxque'exā Tarso, jim̄ Cilicianaaxooty. Múutsnøch yaa ngoo'ty Jerusalén. Ja'a teedyhap Gamaliélhøch yaa xyajcapxtaac. Jaanč tehñ yhóyhøch xyajñāhixøoyy ja'a jecyquiuhdujt. Jaanč tehñ yhóyhøchā Dioscuhdujt hijty nbaduñ hamuumdu'joot nej mijts jāda'ahaty mbaduñān.

⁴Nyajtsaačhpøjpiøchā jāya'ay hijty, ja'a Diosmādiā'agy hajxy mābøjpa ja'a Jesúscøxpā, to'oxiøjcā, ya'adiøjcā. Høxtā nyaghø'piøch

hijty tähoocjaty. Pawíchhøch hijty pujxtøgooty nyajnxøcxy cø'øxoch tecyxioch. ⁵Ja'a teedywiindsøn yaa tuumbä Jerusalén, coo hajxy jaduhñ mmäyajtówät pø tøyhájthøch jaduhñ tøø njatcø'øy, xmió'owäbä tøyhajt hajxy jaduhñ. Jaanä jaduhñä majtøjcä tøyhajt hajxy yéjpat coo hajxy jaduhñ mmäyajtówät. Yø'øchä nocy hajxy tøø xyajmäguexy coo højts nmägunaax jim nmó'owät maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Damasco. Jímhøchä jäya'ay hänäjty nøcxy nhøxta'awa'añ Damasco pønhatiä Diosmädia'agy mäbøjp ja'a Jesúsøxpä. Je'eçh hänäjty nøcxy nmadsa'añ. Yaaçh hänäjty nyajmänaca'añ Jerusalén. Yaaçh hänäjty min ndsaächtiuna'añ.

⁶Jim tu'haamnøcxpä, ja weenjátyhøch hänäjty jim nga'a coody Damasco, mänitä jøøn quiuhjajcädaacy jaançh tehñ miøc, mäduhñtiøch hänäjty nyo'oy. Cujyxiøøho'ogy hänäjty jaduhñ.

⁷Túunøchä jøøn jaduhñ nnä'ä hijxy, mänitiøch jaduhñ ngädaayy.

Mänitøch nmädooyy cooçh häna'c hänäjty xxiøøguya'axy: "Saulo, Saulo, tiich jaduhñ coo xwy'i' miädsibø'øy." ⁸Mänitøch nmäyajtøoyy: "Wiindsøn, pøn miich." Mänitøch xyhadsooyy: "Jesúshøch høøch. Nazaréthøch hijty ndsoñ. Høøch miich jaduhñ xmiädsibøøby." ⁹Pønjátýhøch hänäjty nmøødnøcxyp, yhjx ja'a jøøn hajxy. Pero cab hajxy miädooyy cooçhä Jesús jaduhñ xmiägapxy. ¹⁰Mänitøchä Jesús nmäyajtøøgumbä: "Wiindsøn, tiich jaduhñ ndúnäp." Mänitøch

xyhadsøogumbä: "Tánaayyø'øg. Jaac nøcx jim Damasco. Coo miich jim mgóodät, mänit miich häna'c jim xyhawaanaañä tijaty miichä Dios jaduhñ xyajtunaamb." ¹¹Hoorä, cooçhä jøøn nhijxy, wiinxóotshøch jaduhñ. Cábøch hänäjty hoy nhijxnä. Ja'a njamiøødhøch hajxy jim xjiaac witscoo't Damasco.

¹²Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug chäna'ay. Ananías hänäjty xiøhaty. Jaançh tehñ yhooyä Ananías ja'a cuhdujt hänäjty piaduñ nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Jimä judíoshajxy hänäjty näje'e chänaabiä Damasco. Jiaançh tehñ quiumaabiä judíos ja'a Ananías hajxy hänäjty jaduhñ.

¹³Hoorä, cooçh jim ngoo'ty Damasco, mänitøchä Ananías hoy xquiuhixy. Mänitøch xñämaayy: "Puhy'a'y Saulo, hijxø'øg jadähooc cham jaduhñajtä." Tuunä ja'a Ananías jaduhñ nã'ä mänaañ, mänitiøch jaduhñ njaançh hijxø'cy. ¹⁴Mänitøchä Ananías xñämáaguiumbä:

"Ja'a nhaphájtämhajxy ja'a ndeedyhájtämhajxy ja'a jecypiä haampiä, ja'a Dios hajxy hijty wyiingudsähgøøby jegyhajty. Jaaya'ay miich jaduhñ tøø xyajnähdijy coo jaduhñ mdúnät neby je'e jioot choquiän, møød coo ja'a Jesús mhamdsoo híxät coo mhamdsoo mädo'wät nebiaty je'e miädia'agy. ¹⁵Nøcxaamb miich mmädia'aga'añ wiinduhmyhagajpt ja'a Jesúsøxpä, nebiaty tøø mhixy nebiaty tøø mmädooy. ¹⁶Hoorä, tsógänämäts, nøcx näbejnä. Jaduhñä Jesús mmänuu'xtá'agät coo weenä mbojpa mgädieey xyajnähwaats xyajcuhwáatsät", nømhøchä Ananías xñämaayy.

17-18 Mänítöch yaa nwiimbijtagajch Jerusalén. Mänítöch nnöcxy tsajtöogooty Diospa'yaaxpä. Mänítöchá Jesús nwiinhijxy, ja'a hajxy nWiindsöñhájatämbä. Mänítöchá Jesús xñämaayy: “Tsógänämäts, mdsóonäp yaa. Caj miichä cu'ugä mmädia'agy yaa xmiäbøgaanä cooch miich yaa xjia wi'i miädia'aga'añ.” 19 Mänítöch nhadsooyy: “Wiindsón, ñajuøøbiä cu'ughajxy cooch hijty nwädity wiinduhmyhagajpt maa ja'a judíos chajtöjc-hajxiän, coochä jäya'ay hijty nyajnöcxy pujxtöogooty pönjatiä mmädia'agy xmiäbøjcäp. Náxyhöch hijty nyajwobyii. 20 Y coo ja'a Esteban yagho'cä, jímhöch hánajty nbadsóonäbä. Møødhöch hánajty nbamánaambä coo yagho'ogøøjät. Ja'a häna'cä Esteban hajxy yaghó'cäbä, høøchá wyit ngüeendähajtä. Paadiä Esteban jaduhñ yagho'cä je'leguiøxpä coo miichä mmädia'agy hánajty xyajwa'xä.” 21 Mänítöchá Jesús xñämáaguiumbä: “Cabä cuentä jaduhñ. Nöcxnä. Jäguémhöch miich nguexa'añ maa ja'a jäya'ayhajxy chána'ayän, ja'a hajxy ca'a judiöspä.”

22 Mäduhñjatiä Pablo hánajty miädia'agy, hamädoowhíjtäxäbä miädia'agy hánajty jaduhñ. Pero coo jaduhñ miänaañ cooc hánajty jäguem quixa'añii maa ja'a jäya'ayhajxy chána'ayän, ja'a hajxy ca'a judiöspä, cabä cu'ugä Pablo ja'a miädia'agy hajxy hánajty yhamädoowhidáanänä. Mänitä cu'ughajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä: —Ween yøø craa yho'ogy. Yagho'og yøø craa hajxy.

23 Tehngajnä hajxy hánajty jaduhñ wyi'i ya'axy wyi'i jiocy. Yamä wyit hajxy hánajty wyi'i

chajyemy. Yamä naaxoc hajxy hánajty wyi'i chajwøjy. Paady hajxy hánajty jaduhñ wyi'i jiatcø'øy coo ja'a Pablo hajxy hánajty jiaanch tehñ miädsiphaty. 24 Mänitä soldado-wiindsón miänaañ coo ja'a Pablo jiiby yajtöjtägø'øwøøjät cuarteltöogooty. Mänit jiaac mänaañ coo ja'a Pablo wiobho'ogøøjät, ween jaduhñ quioxy nägapxy tiiguiøxpä cu'ugä Pablo hajxy hánajty coo tøø wyi'i ñäya'axy. 25 Mänitä soldado ja'a Pablo hajxy quio'øxojch. Wiobho'ogaambiä Pablo hajxy hánajty. Mänitä Pablo ja'a capitán miägapxy, ja'a hánajty jim tanaabiä wiinduum:

—Caj mijts cuhdujt mmøødä cooch mijts xwióbät nä'a nägoobä. Cab hajxy mnajuø'øy pø tøøch ngädieey. Høøch, jadúhñhöchá cuhdujt nmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän —nøñmä Pablo ja'a capitán ñämaayy.

26 Coo ja'a capitán jaduhñ miädooyy, mänitä wyiindsón ñämaayy:

—Ca'a hajxy jaduhñ mwopy. Jadúhñäc yøø craa cuhdujt miøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän.

27 Mänitä soldado-wiindsónä Pablo hoy miäyajtöy:

—Nej, tøyhajt jaduhñ coo miichä cuhdujt jaduhñ mmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødänä.

Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhñ.

28 Mänitä soldado-wiindsón miänaañ:

—Jadúhñhöchá cuhdujt nmøødäbä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän. Pero

jaančh tehñ chówħoch jaduhñ
tøø xýhabädsøømä coočhä cuhdujt
jaduhñ tøø njuy.

Mänitä Pablo miänaañ:

—Coočh jimñ nnaaxque'exä

Tarso, páadyhøčhä cuhdujt jaduhñ
nmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy
miøødän.

²⁹Ja'a soldadohajxy hänäjty
mäwobaambä, coo hajxy jaduhñ
miädooy coogä Pablo cuhdujt
hänäjty jaduhñ miøødä nebiä
Rómabä jäya'ayhajxy hänäjty
miøødän, mänitä Pablo hajxy
piuhwaach. Y ja'a soldado-wiindsøn,
coo je'e jaduhñ miädooy,
tsähgøoy je'eduhñ je'eguiøxpä coo
ja'a Pablo hänäjty tøø quiø'oxochii
tøø tiecyxiochii.

³⁰Cujaboomä soldado-wiindsøn
jaduhñ miänaañ coo ja'a Pablo
quiø'øguejøjät. Mänit miänaañ
coo ja'a teedywiindsøñhajxy
yhamugø'owät møødä majtøjc-hajxy.
Mänitä Pablo jimñ yajnøcxä maa ja'a
teedywiindsøñhajxy hänäjty tøø
yhamugø'øyän. Mänitä Pablo jimñ
yajtánaaguiädaacä cu'ugwiinduum.
Miädownaambiä soldado-wiindsøn
hänäjty jaduhñ tiiguiøxpä judíos
ja'a Pablo hajxy hänäjty coo tøø
ñäxø'øwø'øy.

23 Mänitä
teedywiindsøñhajxy
wyiinhee'ppejtä ja'a Pábläm.
Mänitä Pablo miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, Diøshøch
jaduhñ xýhijxp coočh homiänaajä
nhojiäya'ayhaty.

²Coo ja'a Pablo jaduhñ miänaañ,
mänitä häna'c-hajxy ñämaayyä
coo ja'a Pablo hajxy yhapo'xø'øgät,
ja'a häna'c-hajxy hänäjty jimñ

tänaabiä Pablo wyiinduum. Ja'a
Ananías jaduhñ mänaañ coo hajxy
jaduhñ jiatcø'owät. Møjhajpä
Ananías hänäjty jimñ maa ja'a
teedywiindsøñhajxiän. ³Mänitä
Pablo ja'a Ananías ñämaayy:

—Dios miičh jaduhñ
xyajcumädowaamb. Caj miičh hoy
mduñ. Jaduhñ miičh mduungmøødä
coočh miičh xyajtøyhajtyégät
hoy yajxón nebiä cuhdujt myiñän.
Pero coo miičh jaduhñ tøø
mmäna'añ coočh häna'c xquióxät,
myajcähxø'py miičh jaduhñ coo
miičhä cuhdujt hoy mga'a yajtuñ.

⁴Ja'a häna'c-hajxy hänäjty jimñ
tänaabiä, mänitä Pablo hajxy
ñämaayy:

—Tøø miičh jaduhñ ngapxtägoy
coo yø'ø mõjteedywiindsøn jaduhñ
tøø mwiingapxety. Haa ca'a, Dios
yø'øduhñ tøø yhuuc pädaacpä.

⁵Mänitä Pablo yhadsooy:
—Mägu'ughajpädøjc, huuc mee'x
hajxy, cábøch hijty nnajuø'øy coo
yø'ø jaduhñ tiuñ mõjteedywiindsøn.
Jaduhñ jimñ myiñ cujaay maa ja'a
Diosmädia'aguiän coo hajxy nga'a
nänómät haxøøg, pønjataiä tuung
møød maa ja'a tsaan maa ja'a
cu'ugän.

⁶Mänitä Pablo jaduhñ yhijxy coo
häna'c-hajxy hänäjty mejtstu'u tøø
yhamugø'øy, møødä saduceoshajxy,
møødä fariseoshajxy. Mänitä Pablo
møc quiapxy:

—Mägu'ughajpädøjc, høøch,
jue'ečh høøch, fariséoshøch
høøch. Haagä fariseos højts
jaduhñ. Coočh jaduhñ nmäböcy
coo ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jaduhñ
jiujyipiøjtägatsa'añ, páadyhøčhä
häna'c jaduhñ tøø xñäxø'øwø'øy.

⁷ Coo ja'a Pablo jaduhñ miänaañ, mänitã fariseoshajxy tiägøøyy yajcapxiøöbiã møødã saduceoshajxy. Cabã miãdia'agyhajxy hãnajty ñibiaadyii. ⁸ Hiḅ, jaduhñã fariseoshajxy hãnajty miãböcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jiuypiojtãgatsa'añ. Jaduhñ hajxy hãnajty miãböjpã cooc ja'a Dios ja'a mioonsã jim miøødã tsajpootyp, møød cooc ja'a nhaañãmähãjtãmhajxy quia'a hó'cãm. Pero cabã saduceoshajxy hãnajty miãböcy nebiã fariseoshajxy hãnajty miãböquiã. ⁹ Tehngajnã hajxy hãnajty miaas nãmayøøy haamhãjpã. Tehngajnã hajxy hãnajty yhamböcy. Mänitã fariseoshajxy nãje'le tiãnaayyøøcy, ja'a hajxy hãnajty yajnãhixøöbiã maa ja'a tsajtojcãn. Mänit hajxy miãnaañ:

—Yø'ø craa, cap tii pojpä cãdieey miøødã. Jím bädã Diosmoonsã tøø miãgapxyii, o hãañãmã.

¹⁰ Maas hanaxiã hajxy hãnajty yhamböcy. Tsãhgøöbiã soldado-wiindsøn hãnajty coo ja'a Pablo hãnajty yagho'oga'añii. Mänitã soldado-wiindsønã soldado miøjyaaxy coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jii by wyitstsóonãt, møød coo hajxy jim yajnøcxãt maa ja'a cuartelãn.

¹¹ Mänitcoodsã Jesús jii by ñãgøehxtøøxy maa ja'a Pablo wyiinduumãn. Mänitã Jesús ja'a Pablo ñãmaayy: “Ca'a mdsãhgøøy. Nébyhøch miich yaa tøø xmiãdia'aguiãn Jerusalén, jaanã jadúhñhøch miich jim nøcxy xmiãdia'agãangumbã Roma.”

¹² Cujaboomã judíoshajxy nãje'le hoy quiojyquiapxyhaty coo ja'a

Pablo hajxy yagho'ogãt. Mänit hajxy ñiãñaamaayyã:

—Mãduhñtiã Pablo jiaac jugyhaty, cab hajxy nnã'ägã caayy nnã'ägã húucãmãt.

¹³ Nãjuxychãgui'xnaxy hajxy hãnajty je'eduhñ, ja'a hajxy hãnajty jaduhñ tøø quiojyquiapxyhãtiãbã.

¹⁴ Mänit hajxy hoy ñãgapxy maa ja'a majtojc-hajxiãn:

—Tøø højts jaduhñ ngojyquiapxyhaty coo højtsã Pablo nyagho'ogãt. Høxtã mänit højts ngaya'añ nhu'uga'aññã. ¹⁵ Hoorã, mijts, nøcxã soldado-wiindsøn hajxy jaduhñ nãma'aw coo weenã Pablo yaa yajmechii mijts mwiinduum. Jaduhñ hajxy mwiinhøönãt coo tyijy ja'a Pablo hajxy mjaac tehñ miãyãjtowa'añ. Cahnã Pablo hãnajty yaa quioody maa mijts mwiinduumãn, jim højts nyagho'ogãt tu'haam —nømmã teedywiindsøn hajxy ñãmaayyã.

¹⁶ Mänitã Pablo chojmajc jaduhñ miãdoyhajty coogã Pablo hãnajty yagho'oga'añii. Mänitã Pablo hoy yhawãañãxã maa hãnajty chumiãn.

¹⁷ Mänitã Pablo ja'a capitãn tu'ug miøjyaaxy. Mänit ñãmaayy:

—Huuc tunã mayhãjt, huuc woonøcx hãdaa craa jim maa ja'a mwiindsønãn. Jim jaduhñ miøødmãdia'aga'añ.

¹⁸ Mänitã Pablo chojmajc wioonøcxãxã maa ja'a soldado-wiindsønãn. Mänitã capitãn ja'a soldado-wiindsøn ñãmaayy:

—Ja'a Pãbløch jaduhñ tøø xñãma'ay coøch hãdaa craa yaa nwoomínãt maa miichãn. Míichãc jaduhñ xmiøødmãdia'agaamb.

¹⁹Mänitá Pablo chojmajc wiingtuum wyitsnócxäxä. Mänitá soldado-wiindsón miánaañ:

—Tiičh jaduñ xyhawaanánañap —nómä Pablo chojmajc miäyajtówäxä.

²⁰Mänitá Pablo chojmajc yhadsooyy:

—Tøø ja'a judíoshajxy näje'e quiojyquiapxytiuñ cooc miich xñäma'awa'añ coo miichä Pablo jaboom ween mguexy maa ja'a teedywiindsónä wyiinduumhajxiän. Jadúñäc miich xwyiinhøøna'añ cooc tyjy ja'a Pablo hajxy cøxiä wiinä jiaac tehñ miäyajtowa'añ.

²¹Caj miich jaduñ mmäböğät. Näjuxychägui'xnaxiä jäya'ayhajxy jaduhñ tøø quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnøcxpä. Cábäc hajxy jaduhñ nä'ägä caya'añ nä'ägä hu'uga'añ. Høxtä coogä Pablo hajxy yaghó'ogät, mänitác hajxy quiaya'añ yhu'uga'añnä. Miičhäc hajxy xyhuuc jaac hahijxp cooc miich jaduñ mmäná'anät pø mgudiunaamby jaduhñ —nómä soldado-wiindsón nãmaayyä.

²²Mänitá Pablo chojmajc nãmaayyäxä coo quia'a nägäpxät wiingtuum waambaty hánajty jaduhñ tøø miädia'agy. Mänitá soldado-wiindsón jaduhñ miánaañ coo ja'a Pablo chojmajc wyiimbijnät.

²³⁻²⁴Mänitá soldado-wiindsónä capitán metsc miöjyaaxy. Mänit hajxy wyiinguejxä coo ja'a Pablo hajxy coods jim yajnócxät Cesarea. Nãmayyä soldadohajxy hánajty pianøcxa'añ. Námejtsmägo'x hajxy hánajty nøcxa'añ tecy-yo'oyhaam; møød nädägøøghii'xcumajc hajxy

hánajty nøcxa'añ cuaañähgøxp; møød námejtsmägo'x hajxy hánajty nøcxaambä cuhñdcap. Jaduhñä capitánhajxy nãmáayyäbä coo ja'a Pablo cuaañähgøxp nøcxät, møød coo hoy cwieendähadøøjät, jaduhñ nejy quia'a jat quia'a habétät. Jaduhñä soldado-wiindsón yhanehmbä coo ja'a Pablo ja'a gobernador Félix yajcø'ødägø'owøøjät.

²⁵Mänitá soldado-wiindsónä nocy yhädiuñ. Ja'a gobernador Félix hánajty yajnäguexaamby. Jaduhñ soldado-wiindsón quiujahy:

²⁶“Høøch hädaa nocy nhädiuumby, høøch Claudio Lisias. Wiindsón Félix, miich jaduhñ cham nyajpoo'xyp. ²⁷Hädaa jäyá'ayhøch miich nyajnäguejxyp. Pablo jaduhñ xiøhaty. Häxøøyy maaxtøjquiä Pablo yaa miajtsä Jerusalén. Ja'a judíoshajxy jaduhñ mãmajts. Yagho'ogáañäbä Pablo hánajty. Pero cooč jaduhñ nmädoyhajty coo ja'a Pablo cuhdujt jaduhñ miøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän, mänitøchä soldado ja'a Pablo hoy nmøødyajnähwa'ačh.

²⁸Je'ečh hánajty nmädowaamby tiiguiøxpä Pablo hánajty coo tøø miächii, páadyhøch jiiby nmøødhädaacy maa ja'a judíos ja'a junta hajxy hánajty yagjadyiijän.

²⁹Mänitøch nmädooyy coogä Pablo tii pojpä tii cädieey quia'a møødä. Je'eduhñ yajcumadsøøyyä coo ja'a judíos ja'a quiuhdujthajxy wyiingjatiä. Páadyhøch jaduhñ nga'a mänaañ coo ja'a Pablo yagho'ogøøjät, ni coo chumøøjät.

³⁰Cooč jaduhñ nmädoyhajty coo ja'a judíoshajxy hánajty

näje'e tøø quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy hänäjty yagho'oga'añ, mänitöch jaduhñ nwiinmaayy cooçh miich jaduhñ nyajnäguéxät. Ja'a hänä'cä Pablo hajxy ja wi'i yagho'ogaambä, tøøch nnäma'ay coo ja'a Pablo jim nõcxy ñäxø'owø'oyii miich mwiinduum.”

³¹ Mänitä soldadohajxy jiaançh cudiuuñ nebiä wyiindsõñ hajxy hänäjty tøø ñäma'ayijän. Mänitä Pablo hajxy jim coods yajnõcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Antípatris. ³² Cujaboomä soldadohajxy wyiimbijty, ja'a hajxy hänäjty tøø nõcxy tecy-yo'oyhaam. Ja'a hajxy hänäjty cuaañhgøxpä, je'edsä Pablo hajxy jaac møødnõcxnä. ³³ Mänitä hajxy jim quioo'ty Cesarea. Mänitä Pablo ja'a Félix hoy yajcø'ødägø'yii møødä nocy, ja'a soldado-wiindsõñ hänäjty tøø quiéxiäbä. ³⁴ Mänitä Félix ja'a nocy quiapxy. Mänitä Félix ja'a Pablo miäyajtøøyy maa je'e chooñ. Mänitä Pablo yhadsooyy coo hänäjty jim chooñ Cilicianaaxooty. ³⁵ Coo ja'a Félix jaduhñ miädooyy, mänitä Pablo ñämaayy:

—Weenä jäya'ayhajxy yhuuc mech, ja'a miich hajxy jaduhñ xñäxø'owø'owaambä, mänitöçhä tøyhajt nmädowa'añ ja'a miichcøxpä.

Mänitä Félix ja'a soldado ñämaayy coo ja'a Pablo piäda'agøøjät mõjtøgooty, ja'a hänäjty xøhajpä Palacio de Herodes. Jaanä jaduhñä Félix miänaambä coo ja'a Pablo hoy cwieendähadøøjät.

24 Cumägooxxøø ja'a Ananíashajxy jim quioo'ty

Cesarea. Møjteedywiindsõnä Ananías hänäjty tiuumby jim Jerusalén. Näguipxiä majtøjc-hajxy näje'e piagoo'pä møødä licenciadä tu'ug, ja'a hänäjty xøhajpä Tértulo. Mänitä hajxy jim nõcxy maa ja'a gobernador Félix hänäjty tiuñän. Mänitä Félix hajxy ñämaayy coo ja'a Pablo hajxy hänäjty ñäxø'owø'owa'añ. ²⁻³ Mänitä Félix miänaañ coo ja'a Pablo yajmedsøøjät maa ja'a Félix wyiinduumän. Coo Pablo jaduhñ yajmejtsä, mänitä Tértulo ja'a Pablo tiägøøyy näxø'owøøbiä:

—Wiindsõñ Félix, hoy højts njaançh tehñ ñijjävø'oyii maa miichcøxpän, coo miich hoy mjaançh tehñ tiuñ. Tøø højts miichä nnaaxä ngajpt xjiaançh tehñ yaghoyøøyyä. Cabä tsip cabä pleetä jaduhñ maa yajpaady. Coo miich jaduhñ hoy mjaançh tehñ tiuñ, paady højts Dioscujú'uyäbä njaançh tehñ yecy maa miichcøxpän. ⁴ Cábøch miich jejcy nhadsiba'añ. Huuc tunä mayhajt, højtsä nmädia'agy hamädoowhíjtäc. Paquiä højts jaduhñ nmädia'aga'añ. ⁵ Yø'ø craa Pablohajpä, nmøødhajpy højtsä tøyhajt jaduhñ coo yø'ø højts xjiaançh tehñ miädsibø'oy majaty højts nhity, højts judíoshajpä. Jaduhñ højts xjia wi'i jìøjcapxø'oy coo højtsä nguhdujt nnajtsxixø'owät. Jaduhñä tsip homiaajä yajpädø'ogy. Ja'a jäya'ayä Jesús Nazaretpä miädia'agy hajxy panócxäbä, je'e ja'a Pablo hajxy wiindsõñhajp. ⁶ Mänitä Pablo jäya'ay nämädaaxc miøødtøjtägøøyy maa højtsä nmøjtsajtøgootiän. Ja'a hajxy nämädaaxpä, ca'a hajxy

je'e jiidíosä. Cab højtsä nguhdujt jaduhñ myiñ coo wiingjäya'ay jiiby tiägö'owät. Mänit højtsä Pablo nyajmajtsä. Nyajcumädowaamby højts hänajty, tii hänajty jiiby tiuumby tsajtögooty. Jaduhñ højtsä nguhdujt myiñ coo jaduhñ quiumädöwät. ⁷Mänitä soldado-wiindsón piayajcahw piayajpögöoyy, ja'a xohajpä Lisias. Mänit højtsä Pablo mädsibö'obä xpiöjca. ⁸Mänit højtsä Lisias xñamaayy coo højts yaa nmínät maa miichä mwiinduumän, coo højtsä Pablo yaa nnäxö'owö'owät. Hoorä, hamdsoo miichä Pablo mmäyajtöwät pø tøyhajt jaduhñ neby højts cham nnäxö'owö'oyän — nomä Tértulo ja'a Félix nämaayy.

⁹Jaduhñä judíoshajxy piamänaambä. ¹⁰Mänitä gobernador Félix ja'a Pablo miäwö'xy coo ja'a Pablo miädiá'agät. Mänitä Pablo miänaañ: —Wiindsón Félix, jaanč tehñ jiootcújc-höch cham nniijäwö'oyii cooçh yaa nniguiugapxa'añii miichä mwiinduum. Hix, nnajuö'obiöch jaduhñ coo miich möjtuung jejcy yaa tøø mmøødhaty maa højtsä nnaax maa højtsä ngajptän. ¹¹Chaanä miajmetxøøhaty cooçh jim ngoo'ty Jerusalén. Jímhøçhä Dios hänajty nwiingudsähgö'owa'añ tsajtögooty. Tøyhajt jaduhñ. Hoy piönä jaduhñ miäna'añ. ¹²Pero cábøçhä tsip jim nhøxtaayy. Cábøçhä tsip ni maa nhøxtaayy, majátyhöch tøø nwädity, ni jiiby möjtsajtögooty, ni jiiby muuttsajtögooty, ni jim cajptooty. Cábøch pøn jim nmøødyajcapxiöoyy. ¹³Hoorä, yø'ø häna'c-hajxy xim

xwyiingapxpéjpoçhä, hønndaacp hajxy yø'ø. Cab hajxy tøyä nä'a mädia'agy. ¹⁴Pero jaduhñ mábøcypia, nwiingudsähgö'obiöçhä Dios. Nebiä jecyjiäya'ayä Dios hajxy wyiingudsähgöoyyän, jadúhñhöch nwiingudsähgö'obiä. Cooçhä Dios jaduhñ nwiingudsähgö'oy, páadyhöçhä yHuung Jesús ja'a miädia'agy jaduhñ nbanøcxä. Yø'ø häna'c-hajxy ximbä, cabä Jesús ja'a miädia'agy hajxy wyiinjuöoyyä. Cábäc tyjy jaduhñ tiöyyä. Pero nmäböjpiöçhä jecymiädia'agy, ja'a Moiséshajxy jecy quijähyyäbä møødä profetadöjç-hajxy. ¹⁵Yø'ø häna'c-hajxy, jaduhñ hajxy miäböcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy nägøxiä jiuujpiöjtägatsa'añ, hoyhäna'cä, haxøøghäna'cä. Jaanä jadúhñhöch nmäböjpa. Coo ja'a Dios jaduhñ miänaañ cooc hajxy nägøxiä xyagjujpiöjtägatsaanäm, tøy jaduhñ. ¹⁶Cooçh jaduhñ nmäböcy, páadyhöçhä njoot homiänaajä nbäda'agy cooçhä Diosmädia'agy hoy tehngajnä nbadúnät. Jadúhñhöçhä Dios xquiumáyät. Jaanä jadúhñhöçhä cu'ug xquiumáabiät.

¹⁷Mänáajöçh hoy nwäditiän jäguembaady mejtsjomöjt tægøøgjomöjt, mänitöçh jim nmejststägajch Jerusalén. Xädö'ønñhöch jaduhñ nmämejts. Ja'a nmägunaaxhöch hänajty nmo'owaamby. Møødhøçhä meeg hänajty nyoxa'añ ja'a Diosøxpä. ¹⁸Jadúhñhöch hänajty jiiby nguhdujthaty möjtsajtögooty, mänithøçhä judíoshajxy näje'e xyhijxy, ja'a hajxy jim tsohmä Asia. Tøøçh hänajty ngudiuñ neby

højtsä nguhdujt myiñän. Cábøchä häna'c hänajty nämay nmøødä. Cab højts hänajty nhaamhaty. ¹⁹Ja'a jäya'ay højts jaduhñ xyhíjxäbä møjtsajtøgooty, je'eds jaduhñ hahixøøby xñäxø'øwø'owäbøch yaa miichä mwiinduum, pø tøøch hajxy jaduhñ xyhixy cooçh ngädiehy.

²⁰Yø'ø häna'c-hajxy jim tänaabiä, ween yø'øhajxy jaduhñ ñägapxy pø tøøch hänajty ngädieey mänaachä häna'c jim xyajmechän maa ja'a teedywiindsønä wyiinduumhajxiän jim Jerusalén. ²¹Wéhnðoch mänit ngapxtägooyy cooçh nmänaañ cooçh nmäbøcy coo ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ. Møc-høch jaduhñ nmänaañ.

Mänitä Pablo quiapxpädøøñä.

²²Coo ja'a Félix jaduhñ miädooyy, mänit jaduhñ wyiinmahñdyhajty coo ja'a tsip hänajty quia'a tsoj yajtødiägø'owa'añ ja'a Pablocøxpä. Hix, ñajuøøbiä Félix hänajty jaduhñ coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty hoy quiuhdujthaty, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty panøcxäbä. Mänitä Félix ja'a judíos ñämaayy:

—Mhahíxäbä Lisias hajxy. Coo je'e yaa quiädá'agät, mänitøchä mdsiphajxy nyajtødiägøoyyät — nømä Félix miänaañ.

²³Mänitä Félix ja'a capitán ñämaayy coo ja'a Pablo jiaac yaghidøøjät tsumy, møød coo quia'a tsaächtiunøøjät ni weeñtiä. Jaduhñä Félix miänaambä coo ja'a Pablo quiuhixøøjät ja'a miägu'ughajpädøjc, møød coo hoy tyijä ween yajnämechii.

²⁴Cumejtsxøø cudägøøgxøø ja'a Félix ja'a tio'oxiøjc miøødmejch

maa haguçän. Drusila hänajty xiøhaty. Judía hänajty je'e. Mänitä Félix miänaañ coo ja'a Pablo yajmedsøøjät maa ja'a Félix wyinduumhajxiän. Miädowaambiä Félixhajxy hänajty tiiguiøxpä Pablo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänajty coo pianøcxä. ²⁵Mänitä Pablo tiägøoyy mädiaacpä coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät, møød coo hajxy hoy nguhdujthajtämät, møød coo ja'a Dios hajxy cøxiä xyajnägapxäänäm nebiaty hajxy hänajty tøø njäya'ayhajtäm. Coo ja'a Félix jaduhñ miädooyy, mänit chähgøøbiøjcy. Mänitä Félix ja'a Pablo ñämaayy:

—Ween tiuhñä. Tøø ja'a mmädia'agy nmädøowäm. Nøcxnä. Coo jadähooc ñäbaadø'owät, mänit miich jadähooc nyajmøjya'axøøjät —nømä Félix ja'a Pablo ñämaayy.

²⁶Jaduhñä Félix hänajty miäna'añ cooc tyijy xädø'øñ mio'owa'añii Pábläm, cooc tyijy ja'a Pablo jaduhñ yajpädsømmøøjät pujxtøgooty. Paadiä Félix ja'a Pablo hänajty ja naañhooc yajmøjya'axyii coo hänajty miøødmädia'aga'añii.

²⁷Mejtsjomøjtä Pablo hänajty jim tøø chumyçhäna'ay Cesarea, mänitä gobernadorhajxy ñiguiuwijtsä. Coo ja'a Félix piädsøømy, mänit wiinghäna'c tiägøøguiumbä. Porcio Festo hänajty xiøhaty. Cabä Félix ja'a judíos hänajty yagjootma'ada'añ, paadiä Félix miänaañ coo ja'a Pablo jaduhñ jiaac hídät tsumy.

25 Mänitä Festo tiägøoyy tuumbä gobernador jim Cesarea. Cudägøøgxøø jim ñøcxy Jerusalén. ²Coo jim quioo'ty,

mänitá teedywiindsøn̄hajxy jim miejch maa ja'a Festo wyiinduumän, møødä møjhajpä judíoshajxy. Mänitá Pablo hajxy tiägøøyy näxø'owøøbiä. ³Mänitá Festo hajxy miänuu'xtaacy coo mayhajt cu tiuuñ, coo cu yhanehmy coo ja'a Pablo jim cu quiejä Jerusalén. Hix, tøø ja'a judíoshajxy hánajty quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnøcxpä. ⁴Pero cabä Festo jaduhñ nähadsooy. Mänit miänaañ coo ja'a Pablo hánajty jiiby chumyčhána'ay Cesarea. Jaduhñä Festo miänaambä coo hánajty paquiä jim yhida'añ Jerusalén, møød coo hánajty jiiby yháda'agáangumbä Cesarea.

⁵—Pøn̄ cuhdujt møød maa mijsän, wéenhøch hajxy jiiby xpiaháda'agy Cesarea. Y pø tøødsä Pablo jaduhñ jiaanč cädieey, jiiby jaduhñ näxø'owø'owøøjät —nømä Festo ja'a judíos ñämaayy.

⁶Tuctujxøø ja'a Festo jim jiaac hijty Jerusalén. Mänit jiiby yhádaactägajch Cesarea. Coo jiiby quidaacy, mänit jim tiägøøyy tuumbä haguyc. Mänit miänaañ coo ja'a Pablo jim yajmedsøøjät. ⁷Coo ja'a Pablo jim miejch haguyc, mänitá judíos ja'a Pablo hajxy piquiä piädaacy, ja'a hajxy hánajty tøø chohndá'aguiäbä Jerusalén. Mänitá Pablo hajxy cøxypänejpy ñähwaam̄bejty. ⁸Mänitá Pablo ñijjogapxä:

—Cábøchä cädieey jaduhñ maa nmøødä, ni jim maa ja'a judíos quihdujthajxiän, ni jim maa ja'a chajtøjc-hajxiän, ni jim Roma maa ja'a gobiernä yhane'emiän.

⁹Mänitá Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Nej, mmänaamb miičh jaduhñä coo højts jim nnøcxämät Jerusalén, coo miičh jim mdøyhajtyégät maačhä nwiinduumän.

Paadiä Pablo jaduhñ ñämaayy, je'eguiøxpä coo ja'a Festo ja'a judíos hánajty quia'a yagjootma'ada'añ.

¹⁰Mänitá Pablo yhadsooy:

—Cab jaduhñ yhawiinmatsä cooçh jim ndøyhajtyégät Jerusalén. Hix, cábøch tii cädieey nmøødä maa yø'ø judíoshajxiän. Mnajuøøby miičh jaduhñ. Jaduhñ mábøcypiä yhawiinmatsä cooçh yaa ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä yhane'emiän, ja'a jim tuumbä Roma.

¹¹Cooçh häxøpy tøø ngädieey, hahixøøby hijty jaduhñ cooçh nhó'ogät. Pero cábøch tøø ngädieey, hoy yø'ø judíoshajxy jaduhñ tøø xjia nähwaambety. Cab jaduhñ yhahixø'oy cooçh pøn̄ xyégät maa yø'ø judíoshajxiän. Jadúhñhöch nja mäna'añ cooçh jim ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä wyiinduumän jim Roma —nømä Pablo miänaañ.

¹²Mänitá Festo ja'a jiamioød miäyajtøøyy neby jaduhñ wyiinmahñdyhádät ja'a Pablocøxpä. Mänitá Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Miičh jaduhñ tøø mmäna'añ coo miičh jim nøcxy mdøyhajtyega'añ jim Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pues jimhöch miičh njaanč quexa'añ Roma tøyhajtyejpä.

¹³Cumejtspo'o cudägøøgp'o'o, mänitá Agripahajxy jim miejch Cesarea møødä tio'oxiøjc Berenice. Gobiernä ja'a Agripa hánajty tiuumby wiingtuum. Mänitá

Agripa ja'a Festo hajxy yajpoo'xy. ¹⁴Maxiøø ja'a Agripahajxy hänäjty jim yhida'añ maa ja'a Festo tiøjcän. Mänitä Festo ja'a Agripa ñämaayy: —Jimä jäya'ay tu'ug chumyčhäna'ay. Pablo jaduñ xiøhaty. Coø ja'a Félix yaa piädsøømy tuumbä, jimä Pablo jaduñ jiaac mähmøøyy tsumy. ¹⁵Mänáajøch jim nhoyyän Jerusalén, mänítøchä judíoshajxy xñähooyy, ja'a hajxy hänäjty mõjhajpä, møødä teedywiindsøn'hajxy. Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy ñäxø'øwøøyy maačh nwiinduumän. Mänitä judíoshajxy miänaañ coo ja'a Pablo cu yagho'cä. ¹⁶Mänítøch nhadsooyy: “Jaduñ hajxy jim quiuhdujthaty Roma, cab jaduñ pøn yagho'ogyii, pø cahnä hänäjty ñijjogapxyii maa ja'a jäya'ayä wyiinduumhajxiän, ja'a hajxy hänäjty mänäxø'øwøøbiä”, nõmhøchä judíos nnämaayy. ¹⁷Hoorä, coøch yaa ngädaactägajch Cesarea, mänítøchä judíos xpiamänajcy. Cujabóomhøch ndägøøyy tuumbä. Mänítøchä Pablo nyajmøjyaaxä. ¹⁸Coo ja'a judíoshajxy jim miejch maačh nwiinduumän, mänitä Pablo hajxy tiägøøyy näxø'øwøøbiä. Haxøøgaty ndijy ja'a Pablo hänäjty ñäxø'øwø'øwa'añii. Pero cabä Pablo jaduñ haxøøgaty ñä'a nänøømä. ¹⁹Jue'e ja'a judíoshajxy hänäjty yajcaxiøøby, nebiatiä quiuhdujt hajxy yaghity, møød coogä Pablo hoy quia'a cudiuñ. Møød hajxy hänäjty yajtsibøøbiä pø tøø ja'a Jesús jiaančh jujypjøjtägach, ja'a hänäjty tøø yhø'oguiäbä. Jaduhñä

Pablo yhajodhaty coogä Jesús tøyhajt tøø jiuypjøcy. ²⁰Høøch, cábøch hänäjty nnajuø'øy nébiøchä capxy mädia'agy jaduñ nyajtødiägø'øwät. Mänítøchä Pablo nmäyajtøøyy pø nøcxaamb hänäjty jim Jerusalén coo jim cu tiøyhajtyeicy. ²¹Mänitä Pablo yhadsooyy cooc hänäjty jim quia'a nøcxa'añ Jerusalén. Mänit miänaañ cooc hänäjty jim nøcxy yajtøyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobiernä tiuñän. Coø jaduñ yhadsooyy, páadyhøch jaduñ nmänaañ coo yaa jiaac hídät tsumy. Coø jaduñ ñäbaadø'øwät, mänítøch jim nguexa'añ Roma, ween jim nøcxy tiøyhajtyeicy maa ja'a gobiernä wyiinduumän —nøømä Festo quiapxy miädiaacy.

²²Mänitä Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Nmädozáambiøch høøchpä waambä craa jaduñ miädia'aga'añ.

Mänitä Festo yhadsooyy:

—Jaboom mmädöwät —nøømä Agripa ñämaayyä.

²³Cujaboomä Agripahajxy jim miejch haguyc møødä Berenice. Wiinxu'uxy wiinwopy hajxy jim miejch. Mänit hajxy jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a Festo hänäjty tiuñän, näguipxy møødä soldado-wiindsøn'hajxy, møødä mõjtøjc-hajxy. Mänitä Festo ja'a Pablo yajmøjyaaxä. ²⁴Coo ja'a Pablo jiiby tiägøøyy, mänitä Festo miänaañ:

—Wiindsøn Agripa, møød pønjaty yaa tøø miech maa højts nwiinduumän, míftsäts jaduñ nmägapxyp. Yø'ø craa xii tänaabiä, yø'øds jaduñ xøhajt Pablo. Yø'ødsä

judíoshajxy tøø wyi'li ñäxø'øwø'øy yaa Cesarea møøð jim Jerusalén. Jadhun hajxy tøø wyi'li ya'axy tøø wyi'li jiocy coo yø'ø Pablo ween yho'ogy. ²⁵Pero høøch, cáboch jadhun nmäna'añ coo tøø quiädieey. Páadyhøch jadhun nmäna'añ coo quia'a hó'ogät. Pero hamdsoo yø'øduhn tøø miäna'añ coo jim ñócxät Roma, coo jim nõcxy yajtøyhajtyega'añii maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Páadyhøch jadhun jim nguexa'añ. ²⁶⁻²⁷Cáboch nnajuø'øy waambátyhøchä gobiernä Rómabä nnocyñäjaayø'øwät ja'a Pablocøxpä. Cab jadhun yhawiinmatsä coochä Pablo jim nguéxät Roma tsumy, pø cáboch tøyhajt nmøødä pø tøø jiaanč cädieey. Hoorä, páadyhøchä Pablo yaa tøø nyajmech coo mijts jadhun ween myajtøyhajtyecy. Miich, Wiindsøn Agripa, miich mjaanč tehñ jiajpy mjaanč tehñ ñajuøøby. Coø mijts hänäjty tøø myajtøyhajtyecy nebiaty jadhun tøø jiaanč cädieey, mänitøch mábøcy nnajuø'øwät nébiøch njäyät — nømä Festo miänaañ.

26 Mänitä Agripa ja'a Pablo ñämaayy:

—Hahixøøby jadhun coo miich hamdsoo mnijjogapxøøjät.

Mänitä Pablo ja'a quiø'ø chajxajy. Mänit tiägøøyy mädiaacpä:

²—Wiindsøn Agripa, chámhøch nnijjogapxa'añii nebiátyhøchä judíoshajxy tøø xñähwaambety. Jootcújc-høch jadhun nnijjävø'øyii cooch yaa nmädia'aga'añ miich mwiinduum. ³Páadyhøch jootcujc nnijjävø'øyii je'eguiøxpä coo miich mjaanč tehñ jiaty mjaanč

tehñ ñajuø'øy nebiatiä judíoshajxy quiuhdujthaty, møøð tijaty hajxy naxy yajtsibøøby. Høøch huuc mé'e'xác. Høøchä nmädia'agy huuc hamädoowhjtäc.

⁴Ñajuøøbiä judíoshajxy jadhun nägøxiä coochä quiuhdujthajxy hoy ngudiuunä homiänaajä, møøð jim maachä nhamdsoo cajptän, møøð jim Jerusalén. Múutsnøch hänäjty jadhun coochä quiuhdujthajxy jadhun nbadu'ubøjcä. ⁵Jaana jadhunä judíoshajxy ñajuøøbiä coochä fariseos quiuhdujthajxy hoy nyajtúunäbä. Múutsnøch hänäjty jaduhmbä cooch ndägøøyy habøjpä. Miøødä judíos ja'a tøyhajt hajxy jadhun. Hahixøøby jadhun coo hajxy jadhun ñägápxät. Ja'a fariseoshajxy, ca'xiä cuhdujt hajxy yajnøcxy nebiä judíoshajxy yajñähixø'øyän. ⁶⁻⁷Jéquiänä Dios jadhun miänaañ coogä ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ. Højts judíos, jadhun højtsä nhapä ndeedyhajxy jecy xyajwiinwaanøøyyä ja'a Diósäm. Nägøxiä højts jadhun njøbhixy coo ja'a Dios jadhun yajtøjiada'añ neby jecy miänaañän, højts ja'a majmetsc-hagajtpä. Paady højtsä Dios xøømdsuhñ nwiingudsähgø'øy. Hoorä, Wiindsøn Agripa, cooch jadhun nmábøcy coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ, páadyhøch yø'ø judíoshajxy cham xñäxø'øwø'øy miich mwiinduum — nømä Pablo ja'a Agripa ñämaayy.

⁸Mänitä Pablo ja'a judíos ñämaayy:

—Tii hajxy jadhun coo mga'a mábøga'añ coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ.

⁹Mänitá Pablo jiaac mänaañ:

—Bueno, jadúhñhøch hijty nmäna'añ coo hijty yhahixø'oy coočhä jäya'ayhajxy ndsaačhtiúnät, ja'a Jesús Nazaretpä ja'a miädia'agy hajxy hänäjty panócxäbä.

¹⁰Jadúhñhøch jim njaanč jatcøøyy Jerusalén. Ja'a teedywiindsónhøchä cuhdujt hajxy jim xmiøoy coočhä jäya'ayhajxy nyajtsumøød, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hänäjty panócxäbä. Námáyhøch hajxy jaduhñ njaanč yajtsuumä. Y coo hajxy yagho'cä, jadúhñhøch hänäjty nbamänaambä coo hajxy yagho'ogójtät. ¹¹Ja naañhöc-høch hajxy tøø nyajtsaačhtiunii coo hajxy ñijjogapxøjtät ja'a Jesúsøcxpä. Wiinduhmyčajtójc-høch hijty ndsaačhtiunñ. Hanáxiøch hajxy hijty nmäjootma'ady, páadyhøch hajxy hijty jäguembaady ndsaačhtiunñ.

¹²Mäníthøchä

teedywiindsønñhajxy jim xwyiinguejxy Damasco coočhä mabøjpädøjc jim nyajtsaačhtiunøjtät.

¹³Tu'haamnøcxpä, mänit højtsä jøøn xquihjajcädaacy jaanč tehñ miøc. Cujyxioøho'ogy hänäjty je'e. Cabä xøø hänäjty miäbaady nebiä jøøn hänäjty jiajjiän. Høxtä xquihjajwädjät højts jaduhñ. ¹⁴Coo højtsä jøøn jaduhñ nhijxy, mänit højts nägøxiä ngädaayy. Mänítøch nidiuhñ nmädooyy coočhä häna'c xmiägapy hahebreohaam. Mänítøch xñämaayy: “Saulo, Saulo, tiich miich jaduhñ coo xwyi'i miädsibø'oy. Coočh miich jaduhñ xwyi'i miädsibø'oy, hamdsoo miich jaduhñ mničhaačhtiunii.”

¹⁵Mänítøch nmänaañ: “Wiindsønñ,

pøn miich.” Mänítøch xyhadsooyy:

“Jesúshøch høøch. Høøch miich jaduhñ xmiädsibøøby.

¹⁶Tänaayyø'og. Páadyhøch jaduhñ tøø nnäguehxtøø'xy ja'a miichøcxpä, miichhøch nwiinguexaamby coo ja'a mädia'agy jaduhñ myajwá'xät nebiátyhøch tøø xyhixy, møød nebiátyhøch miich njaac yajnáhixø'owa'añ.

¹⁷Nnäwa'anáambiøch miich majaty miich mwäditä'añ, jim maa ja'a judiøshajxiän, jim møød maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Jímhøch miich jaduhñ nguexa'añ maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän. ¹⁸Páadyhøch miich jim nguexa'añ, jaduhñ miichä Diosmädia'agy myajwiingapxø'owät, jaduhñä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät. Cabä møjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduhñ miäbøjcäxät. Ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ miäbøgäp. Y coočhä nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäbøjcäbät, jadúhñhøch nyajnáhwá'adsät ja'a piojpa quiädieeyhajxy, jaduhñ hajxy miähmø'owät hawa'adstuum”, nõmhøchä Jesús xñämaayy.

¹⁹Wiindsønñ Agripa, coočhä Jesús jaduhñ jim xmiägapy tsajpootyp, páadyhøchä miädia'agy jaduhñ ngudiunä. ²⁰Mänítøchä Diosmädia'agy ndägøøyy yajwa'xpä coo jäya'ayä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'ubøgät. Coo hajxy jaduhñ yhojjiäya'ayhadät, jaduhñ hajxy yajcähxø'ogät coo yhaxøøgcuhdujt hajxy tøø jiaanč najtshixø'oy. Jímhøchä Diosmädia'agy nyajwa'xtsohñ Damasco. Mänítøch jim njaac

yajwa'xy Jerusalén, mөөd jim Judeanaaxooty wiinduhmyhagajpt. Mänitöchä jäya'ayhajxy njaac yajnahixөөy, ja'a hajxy ca'a judíospä. ²¹Coochä jäya'ayhajxy jaduhñ nyajnahixөөy, ja'a hajxy ca'a judíospä, páadyhöchä judíoshajxy näje'e jim xjia majch mõtsajtөгooty, jim Jerusalén. Cooch hajxy jaduhñ xmiajch, mänitöch hajxy xjia yagho'ogaañ. ²²⁻²³Pero Dióshöch xpiuhbejp. Tehngájnochä Diosmädia'agy nyajwa'xy höxtä jäda'anäbaady, ja'a Jesúscөxpä. Nägөxiöchä jäya'ayhajxy jaduhñ nyajnahixө'oy, mõjtөjc, häyoobädөjc. Jaduhñhöch nnä'ägä mädia'agyhaty neby jim cujaay myiñän nocyjiooty, ja'a profetadөjc-hajxy jecy yhädiúunäbä, ja'a Moisés jecy yhädiúunäbä. Jaduhñ hajxy jecy quiujahy coogä Dios ja'a wyiinguexypä hánajty quiexa'añ, ja'a xөhjäpä Cristo. Jaduhñ hajxy jecy quiujahbiä coogä Cristo hánajty yho'oga'añ. Jaayá'ayäc hánajty jayөjp juyypiogaamb. Jaduhñägä jäya'ayhajxy hánajty yajnahwa'adsa'añii, mөөdä judíoshajxy, mөөdä wiingjäya'ayhajxy. Hoorä, coo ja'a Jesús yaa yhooy hädaa yaabä naaxwiin, Dios jaduhñ wiinguejx. Jaduhñ tiөjiajty nebiä profetadөjc-hajxy jecy quiujahyyän, nebiä Moisés jecy quiujahyyän — nomä Pablo ñijögäpxä.

²⁴Mänitä Festo yaaxy:

—Pablo, tөө miich jaduhñ mguhiñ. Coo hanaxiä tөө mgapxta'agy, je'e tөө xyajcuhiñ.

²⁵Mänitä Pablo yhadsooy:

—Wiindsón Festo, cáboch nguhiñ. Ja'a töyhajt, je'ech nmädiaacpy. Homiäböjnөch jaduhñ nmädia'agy.

²⁶Mänitä Pablo ja'a Agripa ñämaayy:

—Wiindsón Agripa, cóxiөch cham nmädia'agy maa miich mwiinduumän. Nmөdhdөchä töyhajt jaduhñ coo miich jaduhñ mgөxy najuөөbiä nebiätyhöch cham nmädia'agy. Hijxwiinduum jaduhñ tөө jiadyii tөө tiuñii, ca'a yhayu'uөch ca'a yhamee'chä. ²⁷Wiindsón Agripa, nnajuөөbiөch jaduhñ coo miichä mädia'agy mmäböcy, ja'a profetadөjc-hajxy jecy yhädiúunäbä.

²⁸Mänitä Agripa yhadsooy:

—Ja weenjátyhöch miich xquia'a yajniñähdujcä cooch jaduhñ nmäbögät ja'a Jesúscөxpä.

²⁹Mänitä Pablo miänaañ:

—Hoy jia weenjaty hoy jia mõjjaty hajxy mga'a mäböcyñä, chojpiä Dios ja'a jioot jaduhñ coo ja'a miädia'agy hajxy nägөxiä mmäböjcät ja'a Jesúscөxpä nébiөch nmäböquiän, mäduhñtiä hajxy yaa mhamädoowhity, mөөd miich Wiindsón Agripa. Pero cáboch jaduhñ nmäna'añ coo hajxy tsumy mhídät nébiөch höөchän.

³⁰Mänitä Agripahajxy tiänaayyө'cy, mөөdä Festo, mөөdä Berenice, mөөdä jäya'ayhajxy nägөxiä. ³¹Mänitä hajxy tiөjpädsөөmy. Mänitä Agripahajxy hawiing ñiñämaayyä mөөdä Festohajxy:

—Caj yө'ө craa tii cádieey miөөdä. Cab jaduhñ yhahixө'oy coo tsumy jiaac hídät ni coo yagho'ogöөjät.

³²Mänitä Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Coo yø'ø craa häxøpy tøø quia'a mäna'añ coo jim nøcxy yajtøyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän, tøø häxøpy yhöxmaçhii.

27 Mänitä Festo wyiinmahñdyhajty coo ja'a Pablohajxy jim quixøøjät Italia barcojooty møød jiamioðdhajxy, ja'a hajxy hänajty tsumybiä. Mänitä Julio ja'a tsumyhäna'c yajcø'ødägøøyyä. Capitán ja'a Julio hänajty tiuumby maa ja'a Augusto biatallóngän. Høøch Lucas, høøchä Pablo hänajty nbanøcxaamby. ²Mänit højts hoy nbarcotägø'øy. Jimä barco hänajty tøø chohnda'agy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Adramitio. Tänaayyaambiä barco hänajty ñøcxa'añ majatiä cajpt hänajty miejypia'ajän jim Asianaaxooty. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug piadsoonä. Aristarco hänajty xiøhaty. Jim hänajty quiunaaxä Tesalónica, jim Macedonia-naaxooty. Mänit højts ndu'ubøjnä barcojooty. ³Cujaboom højts nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sidón. Jaançh tehñ yhojiootä Julio hänajty miøød ja'a Pablocøxpä. Paadiä Julio ja'a Pablo cuhdujt miooyy coo ja'a Pablo ja'a miägu'ughajpä nøcxy quiuhixy cajptooty, weenä Pablo jaduñ piuhbedyii. ⁴Mänit højts jim jadähooc ndu'ubøjcumbä Sidón barcojooty. Møc højts hänajty xjiøjcubojo'øy. Paady højts Chiprenaaxooty hahooyhaamby nwiinnajxy maa hänajty møc quia'a jaty pojjiän. ⁵Mänit højts jim nnaxøøyy Cilicia-naaxooty møød Panfilia-naaxooty. Mänit højts

jim nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Mira, jim Licea-naaxooty.

⁶Jimä Julio wiingbarco hoy piaady, ja'a hänajty nøcxaambä Italia. Alejandría ja'a barco hänajty tøø chohnda'agy. Mänit højts barcojooty hoy ndägøødiägach. Mänit højts ndägøøyy tu'uyohbiä jadähooc. ⁷Je'enä højts hänajty møc xjiøjcubojo'øy, paady højts hänajty hodiägaamby ndu'uyo'oy. Mädaaxxøø mägoøxxøø højts hänajty tøø njaac nøcxy coo højts jim nmejch mäwiingón maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Gnido. Hobiänejpiä højts jim nmejch. Cab højts hänajty hoy ndu'uyo'oyaannä. Je'enä højts hänajty møc xjiøjcubojo'øy. Mänit højts wiingtuum nnøcxøøyy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Creta. Coo højts jim nnaxøøyy mäwiingón maa hänajty xiøhatiän Cabo Salmón, mänit højts Creta hanajtyhaamby nnøcxøøyy maa hänajty møc quia'a jaty pojjiän. ⁸Hamäjaa højts jim nmejypia'ayohy. Mänit højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Buenos Puertos, jim mäwiingón maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Lasea.

⁹Maxiøø højts jim nhiyty. Tøø højts hänajty hanaxiä nhøxhaamø'øy. Mäjahn ja'a tu'uyo'oyiibä hänajty tøø jiajnä je'leguixøxpä coo tøøchpoj hänajty tøø piädsøømnä. Mänitä Pablo miänaañ:

¹⁰—Wiindsøndøjc, mäjahnädiägøøbiøchä tu'uyo'oyiibä jaduñ nhijxnä coo tøøchpoj tøø piädsøømnä. Wehndä barco jaduñ miä'adät møødä tsømydiagy cøxiä. Wehndä højts jaduñ nhó'cämät.

¹¹ Pero cabä Julio ja'a Pablo ja'a miädia'agy ñä'a yajtuunä. Jue'e ja'a miädia'agyhajxy yajtuunäxä, ja'a barcoyajyohbiä mөөdä cubarco. Jadhun hajxy hänäjty tөө miäna'añ cooc tyijy hänäjty quia'a mäjahñä.

¹² Cab hänäjty yhahixө'öy coo hөjts tөөchpoj jim nyajnáxät Buenos Puertos. Mänit hajxy nämay miänaañ coo hөjts jadähooc ndu'ubөjcumbät barcojooty. Jim hajxy hänäjty ñaxa'añ maa ja'a cajpt hänäjty xiөhatiän Fenice. Creta-naaxooty hänäjty je'e mejypia'a. Cab hänäjty jim jiaty mäjahñä je'eguiөxpä coo jim mөc quia'a pojy. Paadiä tөөchpoj hajxy hänäjty jim yajnaxa'añ.

¹³ Mänitä jөөmboj yuung piädsөөmy. Mänit hajxy miänaañ cooc hajxy hoy jiaac tu'uyo'oya'añ barcojooty. Mänit hөjts njaanч tu'ubөjcumbä. Jim hөjts njaac mejypia'ayohy Creta. ¹⁴ Weeñtiä hөjts hänäjty tөө njaac tu'uyo'oy, mänitä tsuxpoj mөc piädsөөmy. ¹⁵ Mөc hөjts hänäjty xjiөjcubөjө'öy. Coo ja'a barcoyajyohbiä jadhun yhijxy coo hänäjty quia'a mäjäda'aga'añ, mänit hajxy ñiñämaayyä coo ja'a barco ween piabojy. ¹⁶ Mänit hөjts jim nmejch maa ja'a naax mejyquiujc chuucpä, ja'a hänäjty xөhajpä Cauda. Mänit hөjts jim nnaxөөyy hanajtyhaamby maa hänäjty mөc quia'a pojjiän. Jim hөjtsä barcohuung hänäjty nbawich. Hobiänejpä hөjtsä barcohuung jiiby nyuugjädujty möjbarcojooty. ¹⁷ Coo hajxy yajwiimbejty, mänitä barco hajxy yagjuhmäguiwädijty laansähaam, jadhunä barco quia'a má'adät. Coo ja'a mejy hänäjty

jim quia'a jaty hagomä, paadiä barcoyajyohbiähajxy hänäjty chähgө'öy coo ja'a barco jiiby jie'xät tsäbiu'ujooty nөөba'c. Mänitä wit pojyohbiä hajxy yajmänajcy, ja'a barco hänäjty quiuhdөyhajpiä. Mänit hajxy miänaañ coo ja'a barco ween jadhuyyä piabojy. ¹⁸ Cujaboom, je'enä hänäjty mөc piojy. Mөcä barco hänäjty miөjpojpedyii. Ja'a tsөmydiajy ja'a barco hänäjty yajnөcxypä, mänit hajxy ñөөjuip ñөөpөгөöyy mejjiooty. ¹⁹ Cujaboom hөjtsä tuumbejt njaac nөөjuip njaac nөөpөгөöyy, mөөdä wit pojyohbiä, ja'a barco hänäjty quiuhdөyhajpiä, mөөdä wittөөbiejt. ²⁰ Maxiөө hөjts jadhun nmänajxy nyajnajxy. Tehngajnä hänäjty mөc piojy. Jaanч tehм wyiimbөcy hänäjty. Cabä xөө cabä madsa'a hänäjty quiähxө'ögy ni weeñtiä. Cab hөjts hänäjty nnajuө'öy maa hөjtsä poj hänäjty xchөmnөcxy. Jaanч tehм chähgөөby hөjts hänäjty coo hөjts nhө'ogät.

²¹ Tөө hөjts hänäjty maxiөө nhity jaguiay. Mänitä Pablo tiänaayyө'cy jäya'ayhagujc. Mänit miänaañ:
— Wiindsөndөjc, coochä nmädia'agy hajxy häxөpy tөө xyajtuunä, cab hajxy häxөpy jim tөө mdsoon Creta, y cabä tsө'ty cabä häyohn hajxy häxөpy tөө nbäatäm. ²² Pero, ca'a hajxy mdsähgө'öy. Caj pөн yho'oga'añ, hoyyä barco cu jia ma'ad. ²³ Hix, haamyquiödshөchä Diosmoonsä tu'ug nwiinhijxy. Jim choon Dioswiinduum. Nwiingudsähgөөbiөchä Dios. Je'eчh jadhun xwyiinguejx. ²⁴ Mänithөchä Diosmoonsä xñämaayy: “Pablo, ca'a

mdsähgø'øy. Tsipecøxp yhahixø'øy
 coo miich jim mmédsät Roma
 maa ja'a gobiernä wyiinduumän.
 Miihcøxpä ja'a Dios tøø miäna'añ
 cooc pøn quia'a ho'oga'añ
 mäduhñtiä hajxy jiiby mnøcxy
 barcojooty”, nómhøchä Diosmoonsä
 xñämaayy. ²⁵Paady, ca'a hajxy
 mdsähgø'øy. Nmäbøjcäbøchä
 Dios ja'a miädia'agy jaduhñ cooc
 hajxy xyajñahwa'adsaanäm,
 nebiätyhøchä Diosmoonsä
 tøø xyajmøødmädia'agy. ²⁶Jim
 mejyquiujc, jimä naaxhuung tu'ug.
 Jim højts nøcxy nmøjpojpedaanäm.
 Tøyhajt jaduhñ —nömä Pablo
 miänaañ.

²⁷Majmactsxøø højts hänajty tøø
 nbabojy barcojooty jim maa ja'a
 mejy hänajty xiøhatiän Adriática.
 Cuptsuhm hänajty jaduhñ, mänitä
 barcoyajyohbiähajxy ñajuøøyy
 coo højts hänajty naaxpa'a
 tøø nmäwiingoñ. ²⁸Mänitä
 nøø hajxy qyipyx mäduhñtiä
 quiøøcä. Jue'e hänajty quiøøcä,
 hii'xmajmoxmetro. Cooc hajxy
 weeñtiä jiaac nøcxy, mänit hajxy
 qyípxcumbä. Jue'e hänajty quiøøcä,
 hii'xjuxtujmetro. ²⁹Tsähgøøby hajxy
 hänajty coo ja'a barco tsaa nøøba'c
 miøjpohmbédät, paadiä pujxthajo'c
 hajxy mädaaxc ñøøjuipøøyy
 barcohøxhaam. Cuxodsø'øyä
 pujxthajo'c hänajty. Paady hajxy
 jaduhñ ñøøjuipøøyy coo ja'a barco
 jaduhñ jiiby wiohnmähmø'øwøøjät.
 Jaanç tehñ jiootmayhajp hajxy
 hänajty. Jaduhñ hajxy hänajty
 miäna'añ coo paquiä cu jioøøyy.
³⁰Mänitä barcoyajyohbiä ja'a
 barcohuung hajxy quiuhdøøñajxy
 nøøjooty. Jaduhñ hajxy hänajty

yajñänøma'añ cooc tyijy ja'a
 pujxthajo'c hänajty ñøøjuipø'øwa'añ
 barcojøbhaam. Ja wi'i
 piäyø'øgaambä barcoyajyohbiähajxy
 hänajty jaduhñ ja'a barcohuungooty.
³¹Pero cabä Pablo yajwiinhøññ.

Mänitä Juliohajxy ñämaayyä
 møødä soldadohajxy:

—Coo yø'ø yajyohbiädøjc-hajxy
 häyaa piäyø'øgät, mhø'ogäp hajxy
 jaduhñ —nömä Pablo miänaañ.

³²Mänitä soldado ja'a
 barcohuung hajxy miäbuxøøyy.
 Mänitä barcohuung chømnøcxä
 nähgapjooty. ³³⁻³⁴Jobø'øwaamb
 hänajty jaduhñ, mänitä Pablo
 jäya'ay ñämaayy:

—Joom, huuc wiingaañaxäts
 hajxy hii. Majmactsxøø hajxy tøø
 mhity jaguiay jamia'ay. Cab jaduhñ
 yhooyä coo hajxy jaguiay mjaac
 hídät, coo hajxy jaduhñ mnä'ä
 päma'ayø'øwät. Hix, cab hajxy nej
 mjada'añ.

³⁵Coo ja'a Pablo jaduhñ
 quiapxpädøøyy, mänitä tsajcaagy
 quionø'cy. Mänitä Dios ñämaayy
 “Dioscujú'uyäp” jiamioødwiinduum.
 Mänitä tsajcaagy yhaguidøøyy.
 Mänit tiägøøyy caabiä. ³⁶Coo ja'a
 Pablo jaduhñ yhiixä coo hänajty
 quiaay, mänitä jiamioødhajxy
 jiootcugøøyy. Mänit hajxy
 piädägøøbiä caabiä. ³⁷Jue'e
 højts hänajty nhity barcojooty
 nämejtsmägo'xcudägøøghii'x cu
 majmoxtu'ug. ³⁸Coo hajxy jaduhñ
 quiaabiädøøyy, mänitä trigo hajxy
 miejjwyipøøyy, jaduhñä barco
 ween pie'tiø'øy.

³⁹Coo jioøøyy, cabä
 barcoyajyohbiädøjc-hajxy hänajty
 yhajuø'øyii. Mänitä laguun hajxy

yhijxy mejypia'a. Pa'adsäbiu'u hänäjty je'e. Mänit hajxy miänaañ coo ja'a barco hajxy jim yajnöcxät pu'uwiing, coo hajxy jim yajmøyjädsujtspédät. ⁴⁰Mänitå pujxthajo'c hajxy miäbuxøøyy. Jiiby jaduñ miähmøøyy mejjiooty. Mänitå barcoaa'pt hajxy yajyuungøøyy, jaduñnä barco hoy yó'oyät. Mänitå wit hajxy yujxojch barcojøbhaam, ja'a barco hänäjty quihdøyhajpiä. Mänitå barco tiägøøyy yohbiä. Jim ñöcxøøyy pu'uwiing. ⁴¹Mänitå barco jie'xy nõøba'c tsäbiu'ujooty maa nõø hänäjty quia'a comän. Ja'a barcojøbhaam jaduñ je'x. Mänitå barcohøxhaam tiägøøyyä mõjcujpéjtäbä. Mänit tiägøøyy ma'pä tsaybiig.

⁴²Coo ja'a soldadohajxy jaduñ yhjxy coo ja'a barco hänäjty mia'ada'añ, mänitå tsumyhäna'c-hajxy jia yagho'ogaañä, jaduñ hajxy cu quia'a päyø'cy yáhwäp. ⁴³Pero cabä Julio jaduñ miänaañ coo ja'a tsumyhäna'c-hajxy yagho'ogøøjät. Paady jaduñ miänaañ je'eguiøxpä coo ja'a Julio ja'a Pablo hänäjty yajnähwa'adsa'añ. Mänitå Julio miänaañ coo hajxy ñøøga'awó'owät, pønjaty yaaw hänäjty jajp, jaduñ hajxy ñöcxät tø'ødstuum yáhwäp.

⁴⁴Pønjaty hänäjty ca'a yaawjajp, wéenac hajxy ñöcxxy pu'uñähgøxp, mõødä barcohadøjcøxp. Jaduñ højts nägøxiä ndsoocy tø'ødstuum.

28 Coo højts jaduñ nägøxiä ndø'ødspädsøømy, mänit højts nmädooyy coo ja'a naax hänäjty xiøhaty Malta. ²Mänit højtsä jäya'ay xñäxuu'ch, ja'a hajxy

hänäjty jim nä'ägä tsänaabiä. Tuub hänäjty; tøøhc hänäjty jaduñ. Mänitå jøøn hajxy yajmøjjøøyy. Mänit højts xñämaayy coo højts njøømba'axámät. ³Mänitå Pablo ja'axy tø'ødspä miämejch tu'tso'oy. Jiibiä Pablo ja'axy hänäjty piäda'agy jøønhaajiooty. Mänitå hawa'andsahñdy tu'ug piädsøømy jøønhaajiooty. Mänitå Pablo quiø'omäwødsøøyyä. ⁴Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduñ yhjxy coo ja'a Pablo tsahñdy hänäjty miøødä quiø'ogøxp, mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Tøø yø'ø craada'a miäjäya'ay-yagho'ogy. Coo jaduñ tøø quiädieey, paady jaduñ tsipcøxp yho'oga'añ, hoy jaduñ tøø jia tso'ogy mejjiooty.

⁵Mänitå Pablo ja'a quiø'ø xiädipty. Mänitå tsahñdy hoy quia'ay jøønhaajiooty. Cabä Pablo nej jiajty. ⁶Nømä jäya'ayhajxy hänäjty miäna'añ coog ja'a Pablo quiø'ø cu qyiixta'ch, o cooc cu yho'cy. Pero coo hajxy yhjxy coo ja'a Pablo nej quia'a jajty, mänit hajxy miänaañnä cooc tyjy ja'a Pablo Dyiosä.

⁷Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug chäna'ay mäwiingón maa højts hänäjty njøømba'axamiän. Publio hänäjty xiøhaty. Gobernador ja'a Publio hänäjty jim tiuumby Malta. Coo højts jim nmejch maa ja'a tiøjcän, mänit højts jim xyajmejtstaacy tägøøgxøø.

⁸Jimä Publio tieedy hänäjty pia'amgo'na'ay. Tóoyyap hänäjty jaduñ mõødä nõ'tiø'onøø hänäjty miøødä. Mänitå Pablo jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a Publio tieedy hänäjty pia'amgo'na'ayän.

Mänitä Pablo ja'a Dios pia'yaaxy.
 Mänitä Pablo ja'a pa'amjäya'ay
 ñähdoon. Mänit pia'amyajnajxä.
⁹Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy jaduhñ
 jim miädoyhajty Malta, mänit
 hajxy hoy yajmøcpøjcäbä nägøxiä.
¹⁰⁻¹¹Mänit højts madiu'u xñä'ä
 mooyy cøxiä wiinä. Jimä barco
 hänajty tu'ug tiøøchpojnaxy. Jue'e
 ja'a barco hänajty xiøhaty: "Ja'a
 Hametsc-huung." Alejandría ja'a
 barco hänajty tøø chohnda'agy.
 Coo højts hänajty jim tøø nhity
 Malta tægøøgpø'o, mänit højts
 nbejty barcojooty, ja'a hänajty
 xøhajpä: "Ja'a Ametsc-huung."
 Mänit højtsä jäya'ay xjiaac mooyy
 tijaty højts hänajty nmänøcxaamby
 barcojooty. Ja'a jäya'ayhajxy
 hänajty tøø miøcpøquiäbä, je'e
 hajxy jaduhñ xmiooyy. Mänit højts
 jim ndu'ubøjnä Malta.

¹²Mänit højts nmejch maa ja'a
 cajpt hänajty xiøhatiän Siracusa.
 Jim højts njaac hijty tægøøgxøø.

¹³Coo højts jim ndu'ubøjcumbä,
 mänit højts njaac mejypia'ayohy.
 Mänit højts jim nmejch maa
 ja'a cajpt hänajty xiøhatiän
 Regio. Cujaboomä jøømboj
 piädsøømy. Mänit højts jadähooc
 ndu'ubøjcumbä. Cumaaxc højts
 jim nmejch maa ja'a cajpt hänajty
 xiøhatiän Puteoli. Jim højtsä
 barco nnähmänajtuutnä. ¹⁴Mänit
 højtsä jäya'ay näje'e nbaaty. Ja'a
 Diosmädia'agy hajxy hänajty
 miäbøjpy. Mänit højts xñämaayy
 coo højts jim nmejtstä'agät maa ja'a
 tiøjc-hajxiän. Juxtujxøø højts jim
 nhijty. Mänit højts jim ndu'ubøjcy
 tecy-yo'oyhaam. Jaduhñ højts
 hänajty jim njaac nøcxa'añ Roma.

¹⁵Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy
 Rómabä miädoyhajty coo højts
 hänajty jim nnøcxy Roma. Mänit
 højts näje'e hoy xjiøjcubaadø'øy jim
 maa hänajty xiøhatiän Foro de Apio.
 Näje'e højts hoy xjiøjcubadøøbiä
 maa hänajty xiøhatiän Tres
 Tabernas. Coo ja'a Pablo jaduhñ
 yhiixy, mänitä Dioscujú'uyäp
 yejcy. Mänit jiootcugøøyy. ¹⁶Coo
 højts jim ngoo'nä Roma, mänitä
 Pablo cuhdujt miooyyä coo ja'a
 yhamdsoo tøjc yhøxtá'awät maa
 jaduhñ yhidät. Mänitä soldado
 tu'ug yajcø'øwaanøøyyä coo ja'a
 Pablo cwieendähadøøjät, coo
 ja'a Pablo jaduhñ ñä'ä päyø'øgät.
 Mänitä tsumyhäna'c-hajxy
 jiaac yajcø'ødägøøyyäbä ja'a
 soldado-wiindsøn, ja'a copc-hajpä.

¹⁷Cudägøøgxøø ja'a Pablo
 ja'a judíos yajmøjyaaxä, ja'a
 hajxy hänajty møjhajpä maa ja'a
 chajtøjc-hajxiän. Coo hajxy hänajty
 tøø yhamugø'øy, mänit hajxy
 ñämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, mänäajøch
 jim nhitiän Jerusalén, jimhöch
 häna'c näje'e xmiajch, hóyhøch
 hänajty tøø nga'a jagä cädieey,
 hóyhøchä cuhdujt hänajty
 pedyii tøø nja cudiuñ nebiä
 nhaphájtämä ndeedyhájtämhajxy
 jecy yajtsohndaquian. Ja'a
 nmägunaaxhájtämhajxy
 jaduhñ xmiajts. Mänitøch
 hajxy xquiø'øyejcy maa ja'a
 soldadohajxiän, ja'a hajxy yaa
 tsohmbä Roma. ¹⁸Coochä
 soldadoshajxy hänajty tøø
 xyajtøyhajtyecy, mänit hajxy jaduhñ
 ñajuøøyy cooch hänajty tøø nga'a
 cädieey. Mänit hajxy jia mänaañ

cooĉ hajxy jaduhñ xyhøxmádsät.

¹⁹Pero cabä judíoshajxy jaduhñ miánaambä cooĉ nyaghøxmádsät. Mänítøch nwiinmahñdyhajxy coo jaduhñ yhahixø'øy cooĉ yaa ndøyhajtyégät Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pero cáboch hánajty nmäna'añ cooĉhä nmägunaaxhajxy nnäxø'øwø'øwät.

²⁰Hoorä, cooĉ jaduhñ tøø njaty tøø nhabety, páadyhøch mijts jaduhñ nmøødmädia'aga'añ. Páadyhøch cham̄ ndsumyhäña'ay coo højts judíos nmäbøjcam̄ coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypio'ga'añ — nømä Pablo miánaañ.

²¹Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy ñämaayy:

—Cab højts tii capxy tii mädia'agy tøø nmädoyhaty maa miichcøxpän. Caj miich pøn̄ waamb tøø xñänømy, ja'a hajxy jim̄ tsohm̄bä Judea.

²²Jaduhñ højts tøø nmädoyhaty coo jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt miädsiphadyii, ja'a hajxy jaduhñ mäbøjpä coo ja'a Jesús Dyiosquexiä. Paady højts nhamädoowhida'añ nej miich mwiinmayyän —nømä judíoshajxy miánaañ.

²³Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy miøødcojyquiapxytiuuñ mänaa hajxy jadähooc ñøcxät maa ja'a Pablo hánajty yhitiän. Coo yhabaaty, mänitä jäya'ayä Pablo hajxy nämay jiaanĉ nämejch. Tu'xøø ja'a Pablo jäya'ayä Diosmädia'agy yajwiingapxøøyy ja'a Jesúsøxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús hánajty tøø quixy, nebiä Moisés jecy quiujahyyän, nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiujahyyän. Jia wi'i yajniñähdugáañbä Pablo ja'a jäya'ay hánajty coo hánajty

tøyhajt miädia'agy ja'a Jesúsøxpä.

²⁴Näje'e hajxy miäbøjcy nebiatiä Pablo hánajty tøø miädia'aguiän. Näje'e hajxy quia'a mäbøjcy.

²⁵Mänitä mädia'agy hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä nebiä Pablo hánajty tøø miädia'aguiän. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a yajniabiaatä, mänit hajxy tiägøøyy wiimbijpä. Mänitä Pablo miánaañ:

—Jéquiänä Dioshøspíritu ja'a profeta Isaías miägapxy. Mänit højtsä nhaphájtämä ndeedyhájtämhajxy miägapxtägajtsä:

²⁶Nøcx yø'ø jäya'ay näma'aw:

Hoy hajxy mja mädowna'añ, cab hajxy mwiinjuø'owa'añ.

Hoy hajxy mja hixa'añ, cab hajxy mmäbøga'añ.

²⁷Tøø hajxy mguhxexy. Jaduhñ hajxy mnibiäda'agyii nebiä wiindspän nebiä cuhnatpän.

Coo hajxy häxøpy tøø mga'a cuhxexy, cu mwiinjuøøyy hajxy.

Jaduhñä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy cu mnajtshixøøyy.

Jaduhñ hajxy cu nyajnähwaach, nømä Dioshøspíritu jecy miánaañ. Tøyhajt jaduhñ miánaañ.

²⁸Mänitä Pablo jaduhñ jiaac mänaañ:

—Huuc mädown hajxy, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, yajwiingapxø'øwáañbä Diosmädia'agy hajxy je'e coo hajxy yajñähwa'adsáañbä. Je'e hajxy mäbøcypiä mäbøgaamb.

²⁹Coo ja'a Pablo jaduhñ quiapxpädøøyy, mänitä judíoshajxy quiøxy wiimbijnä.

³⁰Mejtsjomøjtä Pablo jim̄ jiaag hijty maa ja'a tøjc hánajty

yhajoodiuquiän. Pønjaty
 hänajty jim mejtsp tøghayohbiä,
 mioobiä Pablo hãñaabiejt
 hänajty. ³¹Hagujc jootcujcä
 Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty

yajwiingapxø'øy ja'a Jesúscøxpä
 coo ja'a Dios ja'a Jesús hänajty
 yaa tøø quiexy hädaa yaabä
 naaxwiin. Cabä Pablo hänajty
 yhagapxtugyii ni pøn.